

Szerkesztő:
Bakk-Miklósi Kinga

Naplójegyzetek a pandémia idején

*Feljegyzések a Babeş-Bolyai Tudományegyetem
Református Tanárképző Kara magiszteri hallgatóinak tollából*

Presa Universitară Clujeană

Naplójegyzetek a pandémia idején

*– feljegyzések a Babeş-Bolyai Tudományegyetem Református Tanárképző
Kara magiszteri hallgatóinak tollából –*

Naplójegyzetek a pandémia idején

*– feljegyzések a Babeş-Bolyai Tudományegyetem
Református Tanárképző Kara magiszteri
hallgatóinak tollából –*

A kötet szerkesztője:
Bakk-Miklósi Kinga

PRESA UNIVERSITARĂ CLUJEANĂ / KOLOZSVÁRI EGYETEMI KIADÓ

2023

Lektorálta:

Kondor Enikő

Dénes Veronka

Fotók: Gombos Gábor munkái

A kötet szerkesztője: Bakk-Miklósi Kinga

ISBN 978-606-37-1686-7

© 2023 Editorul volumului. Toate drepturile rezervate.
Reproducerea integrală sau parțială a textului, prin orice
mijloace, fără acordul editorului, este interzisă și se pedep-
sește conform legii.

Universitatea Babeș-Bolyai
Presa Universitară Clujeană
Director: Codruța Săcelean
Str. Hasdeu nr. 51
400371 Cluj-Napoca, România
Tel./fax: (+40)-264-597.401
E-mail: editura@editura.ubbcluj.ro
<http://www.editura.ubbcluj.ro/>

Tartalom

Előszó helyett	7
Hézser Gábor.....	9
Bakk-Miklósi Kinga.....	13
<i>Ilyen eddig még nem volt. ...</i>	
Veress (Rusu) Reghina-Júlia.....	15
Aszalos Szántó Rozália	67
Táncos Melinda.....	71
Árkosy Bálint Hajnal.....	75
Moldvai Krisztina	121
N.N.	127
M.K.	135
Moldvai (Czégér) Diana Ecaterina	159
Kovács Zsuzsa.....	175
<i>Vírusnapló</i>	
Pavelka Attila	191
<i>Én és a vírus – Önreflektív élményfeldolgozás</i>	
Zárszó.....	195
<i>Bakk-Miklósi Kinga-Hézser Gábor</i>	
<i>Nem pont, hanem gondolatjel illik most a pandémiához</i>	

Előszó helyett

Szeretettel ajánljuk ezt a kötetet egykori pasztorálpszichológia és mediáció magiszteri szakos hallgatóinknak, azoknak, akikkel pandémia előtt, közben és után sok értékes pillanatot tölthettünk.

Barátsággal,

Gábor és Kinga

Marosvásárhely, 2023. január 27.

Hézszer Gábor

Pandémia idején

Azt a feladatot adtuk a pasztorálpszichológiai mesterképzésre járó hallgatóinknak, amikor a vírushelyzet miatt már nem mehettünk be az egyetemre, hogy vezessenek egy ún. önreflektív kríziskezelési folyamatnaptlót. Vagyis jegyezzék fel, hogy mit élnek át magánemberként, családtagként, és hivatásgyakorlásuk során.

Egy bevezetés helyett én inkább a magam első naplóbejegyzését írom ide.

*

A máskor tele reptéri buszon ötven voltunk. A holland repülőtérén, ahol máskor hosszú sor áll, szinte egyedül voltam. Kísérteties volt. Megettem a banánomat, aztán elővettem a laptopot, hogy dolgozzak, amíg a gép indul. Feltűnt egy fiatal pár, indiai diákok lehettek és megajándékoztak egy arcmaszkkal, amit napok óta már nem lehet kapni. Annyira természetes volt az egész ebben a természetellenességben, hogy egy egyszerű „köszönöm” illetett legjobban hozzá. De ezzel újra rádöbbsenem a csarnok hangulatának abszurdítására. Tehetetlenül és egyre idegesebben éreztem magam. Semmi információ. Felhívtam a magyar repülőtérre, hogy ott kiengednek-e majd a gépből. Nem. Miután ellenérzéseimet hangosan, nem udvarias hangnemben kifejeztem, a hollandok, meg az indiaiak úgysem értik, visszabuszoztam Düsseldorfba a fiamékhoz.

Estére elegendem volt a napból. A fáradtságból, a csalódásból, hogy nem lesz szeminárium Kolozsvárt, hogy olyan valótlan lett minden hirtelen. És

kezdtem bele is fulladni a pandémiás „info-cunami-ba” a tv-ben, a rádióban, - mindenhol csak az ment.

Tele lett a lelkem az egészszel. Ilyenkor valakivel meg kell beszélnem – pontosabban valakire rá kell zúdítanom – a nap terhét. Ha éppen ráér, akkor az Örökkévalóval szoktuk megtárgyalni a dolgokat. Ráért. Mindig elcsodálkozom, úgy tűnik, érdeklik ezek a beszélgetések, akkor is, ha nem teszek hangfogót a számra.

Ilyenkor ugyanis először alaposan elmondom a véleményemet, mindent, amit „a teremtségi rend szempontjából teljesen kontraproduktívnek tartok”. (Nem szereti ezeket az idegen szavakat, talán mert olyan soká latinul beszélgettek vele?)

Elkezdtem: hogy volt özönvíz, nem is olyan régen új is, csak most cunaminak hívják; hogy volt pestis és spanyolnátha, és volt a legborzalmasabb, a holokauszt – és most meg ez a vírus, nem lenne ezekből végre már elég?!

És micsoda dolog az, hogy nekem nagyon fontos lett volna, hogy Kolozsvárt a mesterisekkel a valláspatológia témán dolgozhassunk, ez – szerintem - Neki is érdeke lehetett volna.

Érdekesen reagált: hogy tudja, mert ha nem vettem volna észre, eddig is ott volt Kolozsvárt minden szemináriumunkon, sőt, ha szükségesnek látta, bele is szólt néha. – Ez már szinte sértő! Hogyhogy „nem vettem volna észre”? - hiszen negyven éve dolgozunk együtt, és meg is állapodtunk már annak idején, az első szeminárium szünetében – akkor, amikor Ő is kért egy automatás kávét (cukor nélkül). Szóval megállapodtunk, hogy Ő is mindig ott lesz és együtt csináljuk a szemináriumokat. Csak szemináriumra jár, előadásokra nem, mert azt az anyagot otthon, sokkal kényelmesebben elolvashatják a hallgatók - és Ő szereti az embereket...

Ha idáig jutunk a beszélgetésekben, akkor általában ideges leszek, mert jön – és jött is persze most is – egyik kedvenc mondata, hogy „mindennek rendelt ideje van”. Most legalább nem tette hozzá, hogy „én meg ne képzeljem, hogy én csinálnám a kalendáriumot”.

Persze, nem tudtam, meg nem is akartam itt megállni, hiszen a hírek, amiket belém tömtek aznap a médiák, mint libába a kukoricát, ott forrongtak bennem. Az például,

- hogy egyáltalán nem illik az az Ő gondoskodni akarásához, hogy a játszótereket bezárták, hogy az óvodások, iskolások, kamaszok a panelházak sokadik emeleti, erkély nélküli lakásaiban tengődnek, hogy a szülőknek munka után, esetleg a munkahelyük csődjétől rettegetve, tanítónénizni-tanítóbácsizni kell a gyerekekkel.
- Az, hogy a családok nem látogathatják az öregeket, hogy az olasz kórházak előtt konténerekbe gyűjtik a halottakat, mert a krematóriumoknak nincs elég kapacitása.
- Az, hogy a népiértő háborúk elől menekülők tömegeinek a törökök adnak akármilyen, de mégis menedéket, a keresztyén Európa meg – konferenciázik és újabb és újabb koncepciókat keres. És mi lesz velük, ha a menekülttáborokba is betör a vírus? És..., és..., és...

Hallgatott. Egyszerűen hallgatott! Némán! Idegesítő. Hiába próbálták már évezredekkel ezelőtt próféták, zsoltárváltók meggyőzni, hogy ez kibírhatatlan! Főleg, ha beszélünk Hozzá. Nem. Ő ilyen. A „Nagy Hallgatónak”, az elrejtőzködő Istennek, annak a deus absconditusnak privilégiuma a hallgatás, a tacere dei, is?! – Azért néha Ő is elkezd beszélni, csak egy örökkévalóságnak tűnik kívánni. - Vagy az *én saját* válaszaimat várja ilyenkor az *én saját* kérdéseimre?! Nem valamilyen kommunikációs csapda ez?!

Megszólalt: „Alig tettelek kisebbé Istennél; dicsőséggel és méltósággal koronáztalak meg. Úrrá tettelek kezed alkotásain, mindent lábaid elé vettem: a juhokat és marhákat mind, a mezei állatokat is, az ég madarait, a tenger halait, amelyek az óceán ösvényeit járják.” (Zsolt 8,1-10)

Közbe kellett vetnem, persze tudom, egyrészt „már nemcsak a tengereket uraljuk, hanem az úrt is és a holdat is, és a tudomány eredményei soha nem ismert területeket tártak fel, de mindezzel együtt olyan gyengének és elhagyatottnak érzi magát az ember, hogy azt az elért eredmények nemcsak hogy nem csökkentik, hanem éppenséggel hatványozzák.” Ámosz Cháchám nagyon is találóan fogalmazta meg azt, amit egy pandémia kiválthat. De jött a válasz:

Amit ti zsoltárba foglaltok, érvényes. Mindörökké. Az, hogy *Úrrá tettelek kezed alkotásain, mindent lábaid elé vettem....!* – képessé tettelek titeket,

hogy úrrá legyetek egy pandémián is! Mindenetek megvan, amire ehhez most szükségetek van.

Förlállt és elment. Két lépés után, most is visszanezett azzal a szeretetteljes somolygással az arcán, amit mindennél jobban szeretek benne, azt, „amikor felém fordítja orcáját” és „ragyogtatja rám orcáját” és így „ad békességet”. Azt a salom-os, kreatívva tévő békesség-nyugalmat. Hogy el tudjuk hinni, most, ezekre a napokra is áll, hogy „úrrá tett” - afelett is, amin most keresztülmegyünk.

És ekkor eszembe jutott a német kancellárnő, Merkel beszéde. Másfél évtizede kancellár. Még egyszer sem intézett „beszédet a néphez”, ahogyan azt észak-atlanti és európai kollégái olyan előszeretettel teszik. Most először szólalt meg a maga nyugodt, pontosan fogalmazott stílusában, ahogy egy elméleti fizikus magát kifejezi. Rövid beszéd volt. Ez volt az üzenete:

„A II. világháború óta nem volt olyan kihívása az országnak mint most, amikor ennyire rá voltunk utalva egymásra és a szolidáris cselekvésre. ... Egyetlen hatékony szer létezik a vírus gyors terjedésének megakadályozására: mi magunk! Különben minden állami intézkedés hatástalan marad.”

Merkel lelkészcsaládban nőtt fel. Biztos vagyok benne, ha ezeket a szavait hallom, hogy a 8. zsoltárt nem csak ismeri, hanem érti is, azt, hogy úrrá tettünk ...

*

Áldjon meg minket az Úr, és őrizzen meg!
Ragyogtassa ránk orcáját, és köszöriüljön rajtunk!
Fordítsa felénk orcáját,
és adjon nekünk békességet! – Salom!

Bakk-Miklósi Kinga

Ilyen eddig még nem volt. ...

Nincs minderre, ami éppen történik előzetes elképzelésünk, tapasztalatunk.

Hullámzó lelkiállapotok jellemzik ezt a periódust az esetek döntő többségében, amellyel kapcsolatban az a meglátásom, hogy érdemes ezeket az állapotokat hitelesen megélni: szabad szomorúnak, befelefordulónak lenni, akár derűsnek, boldognak is.

Nem bűn arra gondolni, hogy jót is tesz ez az időszak: elcsendesít, mérlegre tesz egy sor eddig megélt és meg nem élt érzést, gondolatot, tapasztalatot.

Éljünk ezzel a beláthatatlan periódussal, éljük meg ezt!

Veress (Rusu) Reghina-Júlia

képtelenség emelkedett hangnemben megírni az emberi számítás szerint eltervezett naplónak a bevezetőjét, naplónak, ami arról szól majd, amiről pár napja még azt gondoltam, csakis mással, de velünk biztosan nem történhet meg

vagy

csakis emelkedett hangnemben – ahogyan a preambulum meghatározása kívánja –szólhatok előljáróban egy olyan témáról, ami minden bizonnyal az életem(-ünk) eddigi meghatározó élményeit messze felülmúlja

Mára világjárvánnyá nőtte ki magát a koronavírus egyik fajtája által okozott betegség, mely jelenség így vagy úgy megváltoztatta az emberek életét. A közhelyekben való megfogalmazásokon túl pedig ott van az egyén, a család, a különböző szintű és formájú közösségek, a társadalmak, az emberiség jelen helyzete, melyet megörökíteni ezeken a szinteken abban a hitben és reményben érdemes és kell, hogy leszünk, hogy újraolvassuk, hogy tanuljunk s lesznek, akik utánunk jönnek, olvasnak, tanulnak, de legfőképpen éreznek majd.

Az egyén szintjéből kiindulva, tudatában annak, hogy majd minden lélegzetvételünk befolyásolja a fent említett szintek életünk alakulását is, szembetalálhatjuk magunkat a helyzettel, melyben naívan reagálunk, gondolva, mondva: a távoli országokból érkező hírek ránk nem vonatkozhatnak, sosem volt nálunk éppen úgy, mint a fejlett országokban stb. Ráadásul a mindennapi teendők ekkor még annyira a normális mederben zajlanak, hogy időnk sincs, kedvünk sincs arra, hogy igazán a nagyvilággal foglalkozzunk.

Mindezen aspektusok rám is érvényesek. Az amúgy minden bizonnyal már későn. Kínából érkező hírek nem foglalkoztattak túlságosan,

beszéltünk róla, esetleg elcsodálkoztunk, ám mivel jelen élethelyzetünk nem tette lehetővé azt, hogy napi szinten foglalkozzunk külfölddel, még teljes nyugalomban próbáltuk aktuális feladatainkat megoldani. Aztán egy kakaslépéssel tovább, amikor már Európa is érintve lett, és mi is megtudtuk, mi zajlik Olaszországban, jobban odafigyeltünk, beszédtema lett, és kezdtük azt gondolni, ez valóban a mi ügyünk is. Olyanok leszünk, mint a nyugatiak... Akartuk mi ezt?

Emlékeink, öregeink emlékei kapaszkodók lettek.

Reakcióim személyiségemnek megfelelően annyira természetesen (összevissza) jöttek, hogy meg sem lepődtem: higgadtság, furcsa nyugalom, sírógörcs, hallgatás, locsogás-fecsegetés, kétségbeesett aktivitás, ráérős pillanatok, nevetés, stb.

De mindvégig egy belső hang, amely azt mondja: nem vagyok magamra, s aminek jönnie kell, azt meg kell élnem és meg fogom tudni élni. Még ha meg is halok közben. Nem lepődtem meg azon, hogy tartósan attól félttem, nem fogok tudni gyermekeimről gondoskodni. Ettől félttem. Félek. Hogy erre a leckére nem tanultam eleget, s most, amikor számot kell adnom, nem fogom tudni az anyagot. Hogy nem tudom, mi az igazi érték, hogy nincs, mihez nyúlnom, hogy nem fogok tudni elszámolni. Hát persze, hogy félttem... De nem vagyok egyedül, s akkor megint nem félek. Mókuserék. (Itt bejön lehetséges félelmeink hosszú sora.)

Hiszem, nem vagyok egyedül, mert vannak mellettem drága lelkű emberek, s itt van az Úr, aki mindegyre ad egy-egy esélyt, aki mutatni akarja az utat, s bár úgy gondolom, hosszú ennek a börtje (emberileg számolva), s azt még el sem kezdtük igazán, de van börtje és van vége. És az nem feltétlenül a mi végünk.

Legjobb éneket elővenni, jónak lenni, csendben maradni és szeretettel szólni – egyszerű dolgok, melyek elvárásként jelentek meg önmagammal szemben. Normálisnak maradni vagy legalább azzá válni. És nem, ez a normalitás már nem relatív.

Mert időközben bekapogott a kórság, s magával hozott társadalmi szinten félelmet, nemtörődömséget, odafigyelést, lelassulást, kapkodást, álhírt, mosolyt és könnyeket, fájdalmat, gyógyulást, felelősségvállalást,

lemondott születésnap szűrokat, emlékeket, vágyakat, számvetéseket, másfajta éjszakai álmokat, álmatlanságot, nagyjából mindenfélét, ami életünknek része. Csak az arányok, sorrendek, azok most megváltoztak. Itt Erdélyben is, ahogy a nagyvilágban most szinte mindenhol. Számomra egyelőre még mindig furcsa, hogy távoli vidékek gondja egyszeriben ugyanaz lett... Valamilyen szinten lehet, hogy eddig is ugyanaz volt. Csak az arányok, azok mások.

Bevonulva szó szerint és képzeletben is egy búra alá – bár az első napok még hagytak egy kis rést, mely azt üzenté, valóban rövid távú intézkedés –, elég időben belátva, hogy ez a fajta élet most nem tíz napra szól, gyorsan megfogalmaztam a lényegét. Hogy mennyit, nem tudom, de kaptam ajándékba időt. Fizikailag arra, hogy lelkifurdalás nélkül rendbe szedem, ami rendetlen körülöttem, lelkileg pedig arra, hogy úgy legyek együtt az enyéimmel, ahogy régen, ahogy sokáig nem voltam. Szinte folyamatosan van jövőkép családjamban, néha zárlatos, olyankor váltva erősítjük egymást. Egyszerre azon vettük észre magunkat, hogy itt vagyunk egymásnak, s amiről annyit beszéltünk – slowlife, mindful parenting és ehhez hasonló – lám, egyetlen fogásként van terítéken.

Láttak az enyémekek egyszer-kétszer sírni, s láttak, talán többször, mint valaha, nevetni. Minden napra van egy elméletem, amit első perctől kértek leírni, mert nem bírták ki röhögés nélkül, hogyan próbálom az elképzelhetetlent megmagyarázni, hogyan próbálok kétségbeesetten legalább lábon maradni, ha nem is lebegni. (Amellett kitartok, hogy ez már nem béke, hanem háború 21. századi módra...)

Családom élete megváltozott, hazakerültek az enyémekek. A tizenévesek úgy élik meg, ahogy a nagykönyvekben le van írva, kár is lenne részletezni. Iskolapélda, amely minden bizonnyal az egyes napok témáját képezi majd. A lelkeszi teendőket az irodából, nappaliból el lehet végezni, kivétel a temetés, ahhoz ki kellett már menni a temetőbe. A kiskert és a háztáji gazdaság jó társaság, ott igazán el lehet csendesedni. Az én rutinom nem változott, normáim maradtak (hatványozva), az egy évre önként vállalt visszavonulásom éppen augusztus végén járna le, ahogy talán ez a vírusos mizéria is... Amikor tehát visszamegyek dolgozni, emberek – felnőttek és

drága gyermekek közé –, a kollégáimnak semmi újat nem fogok tudni mesélni arról, milyen félrevonultan élni, hiszen addig ők maguk is jól megtanulják. Remélem. De az eszmecserét, azt várhatja az ember lánya. Én is. Várni jó. Főleg a jobbat.

Földhöz vagyunk ragadva. Semmi kedvem nem volt a vírussal foglalkozni saját életkörülményeim között. Takarítani, helyiségeket berendezni, újabbakat kirámolni szerettem volna. De ha már megérkezett, akkor legszívesebben negyedmagammal elvonultam volna, távol munkától, iskolai feladatoktól, s egymás, az ég és a föld minden erejét magunkba szívva, végre jól s jót fohászkodtam volna. Borzasztóan idegesítő, hogy még tíz nap után sem tudtam igazán megteremteni ennek a körülményeit.

Napirend, idő- és pénzbeosztás tudatosabb lett, a folyamatos észszerűnek-lenni jelleget hol jobban, hol rosszabbul viselem, kezét eddig is mostunk, sőt, takarítottunk is, csak az arányok, azok változtak. Eddig sosem féltem, hogy egyszer elfogy a bármilyen jellegű tisztítószer, s nem tudom pótolni. Mindig minden volt. Most figyeljük, mi minden volt pluszban.

Megtehettem, hogy mindössze háromszor voltam kint az elmúlt tíz napban (érdekes, ránézni sem bírtam az emberekre, zombi kezdtem lenni), a kiváltságosok közé tartozom ismét, amitől lelkifurdalásom van. Hiszen nem csak a felelőtlenek császkálnak odakint, hanem mindazoknak is ki kell mozdulniuk a biztonságot nyújtó otthonból, akik szolgálattevők az élet különböző színterein. A legszükségesebbeket intéztük, amiről azt gondoltuk, hozzájárulhat ahhoz, hogy a következő időszakot a lehető legidegmentesebben átvészeljük. Miközben életünk az elmúlt időszakban teljesen más okok miatt nem a maga természetes medrében folyt, és éppen az abba való visszatérést tervezgettük, azon találtuk magunkat, hogy az a természetes már egyáltalán nem magától értetődő, s amire berendezkedünk, az egy másik élet. Kihagyva egy fázist, mégis csak normálisan vásároltunk, ahogy szoktunk, s mai napig bízunk benne, hogy az ország, de kis falunk sem marad a legszükségesebb ellátás nélkül. Gyakorlatilag igyekeztünk minden felhívásnak és tanácsnak megfelelően cselekedni. Ezért tartom elképzelhetőnek, hogy a napló az étkezés, tisztálkodás, tisztítás, tanulás, tanítás, munka témakörökben tartalmaz majd csemegéket.

Mindezekén túl – személyes mindennapi vívódásunk, amin én úgy megyek át, mint minden bizonnyal mindenki, nyögve-nevetve – ott van a szakmaiság, amivel ugyan kell foglalkozni. Fél kezemen meg tudom számolni, hány emberrel léptem kapcsolatba, beszélgetéseink és csendjeink mindannyiunknak jót tettek. És volt, aki velem tett jót józan szavaival, gondolataival, melyekkel mellesleg békeidőben nem mindig azonosulok. Azok között, akikkel találkoztam, volt gyerek, volt nő, férfi, fiatal, középkorú, értelmiségi és munkás. És ott vannak azok, akikkel videochaten, telefonon értekeztünk. Úgy tűnik, meghallgatjuk egymást, s végső soron, mind odafordulunk az Úrhoz. Én különösen azért is, hogy ne csak kérjünk, hanem leginkább hálát adjunk, magasztaljunk, s hűségünkről biztosítsuk...

Úgy érzem, hogy sürges az idő: szülőkkel, asszonytestvérekkel, fiatalokkal, távolban levőkkel fel kell vennem a kapcsolatot. Nincs sok mondanivalóm, de a kevés fontos lehet számukra is úgy, mint számomra.

Informálódásunk érdekes görbét ír le, ma – minthogy lélekben és fejben Kolozsváron voltam – nem néztem híradót, nem olvastam semmit. Feltételezem, hogy ismét nőtt a számontartott betegek száma. Kezdetben szinte faltam a híreket, aztán fokozatosan szűrni kezdtem, s ismét szót fogadva a felhívásoknak, limitálódtam családotól a hivatalos közleményekre. Miközben a kisördög súgja a fülembe, hogy ki tudja, úgy is van-e vagy sem... Magyar virológusok, kutatók rövid kisfilmjeit néztem meg, hogy alapszinten ismerjem a kórokozót és a betegséget, családorvosunkkal konzultáltunk a teendőkről, kitekintettem egy-két amerikai és ausztrál portálra, hogy megtudjam, hogyan alakulnak ott a dolgok. Az Egyházkerület utasításai számunkra igen nagy fontossággal bírnak, ehhez igazítjuk a mindennapokat, ugyanakkor lehetőség szerint követem azon gyermekneveléssel foglalkozó angol nyelvű oldalakat is, amelyekből hasznos információkat szerzek úgy kicsikre, mint a tinédzserekre vonatkozóan is. Fogalomtisztázásra, mindennapi higiénára és szabályokra vonatkozóan így saját gyermekeimmel is sikerül 2-3 összefoglaló táblázatot megosztanom.

Régi vágyam-óhajom, hogy okos, művelt emberekkel beszélgethessek számomra fontos témákról most még nagyobb lett. A beszélgetés persze merész fogalom, elegendő lenne hallgatni is...

Környezetemben egyelőre nyugalom van, szomorúság, hitetlenkedés az ügy súlyosságát tekintve. A nemtörődömség bosszant. A fejetlenség is, ami az iskolával kapcsolatosan mutatkozik, holott mindent olyan szépen meg lehetett volna oldani, ha egyéb érdekelné az ember, nem csak a tananyag és a fizetés. De van bizakodás, Istenre hagyatkozás, tervezgetés is. A magam részéről elengedni az eddig megszokottat, belátni, hogy fontossági sorrendemen nem is olyan nagy kár változtatni, akár előnyt is hoz, az élethez alázattal való közelítés segít a mindennapok megélésében.

A pandémia okozta krízisek ma még csak sejlenek, de már elég világosak: honnan lesz pénz, ha nem lesz munka, ki marad egészséges, ki lesz beteg, lelkipurdalással élni, hogy én vagyok a fertőző, ezáltal közvetve bár, de potenciális gyilkos, frusztrációk a legkülönbébb szinteken. Mindezek elemzése a következő napok témáját képezi minden bizonnyal, mihelyt elkezdődnek az elbocsájtások, elfogynak a tartalékok.

A napokban fontossági sorrendek változtak meg, röstellkedve kell belátnom, hogy banális dolgokon lovagoltam azt gondolva, bennük rejlik a világrend. Igaz, örömmel és meglelégedéssel tölt el, hogy életstílusom, az egy dologra való koncentrálás, a lassúság, alaposság ezúttal érvényt szerzett magának, s nem volt teljesen értelmetlen húsz évvel ezelőtt vitázni az osztályfőnökkel, aki a gyorsaságot, a hipp-hopp munkavégzést, pörgést akarta belénk sulykolni.

Mindeközben jó nekem, hogy Istennközelben voltam az elmúlt majd' 38 évben, de még előtte is, ami korántsem elhanyagolható. Lépéselőnyben vagyok.

A felsorolt pozitívumok mellett azonban hangsúlyoznom kell, hogy kemény hónapok előtt állok, hogy miközben kilábalunk a kollektív betegségből fegyelmezetté, tudatossá, felelőssé váljak. Hiszen ma is kaptam még egy esélyt erre. S talán holnap is ugyanígy. Legnagyobb nyereségem az idő, amit imádságban, elmélkedésben és családom körében töltök. Szépen be

kell látnom, hogy az utóbbi időre visszatekintve mindezek újszerű élményként hatnak.

Határozottan nem érzem magam felkészülve, eléggé tájékozottnak arra, hogy hitelesen beszéljek jelen helyzetről. Annak ellenére, hogy itthon, enyéimnek naponta tartok egy kis előadást – jobbára önmagamnak, feszültségoldásként, hallgatósággal. Mindezen előadások humorral, könnyes nevetéssel érnek véget. Így a következő napok feladata számomra úgy szerezni ismereteket, hogy egy nyolc éves gyereknek azt hitelesen tudjam elmondani. Hol is lehet az ilyesmit kezdeni – tudományossággal, lelkiséggel, hogyan vegyíteni mindezeket... ez a feladatom ily módon pillanatnyilag elvégezetlen marad, azzal a tanulsággal, hogy a ránk bízottak felé tanárként óriási a felelősségünk.

A fentiekben összetákolt kép sok reflektálnivalót vetít elő.

Fenntartásaim csak a személyes jelleggel kapcsolatosan vannak: már most összeszorul a torkom, ha a naponként feldolgozandó témákra gondolok, mélységekre és magasságokra, melyeket meg kell járni. A jót remélve – tulajdonképpen – hálás vagyok a lehetőségért.

Március 22., vasárnap¹

Kiváltságosnak lenni

Egyszeriben egymás ellenségeivé váltunk. Mindenütt az üzenik, ha találkozunk, fertőzünk. Van, aki betartja, van, aki nem. A találkozás tilalmát, nem a fertőzést, ez utóbbi zsákbamacska. Én ma is szüleim gyermeke voltam, aki nem mehet látogatóba.

Vasárnap van. A lelkészek az este kaptak engedélyt üres templomban szolgálni. Továbbá családtagok lehetnek együtt, ha négyen is vannak. Így lettünk kiváltságosak ismét: lassan tíz napja búra alatt élünk, ma mégis a templomban lehettünk. Szívszorító. Reménykeltő.

Másnapos puliszkát ettem vacsorára. Tiszta jele annak, hogy minden megváltozik.

---

¹ Voltak napok (idők, percek), amikor azt gondoltam, most nem tervezhetek hosszú távra. Nem mindig. Ki tudja, mi lesz a vége.

Én az Örökkévalóban bízom.

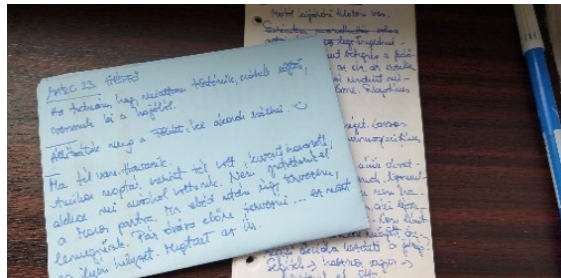
A körülményekhez képest jó napunk volt:

feszültség - kevés

nevetés - sosem elég

elterelő hadműveletek - kellő mennyiség.

Március 23., hétfő

Ha tudnám, hogy miattam történik, szólnék, vessenek ki a hajóból.

Állítsátok meg a Földet, ki akarok szállni.

Ma tél van. Havazik.

Amikor naptár szerint tél volt, keveset havazott, akkor mi máshol voltunk. Nem jutottunk el a Maros partra. Ma ebéd után úgy tervezem, lemegyünk. Pár órára előre tervezni... ez most egy ilyen helyzet. Megtart az Úr.

Délre ősz lett. Ebéd után a szeles időre való tekintettel (lustaság miatt) nem mentünk hátra a Marosra. Tartalékoljuk a terveket, mint az élelmet.

Lefekvéskor A. rám tekintett. Beszélt. Kicsit búsult, kicsit reménykedett. Váltva. Jó gyerek. Neki nagyon hiányzik az iskola, ami nem az iskola, hanem a társasági élet. Ma este beírte velem. Ritka megtiszteltetés.

Nehezen, de tisztulnak bennem a dolgok lefelé.

Március 24., kedd

Ma nincs jó napom. Mélyrepülés. Egyszerű ügyetlenkedések, magamba zuhanás. Ma sem sétáltunk. Szél volt.

Március 25., szerda

Mától kijárási tilalom van. Engedményekkel. S mert betegség a tilalom fedősztorija, elfogadja az ész, az érzelem. Kár, hogy katonai rendelet nélkül nem jött össze. Szkeptikus vagyok.

De burookban.

Figyelek. Lassan körvonalazódnak szakmaspecifikus kérdések bennem.

Úgy tűnik, vannak, akik okvetlenül segíteni akarnak. Nyomulnak segíteni. Miközben nem szabadna kimenni, van, aki lépten-nyomon bevásárolna. Nem lehet, hogy a segítő szándék mögött önsegítő akcióba kezdett a jónép? Segítek, ergo hasznos vagyok, ergo nem felejtenelek el.

Az általam értelmesnek, mérvadónak tartott szakemberek jórészt csendben vannak, dolgoznak. Ez megnyugtat, jó érzéssel tölt el. Különben zavar az online nyomulás, az elképzelés, hogy az embereknek nincs mit csinálni, ezért fel kell költözniük a netre, és ott majd szórakoztatva lesznek. Ez zavaró és megalázó. A minap még függőségről beszéltünk, ma már propagáljuk.

Mi próbálunk normáinkhoz hűségesek maradni. Vasárnap a szószékről elhangzott az imafelhívás, 12 órakor, míg a harang szól, ki-ki ahol van, ott álljon meg és mondjon egy imát. Ehhez nem közlünk online ígét, újabb felhívást. Groteszk lenne. Ez a mi normánk, ami nem változott.

Nem tudom, mikor adom fel. Hogy normális legyek, készen legyek, tervezzek... elképzelhető, hogy lesz egy pont, amikor. (Volt már karantén előtt is.)

Addig: egyrészt tudom, vannak mindazok, akik tudják, hol érnek el, de – Istennek hála – nem volt még rám szükség, másrészt, ami most rám van bízva, azzal próbálok megbirkózni, nem keresek semmi új kihívást.

Bevonulok (lelkem) legbelső szobá(já)ba s hitttel várom, hogy a veszedelem elmúljon. (Még mindig nem kértük eléggé, hogy a gonosz távozzon. Vagy nem is tudjuk eléggé, de legalább jól...)

Március 26., csütörtök

Felértékelődik a család szerepe vagy egymás torkának esünk?

Holnap már írott nyilatkozattal megyek ügyet intézni (banki számlakivonat az ösztöndíj utalásához) - furcsa, hogy tudják, tudhatják, hová megyek.

A tegnap azt mertem gondolni, hogy kifelé megyünk ebből a helyzetből. Nem úgy értettem, hogy kevesebb van hátra, mint amennyi volt, hanem hogy egyszer csak vége lesz, s mi akkor valójában arra felé tartunk.

Amit megtartanék: lassúság, tisztább levegő, csend, együtt a család (mindezeket karantén nélkül, fegyelmezett életmóddal is megtarthatjuk).

Amit nem tartanék meg: szenvedő betegek, munka nélkül maradt emberek, félelem, bizalmatlanság, figyelnek (mindezek a karantén előtt is megvoltak, legfeljebb nem beszéltek róla).

Március 27., péntek

Nemcsak halat, hálót is adni az iskoláknak. (az amanoba új webes felület, szerkesztője mondta előbbi) Gyakran megy az M1, mintha számítana mifelénk, hogy odaát mi történik, de legalább hallok ilyen jó dolgokat is. A szülő-pedagógus együttműködésre vonatkozik. Használni fogom.

Arra gondolok – s ez már következtetés hosszabb eszmefuttatásaim után –, hogy szakmám erre az időszakra fölöslegessé, de legalábbis nélkülözhetővé vált. Mit is tehetnének az óvónők, amikor az óvodák zárva vannak? (borzasztónak tartom, hogy linkeket küldenek a szülőknek és nyomtatható színezőket...)

Ma másképpen értelmezem azt, hogy olyanok vagyunk, mint Nyugat, mint a világ. Ma úgy értelmezem, hogy mind az egy Isten gyermekei vagyunk.

Azon is gondolkodom, hogy mit jelent félelemmel vagy anélkül élni. Miközben mosogatok, hallgatom Ferenc pápát, bár nem szimpatikus, a háborgó tengerről, Jézusnak hitre való felhívásáról beszél. Élvezem, néha

szórakoztatnak is a párhuzamok... Kár, hogy amikor ott lett volna az ideje, nem teológiát tanultam...

Amióta a Lelkigondozás alapjai műhelymunkán hallottam a kommunikációs kényszerről (igen, igen, igen), azóta mindegyre figyelem. S hogy ezekben a napokban mennyire felerősödött az emberekben...

Március 28., szombat

Sokan beszélnek strukturálásról, napirendről – az én érzelmeim vegyesek ezzel kapcsolatosan. (Én nagyon strukturáltság-igényes vagyok, a mi éltünk alapból egy kész órarend és időbeosztás, most azonban úgy érzem, ha tehetjük, ne gyötörjük egymást plusz terhekkel. A leckék úgyis jönnek, a gyerekek tudják, hogy azt el kell végezni, megéhezeni is szoktunk, nem többször, mint máskor, ilyenkor enni is szoktunk stb... szóval, ha a túlélésünket a spontaneitás segítené, akkor itt az ideje ezt is tanulni. Vagy legalább saját órarendünk szerint élni...)

Az átkeretezés fogalma – hogy most akkor hozzuk ki a jót ebből a helyzetből – valóban segít, de vajon nem kellene így megélni a helyzetet, ahogy van, nevén nevezni, valamiféle megtisztulást, katarzist érezni önámítás helyett?

Most is nyomot hagyunk magunk után azzal, ahogyan viselkedünk, ahogyan beszélünk, gondolkodunk. Akiket én olvastam, hallgattam, mind hozzák megszokott formájukat (ahogyan én is): dicsekvés, vinnyogás, csendben maradás, hánytorgatás (elképzелhető, hogy népies kifejezés...), fenyegetőzés, sok szájkaraté.

És hirtelen azon kapom magam, hogy nem böjtölök. Olvastam egy gondolatot, aminek szerzője nem belső szobájában, hanem a lájkvadászmezőn mondja, ilyen böjtje még nem volt. Hogy felfedezte a családot, hogy vannak öregei stb. Lehet, hogy általánosságban beszél, talán a világról, és azt osztja... Mindenképpen, a sok pozitívum, ami ebben az időszakban éri, az számára a legmeghatározóbb böjt. Meg hogy bezáródtak a templomajtók, hogy imára kulcsolódjanak a kezek. Nos, ezzel szemben is vannak fenntartásaim. Az emberek igazán jól tudtak imádkozni eddig is, amikor

egyéni bajaik voltak, ha már kollektív nem érte a népet, a jólétben sokkal kevésbé. Legalábbis felénk. Szóval, szégyenkezem, hogy nem böjtölök. De vasárnap, én a kiváltságos, ott voltam a templomban. És ki tudja, miért, végig sírtam. Még nem jött el az igaz böjtöm ideje.

Március 30., hétfő

Minden nap pár percet olvasok. Pár oldalt. Ennyit tudok figyelni. Jó esetben eddig találok egy érdekes gondolatot, s azzal tovább megyek. A Föld, földet (Márai) 3 éve kezdtem el, menet közben úgy éreztem, az a hátborzongató helyzet, amit az oroszok műveltek, nem is létezhetett, oldalanként haladtam, nem volt erőm. (Párhuzamosan könnyebb olvasmányokat s túlzásbavittén szakirodalmat olvastam). Most jól haladok. Már nem borzongok. Elfogadtam: ilyen-olyan idők járnak, ilyen-olyan szelek fújnak.

Egyre jobban elhatárolódtam a járványügytől, nemigen tudnak újat mondani. Aztán egyszer csak szólnak, vissza a normalitásba.

Most nem irigylem iskolás gyermekeimet, hiszen tanáraikat úgy érte ez a helyzet, mint az egykori államelnököket annak idején a tél decemberben (ti. felkészületlenül, meglepetésszerűen). Tisztelet a kivételnek, de amikor majd sípolnak, s vissza kell menni, akkor lesz sírás és fogcsikorgatás.

Vannak jó napjaim is.

Március 31., kedd

Nekem ma nem volt jó napom, úgy viselkedtem, mint a szinuszgörbe. Ráadásul már reggel elaludtam, nem hallottam az ébresztőt. Hogy tud az ember ilyen mélyen aludni, amikor szükségállapot van?

Még mindig nem kezdtem el böjtölni. Úgy, ahogy kellene. Egyrészt azért, mert – bár voltak próbálkozásaim – sosem jutottam a végére, hogy hogyan kell igazán, helyesen. Másrészt azért, mert nem vettem elég komolyan a szükségességét. De a csíra elindult, kúszni kezd. Hiszem, hogy attól a naptól kezdve, amikor oda tudom tenni az eszemet, megváltozik valami.

Egyébiránt ma este végre átmentem a templomba. Magamra zártam az ajtót, s nem az első padba, az én helyemre, hanem az utolsóba ültem le. Csendben voltam, pár gondolat visszhangzott, emlékek, villanások. Énekeltem párat, mintha nem is én lettem volna, aztán elindultam haza. Az úton túl, háza előtt ásta a sáncot a szomszéd. Azt kérdeztem: Mindenki jól van? – ezután túlbeszélgetünk az úton. Eddig sosem. Érdekes élet, érdekes történet, és most látom, rátámaszkodik az ásóra és mesél, mesél. Közben gyógyultunk. A kislány egyre többször integetett a zárt ablakon keresztül.

Április 1., szerda

A néven nem nevezett krízisek.

Az alkoholizmus nem krízis. Az van, tényszerű helyzet. Azt túl kell élni, meg kell tőle szabadulni, rossz dolog.

A munkahely elvesztése nem krízis. Azt el kell fogadni, rögtön másikat keresve helyette. Aztán még egyszer másikat.

A sok munkáért kevés pénz nem krízis. Az a mi sajátos helyzetünk.

A kommunizmusban élni nem krízis. Azt mondani, sétálni megyek, miközben vallásórára, az nem krízis. Az életforma.

A nagyszülők elvesztése nem krízis. Egyik maga érdemelte, nem is csoda, a másik áldozat, ez sem csoda. Csak azok a titokban ejtett könnyek ne lennének.

A fiatalon férjhez ment lány nem krízisidéző. Elment az esze.

A későbbig ottmaradt idősebb nem krízis. Így alakult.

A gyermektelenség nem krízis. Csak búsulunk miatta.

Aztán elteltek az évek, s kiderült, mindenik krízis, csak mi nem nevezzük néven. Megoldjuk név nélkül. Vagy cipeljük.

A járvány krízis. Még nem a miénk, csak a világé. De a frászt már jól ránk hozták. A régi szálak ugyanazok, a hozzáállás is: elmúlik, volt ennél nehezebb is, stb. Az új szálak nehezebben viselhetőek. A kamasz szenved. Hiányzik a közösség, a megtartó közeg.

Április 2., csütörtök

Azért idegen számomra a helyzet, mert amiről nem beszélek, az nincs. De mostanra mindenki erről beszél, így kezd lenni. Kezd lenni a helyzet, hogy itt tényleg zajlik valami, ami megváltoztatta az életet.

Április 3., péntek

Mai témák:

hogy legyen a húsvéti úrvacsora és istentisztelet, ha elrendelték, hogy mindenki a Duna Tv-n nézze a közvetített alkalmat

véleményeink megoszlanak, az enyém: ám legyen, a templomkulcs nálunk van

aztán ott van a kérdés, hogy vajon van-e olyan lelkész (úgy tűnik, igen), aki vasárnap nem öltözik fel palástba és nem megy be a templomba azért, mert csak a hivatalbeliek vannak, lehetnek ott.

Sokan vannak gondolataim között, kevesekkel beszélek. Ahogy eddig is. Megpróbálom az eddigiekhez hasonlóan élni az életem. Nem ugyanúgy. Mert máshol van az ágy, máshol a kagyló és máshol az asztal. De mégis ugyanúgy, mert a szívem ugyanott van. Átestem az átmeneti idő gyötrelmein. Mára megszoktam ezt a felállást, hogy nem egyedül vagyok, hanem mind. Sikerül pontosan enni és aludni, ezek között pedig önmagunkat meg nem hazudtolva igyekszünk napirenden lenni.

De ej, ha kiderül, hogy csalafinta módon kapaszkodtak belé ebbe a vírusba a világ „nagyjai”. Ej! (Utólag: Ennyire naivnak lenni...)

Április 4., szombat

A tapasztalások végtelen tárházából olyanok is érhetnek ilyen körülmények között, amik meglepnek. Pl. akiről eddig azt gondoltad, hogy mindent (is) tud, hogy okos rálátása van a világra, az bizony most

tanácstalan, fél, túlreagál stb. Az egyszerű ember pedig higgadt marad. Lehet, hogy ez utóbbit eddig sem kímélte az élet?

Még mindig nem vágtam bele. De már legalább van egy elképzelés, ami közelebb vinne hozzá. Fegyelmezettséggel kellene böjtölnöm. Korán kelés után folytatni a nagy Bibliát, erősen elmaradtam vele, napközben jónak lenni. Semmi internet-kukkolással elfecsérelni az időt. Este a templomban elcsendesedni. Vagy legalább elcsendesedni... Nem tökéletes, de bizonyos erőfeszítésekkel jár. A felszabadult időt és gondolatokat tisztulásra szánni. Gondolom, hátha nagyhéten.

Április 5., vasárnap

Két gondolat két lelkésztől – teológiailag a krízisben

Ki van a te életed középpontjában? Ki vagy mi? Ki ül a te életed trónján? Amíg te magad vagy az anyagi javak, addig nincs rendben. Jézus Krisztus a király, őt kell a középpontba helyezni. Akkor van rendben. Ideje így elindulni húsvét felé.

Ami eddig természetes volt számunkra, arról most kiderülhetett, hogy egyáltalán nem az. Minden, ami földi valóság, múlandó. Ami örök, az az Isten szeretete. Ahogy vagyunk, az kóstonló mindabból, ami már történt és ami még történhet, és mégis micsoda kegyelem, hogy így vagyunk, hogy így is szólhat az Ige, eljuthat a szívekhez-elmékhez.

Holnaptól nagyhét. Végre egy ünnep, ami nem rólam, nem más emberekről, hanem magáról az Istenről szól.

Április 6., hétfő

Kóruspróba napja. Bementünk a templomba, és három szőlamban hárman énekeltünk. Készítettünk egy felvételt, majd elküldtük a kórusnak. Ismét szívszorító.

Április 7., kedd

Két halott van a faluban, az két temetés. Ez azért meghatározza a napunkat. Ahogy a veteményezés is.

Ma reggel János evangéliumát olvastam el. Vissza kell rá térnem. Az biztos, hogy nem Krisztusnak van szüksége ránk. Nekünk Rá annál inkább. Érdekes olvasmány.

Április 8., szerda

Attól tartok, klórmérgezést kapok, mire lejár a karantén.

12 nappal ezelőtt voltam a bankban Régenben, hogy az ösztöndíjhoz szükséges számlaszámot kikérjem. Akkor voltam egy boltban is és pár percre láttam szüleimet is. Maszkban, távolról.

Nem tűnik soknak ez az idő, az sem, amennyit még ígérek. Mintha egész életemben erre készültem volna. Noha mindvégig sok ember között éltem/tevékenykedtem, a csend, a szűk körben töltött idő biztonságosabbnak hatott. Az utóbbi időben- pár éve már- azt feltételeztem, hogy felnőttkori autizmus (enyhe) jelei lennének, aztán nem találtam erre vonatkozó adatokat, elengedtem a dolgot. Az önfegyelem, a befelé fordulás, az én világom most jön, segít, könnyebben élek.

A legrosszabb az üresjárat. Amikor nem csinállok semmit. Olyankor gondolkodom, és az felzaklat. Kicsinyhitűségem nagyobb lesz nálam. Ma nem ment a böjt. Mindenféleképpen elálltam tőle. Nem tudom, hová tenni.

Április 9., csütörtök

Nagycsütörtök

Ma az úrvacsoráról szólt az istentisztelet. Amit magammal hoztam, az a feladat: nincs más dolgom, minthogy vigyázzak és imádkozzak.

Vigyázzatok és imádkozzatok. Amilyen könnyűnek tűnik, oly egyszerűen elbotolhatok.

A kapuban levegőzött a fiatalasszony, néhány szóban messziről kereste a kapcsolatot. Később messengeren keresett meg. Azt mondja, nem szokott erről – ti. saját élethelyzetéről – beszélni, magába zárja. Most elmondta. (hozott nekem egy lehetőséget lelkipozíciós szándékú beszélgetésre, esetelemzésre, kérdez, mesél), s én ismét kiváltságos vagyok. Én ma feladatot kaptam. Vigyázzak és imádkozzak. Én pedig mindegyre elalszom.

A mi életünk a járvány miatt nem változott meg gyökeresen. Ha változna s folyamatosan változik, az az ilyen nagycsüörtöki feladatoktól van, a nagypénzeketől, a feltámadásba vetett hittől. (Nem szoktam erről beszélni...)

Ma különösen azért is imádkozom, hogy ne zavarjon az igedömping, ami a közösségi oldalakon zajlik. Ez nem az én világom. De ha csak egyhez is eljut ekképp, akihez eddig nem, ám legyen, s már megint én tévedtem...

Április 10., nagypénk

A keresztfoglalt.

Olvastam ma egy frappáns angol szöveget, ami arra kérdezett rá, hogy ugyan ki gondolhatná komolyan, hogy amikor a világ ilyen világtalan helyzetben van, bármilyen nagy volumenű és mindenféle tevékenységbe kezdhet az ember, sőt azt le is bonyolíthatja. Rögtön adaptáltam, mindjárt két irányba is:

Adott ponton szinte a mindennapjainkat is lehetetlen normál üzemmódban élni, s hát, ha erre még rátesszük a tanulást, munkát, szóval a legfontosabbakat. Én rögtön korlátoztnak érzem magam. Persze van az az opció is, hogy nem gondolok a járványra, úgy teszek, mintha ... s akkor valamibe még belemélyülhetek, ami a régi életmódomhoz köt. Semmiképp nem látom a világjárványt az új dolgokkal való foglalkozás, a nagy lendületek idejének.

Hogyan is lehetne nagypénteken mással foglalkozni, mint azzal, ami akkor történt? Ma végtelen békés csend volt nálunk. Türelmesen kivártuk a naplementét, keveset, de szépen szóltunk, s kimondatlanul bíztunk benne, hogy rólunk is megemlékezik az Úr.

Április 11., szombat

Nagyszombat

A kalapács, amivel a fekete szószékterítő lett felfogva (gondolom), ottmaradt a szószék alatt. A tegnap végig azt figyeltem. Arra gondoltam, ha szemléltető eszköz kellene, lám, itt a kalapács. Láttam a neten, sokan töviskoszorút, keresztet, Bibliát (miegymást) tettek az úrasztalára. Nálunk a kalapács véletlenül maradt ott. Végig hallottam a hangját. Döngött.

Nem tudtam ma a költészet napjával foglalkozni, egy vers jött szembe velem.

Márai Sándor: Ajándék
És mégis, ma is, így is,
örökké mennyit ad az élet!
Csendesen adja, két kézzel,
a reggelt és a délutánt,
az alkonyt és a csillagokat,
a fák füledt illatát,
a folyó zöld hullámát,
egy emberi szempár visszfényét,
a magányt és a lármát!
Mennyit ad, milyen gazdag vagyok,
minden napszakban,
minden pillanatban!
Ajándék ez,
csodálatos ajándék.
A földig hajolok,
úgy köszönöm meg.

Szeretnék alázatos lenni.

Április 12., vasárnap

Központi ajánlás szerint ma délelőtt nem volt közvetített istentisztelet a mi templomunkból. Családi szertartást ajánlottak ehelyett, követve Szabó István püspök családi istentiszteletét. Hosszas gondolkodás után mi magunk családi istentiszteletünket korán reggel, még a tévéműsor előtt megtartottuk. A templomban. Megéltük azt, hogy mi magunk voltunk a templomban, az úrasztala körül. Amíg hárman úrvacsorával éltünk, a kicsi énekelt nekünk. Nem feledjük.

(Érdeemes foglalkozni a lelkipásztorok lelkiállapotával. Ha ezúttal hajlandóak szembenézni a krízis rájuk eső részével és vetületeivel.)

Délután mentünk vissza, hogy az otthonaikban igét váróknak közvetítsünk húsvéti istentiszteletet. Jó tudni, hogy a követ nem nekünk kell elhengeríteni, s míg azt gondolnánk, mennyi mindent elvett tőlünk az élet ezen az ünnepen, rá kell döbbernünk, hogy mennyivel többet adott, akar adni Jézus Krisztus ezen a húsvéton. A feltámadásba vetett hitet. Ezzel törődni, foglalkozni, kiváltság.

Kétségtől más volt ez az ünnep. Hiányzott az együtt való öröendezés. De nem hiányzik az emberi hozzátoldás, a plusz-, pótcselekvések sora. Kár, hogy a tiszta ünneplést csak karanténban tudtuk elérni. Okosabbnak kellene az embernek lenni.

Az elmúlt időszakban sokszor hangsúlyozták, hogy más lesz az élet. Kétségtől a mai nap után- minden húsvét után- más lesz az élet. Ha meghallottuk, megértjük a lényegét.

Április 13., hétfő

Ma majdnem úgy volt minden, mint gyerekkoromban. Akkor kötelező volt szép ruhába öltözni és várni kellett az öntözőket. Engem frusztrált ez a nap. Hozzám nem jöttek az osztálytársaim, mindig azt gondoltam, hogy velem van a baj, vagy a környékkel, ahol lakunk. Anyuhoz pár munkatárs jött, ez engem nem érdekelt. Szóval, vártuk, a ház elé sem lehetett lemenni stb. Az egy nap, amit átaludtam volna.

Idén is szép ruhában voltunk, belső igényből már. És poénkodtunk, hogy várjuk a locsolókat. Mert tudtuk, hogy nem jönnek. Megkönnyebbültem. Másodjára is kárpótolt az élet. Először, amikor 18 éven keresztül száznál kezdődött a locsolók száma, a parókiára mindig sokan jöttek, sokféle ember, gyerekek, fiatalok, hivatalból, tiszteletből, barátságból. A találkozás öröme legtöbbször megvolt. Jöttek, sokan voltak, annyian, amennyire egész gyerekkoromban nem számíthattam. Még anyu sem.

Most tehát másodjára is kárpótolt az élet. Az ünnep másnapja csendben telt... Bízom benne, hogy a lányokat a jövőtől a legények újra megöntözik.

Április 14., kedd

Húsvét harmadnapja: ismét egy dolog, amiben mások vagyunk. Nálunk ez még pirosbetűs ünnep. Talán azért, hogy a locsolkodós nap után még visszatérjünk kicsit a lényeghez. Kevesen szoktak lenni ilyenkor a templomban. Már munkanap, az emberek nagy többsége túl van az ünneplésen. Ma száznál több készülékről (feltehetően tehát ennél több ember) kapcsolódtak be az élő közvetítésbe. A templomban mi magunk voltunk, akiknek szabad.

Hogy nyomot hagy bennem ez az új rend, az abból is látszik, hogy harmadnapján jövök rá: én leragadtam valahol a nagypénteki feketénél, a szombati csendnél. Pedig hallottam az örömmüzenetet, odafigyeltem. És mégis...

A következő napokban az életigénlésen kell dolgoznom. Most már tényleg kifelé megyünk ebből a szükségállapotból...

Április 15., szerda

Furcsa hétfő, ami szerda. (Amióta itthon vagyunk, nem várom a hétvégét.)

Ragyogó napsütés, éles levegő. A napomat meghatározza az az élmény, hogy egyedül indultam sétálni. Az első reggeli séta, amióta... nem, nem a hivatalos bezártság óta. Sokkal régebb. Mégsem egyedül. Hárman mentünk, végül: én, az Úr és Berta (a macska, aki fekete). Úgy jött velem, hogy magában hordozta mindazokat, akiket szeretek. Beszélgetett, rám-rámnézett, segítséget kért, amikor tilosba tévedett, el nem maradt. Megvárta, míg megszámloltam a tulipánokat a kapuban. 38. Éppen, ahány éves leszek két hét múlva. Itt jönne valamiféle krízis? Utánanézek, hátha fel tudok rá készülni. Hogy valami megváltozott, változik, az tény. Már ma reggel is.

Nem egyszerű, de megható szembenézni a ténnyel, hogy egyik gyermeked, akik 14, igényli a társaságot. Ha nincs jobb, az enyémet. Ilyenkor szerepek váltják egymást, s pillanatokra sikerül elfogadnunk az új szerepben is egymást... Túl sok az érzelmileg felfokozott helyzet. Viszont- egy hónap

alatt úgy megismertem ezeket a lányokat, ahogy akkoriban, amikor első éveikben mindig velem voltak. Micsoda áldás!

Egyre jobban foglalkoztat a gondolat, hogy aki eddig egyedül volt, az most még inkább egyedül lehet, aki szegény volt, az még szegényebb, aki mellőzött, az most talán végleg elfelejtett. Úgy érzem, ezzel a kérdéskörrel kellene foglalkoznom egy kicsit, utánaolvasni. És imádkozni azokért, akiknek a szükség bármilyen formája régóta élete része, csak éppen senki nem foglalkozott vele.

Mennyi minden, mennyi minden... Nem lesz elég hosszú a karantén.

Április 16., csütörtök

Napindító: Nem a vírus, mi egymástól és magunktól veszünk el napokat.

Napközép: Nem tudunk nem gondolni arra, mennyire megosztott mégiscsak a társadalom, amikor ki betartja, ki dehogy tartja a távolságtartás szabályait. Persze, akinek menni kell, menjen, aki maradhat, maradjon, le lehet így is egyszerűsíteni. Én nem tudom megmagyarázni gyermekemnek, ő miért nem találkozhat nagyszüleivel, miközben mások másképpen...

Napzáró: Elkalandoztam a böngészésben (esetismertetéshez kerestem a támpontokat, semmi sikerrel), amikor egy olyan interjúra bukkantam, ami enyhén szólva is elgondolkodtatott. Ha nem tűnik el, meg fogom ismét hallgatni. Arról szól, hogy ez az egész járvány egy nagy humbuk... Érdekesen felvezetve. Ha nem is igaz (ugyan, hogy ellenőrizhetném), mindenképpen jó kérdéseket vet fel. Hajlok a pánikkeltés, népbutítás realitásának elfogadása felé...

Április 17., péntek

Meglett a beszélgetésem a Teremtővel, többször felolvastam, magamnak, neki, felváltva, remélem, nem veszi zokon.

Pillanatnyilag igencsak foglalkoztat, hogy a minden szinten történő tanulás-tanítás mennyire és hogyan kellene, hogy kötődjön jelen helyzethez.

Mi az értelmesebb? Tovább folytatni a tananyagokat, más térben, de ugyanabban a stílusban vagy valamiképpen hozzárendelni a tényt, hogy életünket meghatározza a koronavírus-jelenség. Ezentúl így nevezem.

Örömmel fogadtam, hogy megjelent egy, a gyermekek számára írt könyv, amely a reklám szerint kicsiknek magyarázza el, mi is ez az egész dolog. Beleolvastam, s mindjárt az elején azt mondja, a vírus az egy kórokozó... Innen már csak átfutottam, mert az én óvodásaim legalább annyira tudják, mi a vírus, mint amennyire azt, hogy mi a kórokozó, így tárgytalan lenne ezzel foglalkozni. A törekvés jó, kell beszélni róla, de célszerű úgy, hogy értsék is, amit mondunk.

Kissé izgulok, hogy sikerülnek az online órák, a lányok pedig jól derülnek rajta.

Április 18., szombat

.....

lemerült a gép s egy oldalnyi szöveg odalett....

nem gépelem vissza

nyilván vagy túl hosszú volt, vagy értelmetlen

ideírom a témákat, ha lesz kedvem, holnap vagy valamikor még átgondolom:

én és a vírus, rossz viszonyban vagyunk- most vettem észre, hogy ez a cím s nem biztos, hogy erről írtam eddig

egyetemi órák online: teljesen más világ, mint az elmúlt egy hónap, kizökkentem a karanténos rutinból

a kérdés, hogy milyen esélyekkel lehet Budapestről hazaköltözni teljesen letaglózott- mi a csodát lehet erre mondani... (egy gyerekkori ismerősünk, barátunk gondolkodik efféle merészségeken)

Így vagyunk...

Kár. Sajnálom. De elengedem. Ez a mai lecke.

Van, amit csak egyszer lehet...

Április 19., vasárnap

Zárlat, nincs kedvem beszélni, idegesítenek az emberek.

Április 21., kedd

Mire az egyik gyerek eldönti, hogy akkor ő most megszokta, és nem is kívánczik vissza az iskolába, addig a másik rögtön el azt, hogy ő most már várja, és milyen jó lenne, hogy találkozzon az osztálytársaival. (Egyik sem igaz, csak egyszerűen így tűnik most részükről okosabbnak.)

Szükségállapotban ünnepeltük a házassági évfordulót (19). Nagyjából úgy, mintha nem lett volna semmi szükség. Kis feszültség, hogy mindenki jól érezze magát, de azért nem annyi, amennyi máskor lenni szokott, tehát határozottan jól jött a szükség, közös ebéd s aztán... dolgozzunk valamit, ne teljen hiába az idő. Mégis, egyáltalán nem, mert máskor valahová el szoktunk menni... Tavaly a Székely Golgotán voltunk, Véckén, épp húsvét volt, feltöltödtünk. Idén húsvétban visszamentünk volna. Visszamegyünk, ha élünk.

Április 22., szerda

Nem mondhatom, hogy bearanyozza a napomat a tanár, aki a nap folyamán részletekben küldi a feladatokat... biológiából. Én úgy tartanám tisztességesnek, hogy amikor lenne órája az illető osztállyal, akkor küldjön anyagot, tartson órát, amit akar, adjon rá határidőt, azt ellenőrizze, jelezzen vissza... és mind így. Örülök, ha nem kell majd egész nyáron iskolába járni, mert a szükségállapot idején ment az otthonról tanítás, de azért érdemes lenne a jóérzés és józan gondolkodás határain belül cselekedni. Hanyagolom a témát, mert idegesít. Halmozódnak a konfliktusok, az életem nem unalmas... nézzük a jó oldalát.

Április 23., csütörtök

Ha nem lenne a feladat, minden bizonynal lennének napok, amikről nem hagynék nyomot.

Persze, tudom, e mondat után kvázi meg is kapom a felmentést, hogy nem is kell, elhagyható a mindennapi beszámoló, reflexió, stb.

De én nem akarom magam felmenteni, a kötelezettség jó, nem jöhet minden belülről. Még ha talán az is az igazi.

Mert hiába a mai, amit elhagynék, nyoma úgyis itt marad. Hiába az éjjeli csend, a nappal zaja még dübörög. És hiába gondolom, hogy biztos van értelme, bizonyos dolgok mégis annyira értelmetlenül hatnak.

Elkezdődött a szélmalomharc az iskolával, s én ismét két bőrrönddel indulnék. El innen.

Április 24., péntek

Mára megállapodtam önmagammal, hogy mégiscsak ugyanabban a csónakban (hajóban) vagyunk, még ha nem is evezünk mind, és akkor is, ha kétségkívül sokféle csomagot hoztunk magunkkal. Ez a megállapodás most jó nekem, szükségem volt rá, miután ráértem egy kicsit viaskodni a gondolattal, hogy most akkor egy csónak vagy több csónak.

Nem tudok nem gondolni azokra, akik hasznat húznak jelen helyzetből, nem csak azért, hogy bezzeg ők, hanem azért is, hogy vajon, hogy is van, hogy valaki ilyen agyafúrtnak születik. Ez most megint nem szép gondolat, hanyagolom...

A struccpolitika jó volt egy darabig, amíg talán abban ringattam magam, hogy most ez van s örök világ ez lesz, meg lehet ezt szokni, mármint ezt a koronás helyzetet. Elfogyott a homok, túl sokan használtuk, s akkor most be kell látni, hogy lesz élet a vírus után is. Vagy vele együtt.

Kell, hogy foglalkoztasson, a hogyan, a miként... Csakhogy ez borzasztóan nehéz tud lenni. Itt már alig van normális ember, mármint az országban, egyik nap három hónapra zárnák be az öregeket, másik nap kétszer engedik ki őket az utcára... És megnyílnak az iskolák, hogy jegyet

adjanak a gyermekeknek. Ez nagyon jó, de csak azért, hogy ne menjen kárba ez az év. Egyébként, alig van jó döntés. És ez nem is rajtunk áll vagy bukik. Viszont május 15. után nekünk is ki kell mennünk, nekünk is folytatnunk kell valahol. Van, amin gondolkodni, van, amiért fohászkodni.

Próbáltam úgy tenni, mintha mi sem történt volna, de mára már érzem, megkerülhetetlen ez a kérdés, az egész világ vevő lett rá. Innen szép nyerni.

Április 25., szombat

Emberi számításaink szerint ma már lett volna vallásóra az új teremben. Rosszabb esetben ma már lett volna vallásóra a templomban.

Jelen esetben az éjjel azt álmodtam, vallásórán voltam, egyre jöttek a gyerekek, két csoportra osztottuk őket, a székeket távol tettük egymástól és a hálaszívet nem tudtuk körbeadni. Mindenki mosolygott, nevetett, nekem a torkom összeszorult az örömtől és a meghatottságtól. Tisztán emlékszem a gyermekekre, ismerem őket...

Küldtem nekik egy kis videót. Ha nincs emberünk, jó, hogy vannak madaraink, virágaink, egünk, földünk...

Kényelmetlenné vált a helyzet, tehetetlennek érzem magam.

Ma odafigyeltünk egymásra.

Április 26., vasárnap

Arra gondoltam ma reggel, hogy a győztesek el kellene vegyék azt, amiről úgy gondolják, hogy jár nekik, zárjuk itt le a cirkuszt, és menjen ki-kidolgarára, legyen vége. Aztán arra is gondoltam, hogy jó lenne felnőni és elfogadni, hogy ez nem így működik.

Meghatódtam az üres mecseteket látva. Nagy valami mozgatja ezt a dolgot.

Jó az Úr!

Aztán itt vannak ezek a mérföldkövek, mint például ma, amikor az istentiszteletet a tévében nézzük. Előre felvették, elkészült a film, és mi is

megnézzük. Máskor csak ritkán, amikor úgy utaztunk el, hogy vasárnapra nem értünk haza, máskor csak olyankor nem mentünk templomba, vagy esetleg csak betértünk egybe imádkozni...

Itt vannak ezek a mérföldkövek, amikkel valamit kezdeni kell.

Holnaptól kötelező az online oktatáson részt venni, emberi formát kapott, van órarend, legalább van, mihez tartani magunkat. Minden erőmmel azon leszek, hogy működjön, hátha szeptemberig nem kell majd menni, mert így is le tudják zárni az évet.

Micsoda vasárnap...

Április 27., hétfő

Elkezdődött az órarend szerinti tanítás. Jó élmény volt, ma ment a net, tudtak csatlakozni a gyermekek. Emberi volt, élményszerű, szerették. Úgy tűnik, hozott az éter a hírek szárnyán vagy fordítva, egy szintén emberi fuvallatot: hogy esetleg csak a végzősöknek kelljen visszamenni, hogy vizsgára készüljenek, a kisebbeknek akár megoldják online.

Azért, jó, hogy van ez is, elfoglaljuk magunkat.

És közben kezd még összetettebbé válni a krízis, ha már elkezdünk azon is gondolkodni, hogy nemsokára meglesz a nagy felszabadulás, és mi lesz akkor, hogyan tovább... Elképzelhető, hogy van ember, aki vágyik a társaságra, hogyne lenne, ez természetes tulajdonság. Én most nem. Félek az összevissza beszédétől.

Április 28., kedd

Emberismereti leckék: a tanár, aki vizsgára készít, a másik tanár, akinek kell a fizetés, küld hát valami leckét, a szintén másik, aki fölöttébb ronda, a következő másik, aki szakít időt a beszélgetésre, a sokadik másik, aki röhögi, hogy béna és ezáltal népszerű, az olyan, aki előre megkérdezi, hogy mindenki agyolvadásig tanul a vizsgára vagy jut egy kis idő másnap az ő szerény tantárgyára, is és az, aki nem tágít attól, hogy bizony a negyedik

és hatodik ütem között, ott valami nem tiszta azon a felvételen, amit többször is át kell küldeni messengeren.

Önismereti lecke: mély levegő, ők is mind emberek. Nem tehetnek róla.

Még nem találok a magyarázatot arra, hogy hatványozott krízis kellős közepén hogyan létezik, hogy olyan döntés szülessen, ami épp az, amit én javasoltam volna: nem mennek vissza ebben a tanévben a gyermekek az iskolába – fizikailag.

Április 29., szerda

Létrehoztam egy csoportot a gyülekezet asszonyainak, lányainak, egyelőre kerülnek bele a tagok, hogy aztán mi lesz belőle, nem tudom, de azt igen, hogy minden nőnek, aki gyülekezetünkhöz tartozik, van benne egy helye, meg kell tapasztalnia, hogy kortól, származástól, munkakörtől stb-től függetlenül jó helyen van itt... Kapocsnak szántuk, az egymással és az Úrral való kapocs megerősítésének.

Dolog van.

Április 30., csütörtök, a születésnapom

Ma nem mentünk sehová, így nem láthattam, hogy kitették-e a zászlókat a tiszteletemre, mint régen. Gyerekkoromban mindig előre kitették a munka ünnepe alkalmával a zászlókat. Én viszont úgy tudtam, hogy az én tiszteletemre leng mindenütt a városban a lobogó.

Ma nem láttam sehol, már nem is hat meg a trikolór. Változnak a dolgok.

Érdekes volt az ünnep, megültük, s emlékét visszük magunkkal.

Óvatosak, körültekintőbbek vagyunk. Tanuljuk az alázatot és a szeretetet.

Holnaptól új hónap, új remény, új terv, új cél.

A segítség ugyanonnan jön.

Május 1., péntek

Évente váltakozva, hol esős, hideg, hol szép az idő ezen a napon, a munka ünnepén, amit munkaszünettel ünnepelnek az emberek. Idén hideg van, viharos, esős, alvós idő. Van ideje az embernek gondolkodni.

Ez bizony egy új valóság, aminek a korlátok ezen formája részévé válik. És nyomot fog hagyni.

Egy újabb krízist vélek felfedezni. Nevezetesen azt, hogy beszélni sem fogunk tudni rendesen arról, ami történik, gondolok itt a különböző generációkra, hiszen teljesen másképp éljük meg: az időseket már megpróbálta az élet, ők egyféleképpen értelmezik a helyzetet, a fiatalokat esetleg még nem, legalábbis nem ilyen össznépi szinten, emiatt nekik szintén mást jelent a sürgősségi állapot.

Személy szerint nekem ehhez szükségem lenne egy hídra.

Május 2., szombat

Ma ismét vallásórás nap lett volna. Ha elkészült volna az imaház, s persze, ha szabad lenne találkozni.

Reggel felvettem egy kétperces üzenetet, az imáról, s néhány írott szó kíséretében elküldtem a szülőknek. Hogy ha idejük lesz, engedjék oda a gyermekeket, hogy meghallgassák. Néhányan visszajeleztek, a többiek nem.

Csak a szülőkön keresztül tudom elképzelni, hogy a gyermekeknek az éteren keresztül valamit üzenjek. A közösségi oldalakon, üzenetekben nem beszélünk a gyermekekkel, ez nálunk így van. Vallásórára a szülők szokták hozni, de legalábbis ők indítják útnak a gyermekeket. A személyes találkozás így jöhet létre. Ennek volt egy rendje, szokása... Annak nem, hogy a virtuális világban kell találkoznunk. Várározunk hát, amíg ismét élő közösséggé válhatunk. A kapcsolatot tartjuk, hogy teljesen ne szakadjon meg, kényelmetlen, élettelen módon.

Május 3., vasárnap

Minden nap, még így a lelassult, zárkózott világban is tartogat meglepetéseket. Kellemetleneket. És nem azért, mert amikor én ünnepelni szeretnék, az ünnepelt nem vevő rá, hanem azért, mert az egész történetnek a vége az én tehetetlenségem: nem tudom megoldani a problémáját. És elmondani sem tudom, hogy nincs probléma, csak el kellene fogadnia azt, ami van.

Így kerülünk vissza a gyökerekhez, a gyermekkorhoz, a ki nem mondott sérelmekhez, a gyötrődésekhez, az elengedéshez és fogva tartáshoz... csak éppen ez nem hiányzott, még ha most rondának és ijesztőnek is tűnők.

Május 4., hétfő

Továbbhozzuk, a következő napra is rányomja a bélyegét az előző nap megoldatlan helyzete.

Még nem tudok mihez kezdeni az ajándékkal, amit a postás hozott: egy egyszer látott blogger-társ küldeménye, egy harmadik, sosem látott társ könyve... A címe: *Egy asztalnál a világ*. Előtte olvastam az írásokat a neten, most itt vannak az asztalon.

De én azt gondolom, sosem fog leülni a világ egy asztalhoz... Itt a földön mindig csak töredékesen, csak csonkán, csak gyarlón. Én ma így érzem. És meghatódva állok a váratlan ajándék fölött.

Május 5., kedd

A keddi napot mostanában meghatározza a gyülekezeti asszonyokkal közösen vezetett csoportbeli élet. Bibliaóra idejében ilyenkor születik egy bejegyzés, és mindig rádöbbenek, milyen nehéz okosat szólni. Szépet lehet, azt könnyebb is, de valahogy mintha felteltek volna az asszonyok a szépség álcájába bújtatott közhelyekkel, az odadobott fotókkal, bölcsességekkel.

Érdekes tapasztalás, ahogyan összegyülekezetünk, annyiféle lányok, asszonyok.

Bibliaórára keddenként tizenketten, tizennégyen jártunk, magamat leszámítva idősebb asszonyok. Érthető, hogy a különböző generációk nem keverednek...A virtuális térben sikerült mindenkit megszólítani, elindult egy másfajta kommunikáció, ami reményeink szerint majd oda is elvezet, hogy a valóságban is tudunk olyan lelki alkalmakat szervezni, amelyekben szerre vagy egyszerre a különböző generációk megtalálják a kedvükre valót. Vagy a számukra szükségeseket.

Még ki sem engedtek ebből az álcázott zárkából, máris tervezzük, hogyan tudjunk összegyülekezni.

Hát így kezdődik a május ebben az évében, hogy aztán majd ősszel, télen találkozunk...

Május 6., szerda

Folyamatosan jönnek a hírek az iskola világából, figyelem, hogyan dolgoznak, hogyan kell (?) dolgozzanak az óvónők ebben az időszakban.

Nem tudok eléggé hálás lenni, hogy nem vagyok benne, s bízom benne, hogy őszire, mire visszamegyek, ez a badarság el lesz felejtve.

Az én szempontom szerint az óvónő feladatköre az óvodák bezárásával megszűnt. Ez ennyi, nem találok semmiféle kiutat. Komoly lelki vívódásokon megyek keresztül, mintha tényleg tétje lenne annak, amit gondolok: számomra erkölcsi kérdés lett volna elküldeni a verscímeket és színezőket, hogy otthon azokat megtanulják, kiszínezzék... Mit tettem volna, ha mindenki körülöttem ezt csinálja, mert szüksége van a munkahelyére, de oda nem mehet be, a gyermekek otthon rekedtek és valamit tenni kell? Mit tettem volna ebben a helyzetben? Gyakorlatozom a gondolkodásban, hiszen sosem lehet tudni, milyen időket élünk még meg. Talán itt van az etikai döntéshozatalban való jártasság megszerzésének értelme.

Május 7., csütörtök

Ma a legégetőbb kérdésünk a vizsgák megszervezése. Hogy egy hónappal előtte még mindig azzal hitegetnek, hogy meglehet, nem is lesznek nyolcadikos záróvizsgák. Próbálunk nem bosszankodni, hanem fenntartani a tanulási kedvet, s haladni.

Én teljesen meg vagyok elégedve az online oktatással. Azzal, ahogyan megszervezték, ahogyan működik is, és azzal legfőképpen, ahogy – egy-két kilengésemet leszámítva – én kezeltem a helyzetet. Mert jó iskola, közepesen és jól szituált családokkal, jól felkészült tanárokkal. És akkor nem volt nehéz, illetve volt hajlandóság a nehezét is megszervezni. Szépen beszélnek a gyermekekkel, az emberi tényező jelen van, haladnak, de nem hajtanak... A lehető legtöbbet hozták ki belőle.

Mindeközben nem tudok nem gondolni azokra, akik kevésbé jól felkészült tanárokkal vagy középeستől lejjebb való helyzettel rendelkeznek. Azokkal a gyerekekkel mi van? Aki kisebb, jövőre pótol. Aki nyolcadikos és az iskola jelentette az egyetlen lehetőséget a tudáshoz, felkészüléshez való hozzáféréshez... Mi van velük? Köszönőviszonyban sem vagyunk az esélyegyenlőséggel. Mindig voltak persze, akik nem tartották a lépést, de ha most csak egy is a gyermekek közül hiányt szenved a kialakult helyzet miatt, érte ki felel.

Szoktam ezeken gondolkodni, fáj a szívem. És nem tudunk mindent, nem is kell mindent megoldanunk, nekünk, egymagunkban. S mégis, mégis...

Május 9., szombat

Az egyetemi online előadások érdekesek, helyén vannak. Elég sokan voltunk ma is, főképpen azok, akikkel Kolozsváron is találkozni szoktunk. A kommunikáció érdekes és helyyel-közzel elkeserít: a tanárral igen, van néhány hozzászólás meg a kötelező kör, egymással nem... fagyosnak érzem. Rajtam is múlik, természetesen, valahogy mégsem tudjuk azt a hangulatot elérni, amit az egyetemen, a teremben, szünetekben. Magasak az elvárásaim vagy mi... És mindenki elvan a maga kicsi világában s elég a maga baja.

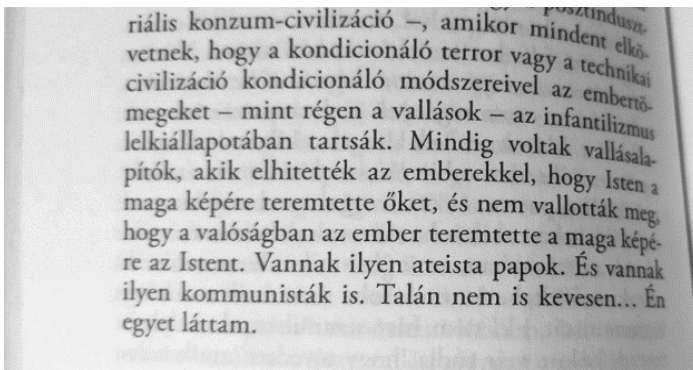
Ennek a számlájára írom. Meg arra, hogy első évesek vagyunk, nem sokszor találkoztunk addig sem. Meg már amúgyis nemsokára vége, egy szempillantás és lejárt a két év.

Május 10., vasárnap

Talán ma utoljára voltunk mi a gyülekezet. Talán a jövő héttől, akit a lélek indít, az eljőhet az istentiszteletre. A templomkertbe legalább. Így is jó volt, hálásak vagyunk érte, de ugyanakkor rugalmatlanok is vagyunk, nem akarjuk ezt az online istentiszteletet a normálisnak elfogadni. Kérjük vissza a gyülekezetet.

Május 11., hétfő

Máraival viszonylag jól haladok, tartom a napi egy-két oldalt.
Sok mindenben elgondolkodom, most éppen ezen:

Ilyenek napokig gondolkodom, nincs időm rendesen utánanézni, zavar, hogy esetleg érteni kellene, s én mégsem, s mind így.

A *Tövismadarakat* párhuzamosan, hasonlóan lassan fent olvasom a tetőtérben... ez is megvisel. Semmi könnyed olvasmány nem jött velem szembe mostanában. Valószínű azért, mert nem is kerestem és nem is szánnék rá időt.

Május 12., kedd

Még nem döntöttem el egészen: most végleg fel kell nőnöm, vagy az ősz hajszálaiknak köszönhetően komolyan fognak amúgyis venni, így maradhatok továbbra gyerek. Gyanússá válhatok az efféle gondolataimmal, mert milyen ember az, aki annyi idősen ilyen témákat boncolgat, ráadásul még csak most jelent meg az első öt fehér hajszála.

Mindenesetre ennek a vírusos helyzetnek tudom be az egészet, hogy úgy mondjam, megkoronázza a helyzetet, hogy amikor vége lesz, már én sem leszek a régi.

Vagy már én is régi leszek...

Május 13., szerda

Ma reggel korábban ébredtem, több időm volt gondolkodni, ami nem föltétlen jó.

Rögtön egy következtetéssel jöttem le a konyhába, azzal, hogy milyen egyszerű is lehet annak, aki úgy fogadja el a dolgokat, ahogy vannak. Aki úgy tud élni ezzel a koronás helyzettel, ahogy mondták, aki nem gondolkodik rajta, aki nem keres magyarázatot. S beéri azzal, hogy önmaga mindenféle állapotára hivatkozva, igen-igen kell vigyázni. Milyen jó annak, aki egyszerűen a saját életét félti.

Bezzeg én. Túlgondolom, túlagyalom, olvasgatok, gondolkodom. És ez nem feltétlenül jó. Mert mit fog érni kinek-kinek az élete, ha négy fal közé záródik vagy kimehet, de szája maszk alatt lesz befogva... (Maszkban vigyorgok az előjáró, s azt hiszi, nem látszik.)

Amíg fő az ebéd, van mosogatnivaló, házi feladat-ellenőrzés, tanulásra buzdítás és egyéb hasznos és haszontalan dolgok, mint a lábtörlők tűzetes lemosása, mintha bárki is beletörölné lábát rajtunk kívül, azt is a kertből jövet, hol fűvön jártunk, nos mindeddig minden mintha rendben lenne, főleg, ha dolgozatíráshoz is keresni kell közben az anyagot és az elég soká kerülget meg.

De amikor megállok, akkor már nem mindig van rendben. Akkor ne álljak meg... De az élet olyan, hogy megállunk, ismét megyünk, újra meg újra, amíg napjaink vannak, s megállásunkban és menetelünkben is rendben kell lenni...

Május 14., csütörtök

Úgy jött el a szükségállapot utolsó napja, hogy akár a hülyegyerekeknek, az ország lakosságának beígérték, hogy ha nem viselkedik, ismét lesz szükségállapot... Nem tudok mit kezdeni ezekkel a helyzetekkel, így ma nem foglalkozom érdemben vele.

Nem merem elmondani, leírni, hogy felháborít, elkésérít, elszomorít a népbutítás, a manipuláció és az, hogy ez az egész már rég nem a mi védelmünkről szól. És hogy azt érzem, szorgalmas szófogadásunk, amivel betartottuk a karantén minden szabályát, nevetségesnek tűnhet.

Kérjük vissza az életünket, a templomot, az utcát, az ölelést...

(Este 23, 30 – még nem lehet tudni, fél óra múlva mi lesz a szabály...)

Május 15., péntek

Mára nem volt óránk az órarend szerint, mégis a szakmai gyakorlat óra mára sikeredett... Jó volt, tanulságos, érdekes volt, mintha rádióban hallgattuk volna. Egy hetünk van a feladat elvégzésére, kértük ugyanis, hogy az óra rendes, jövő heti időpontján legyen a következő találkozás.

Kellenek a kihívások, eddigi életem során is azok tartották bennem a ... (ezt most nem tudom megfogalmazni, hogy mit), a lényeg, hogy mindig lendített egyet rajtam, lankadó erőmön a kihívás. Mindig a legmeredekebbet választom, nehezet, merészet. Talán egyszer megértem, miért. Kivétel, amikor vezetek, ha lehet, nem hegyre fel.

Különben ma kezdődött önként vállalt karanténom.

A mi országunkban mától nem sürgősségi, hanem vészhelyzet van, ami egy árnyalattal másabb, mint az előző. Jönnek a lazítások, ahogy hallom.

Mindenesetre, egy hónap múlva kezdődnek A. vizsgái, erre vonatkozóan kezdek egy másfajta karantént. Ugyanolyan, mint az előző, csak hogy ez most belülről jön. Mennyivel másabb, ha az ember önszántából vállal valamit, ha érzi annak szükségességét és értelmét.

Kamasz gyermekünk két hónapja létfontosságú eleme, a közösség nélkül él. Türelmesen, betartva a szabályt, még az a félórásat is, amit a lelkigondozási skype-os megbeszélés után bevezettünk, hogy akkor fél órát kér naponta, amikor rám zúdíthatja a rosszkedvét, akármit, még azt is betartja, pedig szenved.

Akkor úgy döntöttem, hogy vele tartok.

Amúgy sem éltünk nagyvilági életet, nem tartunk fenn nagy baráti kört, én különösen nem szeretek tekeregni, lógni, most azonban egy hónapig még inkább visszafogott leszek. Hogy neki is könnyebb legyen. A családdal, nagyszülőkkel való ritka találkozásokat bevezetjük, mert ők viszont két hónapja koruk és a szabályok miatt szenvednek, emellett azonban nem szervezünk pótcselekvéseket.

És akkor mit tehet ez a gyerek, amíg lejár az egy hónap? Szerintem már meg-megun minket is... Amikor nem tanul, lovagol, sminkel, kertben sétál... és látom, ez jó, de nem elég. Akkor néha és tisztes távolságban, de meg fogjuk engedni, hogy találkozzon a barátnőjével. Elfáradtunk az értelmetlen szigorúságban.

Ez most a mi krízisünk, és még így is mennyivel egyszerűbb, mintha utazni kellene, ingázni, sokáig az iskolában lenni s feleslegesnek tűnő időket ott tölteni, holott tudom, hogy legalább annyira fontos, mint vizsgára készülni, csakhát az a fránya bejutás...

Május 16., szombat

Itthon mi megbeszéltük és egyetértettünk abban, hogy emberek elé kiállni, beszélni, tanácsot adni, megosztani gondolatokat nagy felelősség, és óriásit nyom a latban, ha hitelesek tudunk lenni. Persze, minden relatív, és társadalmunk igen-igen megengedő, a református egyházban is lassan mindent lehet, semmi nem feltűnő... Számomra azonban gátló tényezőként

hat, ha valaki, aki influenszer (mert a lelkész, a tanár, a tanító, a szülő, stb. nem celeb, de befolyásol, irányt mutat, tehát influenszer), saját életével olyan példát mutat, ami saját erkölcsi normáimmal nem fér össze.

Mindezen túl a ma esti beszélgetés visszavitt a napló bevezető részéhez, amiben arról is kellett szólni, hogy honnan informálódtunk. Kezdeti időkben számomra igen nagy fejtörést okozott, hogy olyan hiteles forrásokat keressek, amikkel akár el is számolhatok, de legfőképpen ahonnan helyesen tájékozódhatok. Aztán elmúlt ez a nehézség, én eldöntöttem magamban néhány dolgot, kialakult a családi rend, és tudtam, május 15 -ig ez az új rend meghatározza életünket. Április 16-án, amikor meghosszabbították a sürgősségi állapotot, azt gondoltam, egy újabb hónap alatt minden megoldódik, és lassan visszaszokunk a világhoz. Hát, be kell látnom, még én is tévedek... Eltelt az újabb egy hónap, feloldották a sürgősségi állapotot, és figyelmeztetnek, ha nem viselkedünk, visszaállítják... Nem rajtunk fog múlni a szabályok betartása, mi hűségesekek voltunk. Itt azonban már sokkal többről van szó, arról, amikor a szabály már nem szolgálja a rendet...

Hozzáállásomat, mely szerint menet közben olvastam, hallgattam általam jónak vélt dolgokat a világ jelen állásáról, de nem kerestem görcsösen a magyarázatot, s még ha önérzetemben, büszkeségemben helyel-közzel sértve is éreztem magam, mert rég nem az egyes emberek védelméről kezdett szólni az egész történet, még akkor is, így is, elengedtem...

Illetve sikerült úgy élni, folytatni a munkát, reggelit, ebédet, vacsorát adni, tanulni, beszélgetni a gyülekezeti tagokkal (és hasonló apró cselekvések), hogy mindeközben az Úrra bízta magunkat. A ránk bízottakat vállaljuk, ami nem rajtunk múlik, azt átengedjük. És remélünk, remélünk.

Az álhírek világa becsapós, a valóság is az időnként. Főleg most, plexidek, maszkok, képernyők mögé bújva...

Ember legyen a talpán, aki érti ezt.

Május 17., vasárnap

Ma, amikor két hónap után templommá lett az Isten borús ege, két ige segített túlélni:

Mindeddig megsegített minket az Úr. 1 Sámuel 7, 12

Aki másokat felüdít, maga is felüdül. Péld. 11,25

Nem voltam rá felkészülve, hogy a templomkertben emberek lesznek, jó régóta üresen találtam, valahányszor odamentünk. Zavartan álltam a hársfa alatt. Minden szavát hallottam az igehirdetésnek, hallottam, hogy nincs vége, de már megállhattunk egy kicsit, helye van a hálának és biztosíték is van arra nézve, hogy bátran mehetünk előre...

Aztán felüdítettünk valakit, valakit, mert eljött az ideje jót tenni. Nem magunkért cselekedtünk, de mi magunk lettünk a megajándékozottak. Jól van ez így.

Ma még lehetett.

(Más. Frusztrál, hogy maszkban kell menni a szabadtéri istentiszteletre. Mire megszoknám majd, hátha vége lesz. Keresem a frusztráció okát, de csak addig jutottam, hogy biztosan azért zavar, mert sosem szerettem, ha nem beszélhettem szabadon. Úgy érzem, tudom, mikor kell beszélni és mikor hallgatni, nem szoktam ráköhögni senkire, ráadásul fullasztó visszalélegezni saját kilélegzésemet, de legfőképpen groteszk banditást játszani a templomudvaron, felnőtt emberekkel...)

Május 18., hétfő

Az önmagammal való konfliktusom feloldásáig biztosan nem leszek teljes békében másokkal sem. Ehhez csak az kellene, hogy ne legyenek magasabb elvárásaim, mint kicsivel afölött, amit meg tudok csinálni; fölötte azért, mert a kihívás mégiscsak kell. Pedig tudom, milyen nagy dolog a megelégedés.

Az este azt találtam mondani valakinek, hogy ha lejár ez a hisztéria, akkor jöhet Erdélybe patakcsobogást hallgatni. Nem volt okos dolog. Komolyan vette, s bárcsak azért lett volna, mert Magyarországon is van épp elég patak, amit hallgatni lehet. A gond a hisztériával volt. Mert, elmondása szerint világjárvány van, nem hisztéria. Oké, mondom. Kicsit magyaráztam az itthoni helyzetet, aztán elengedtem. Legfeljebb annyit mondhattam volna még el, hogy nálunk – persze, ha jól informálódtam és nem álhír ez is, mint minden, ami a vírus pusztításáról szól – szóval ebben az országban nem adtak ki olyan rendeletet, ami arra vonatkozna, hogy az országban járvány van. Pedig a koronavírussal párhuzamosan kanyarójárvány is van, sőt, halált is okozott már, sok a fertőzött is. Mi így állunk.

Nagylányunk osztályában orvos szülők is vannak. Ma megüzenték, hogy elég rosszul tette az osztály, sőt az egész iskola, hogy amellettt döntött, otthonról folytatja a vizsgára való felkészülést a tanév lezárása után is, vagyis június 5-től számítva még két hétig. Ilyeneket mondanak: Nem félünk a farkastól, Nem olyan ez a dolog, amilyennek mondják, Nem úgy fertőz, ahogy...stb. Ez oké lenne, és én lettem volna a legboldogabb, ha megszokott iskolai körülmények között zárják az évet, esetleg felmérik őket, nem pedig a lázukat figyelik. Nos, ha szájmászokban kell megjeleníteni a szabadtéri istentiszteleten, hogy 2 méter távolságból nehogy valakit megfertőzzünk, akkor úgy gondolom, az iskola nincs arra felkészülve, hogy a tomboló tinédzsereket és fiatal felnőtteket megfelelően el tudja látni abban az időszakban, amíg ott vannak. Elvégre járvány van. Világjárvány...

Május 19., kedd

Jól jött a szakmai gyakorlathoz kapott segédanyag. Ismét rájöttem, messze van még a vége, annak az ideje, hogy ezt a dolgot majd jól csinálom.

Biztató a bizonytalanságban, hogy azért – bár semmi kultúrája nincs a lelki segítségkérésnek felénk – azért vannak, akik megkeresnek, nem nevezik néven a folyamatot, hogy segítséget szeretnének kérni, de a problémát, amivel küzdenek, azt igen, mintegy szolgáltatva a gyakorlathoz szükséges anyagot.

Tapasztalatom szerint a telefonon való segítő beszélgetés nekem jobban megy. Nyilván, mert utóbbi két hónapban ezt gyakoroltuk.

Mi mindenre jó a karantén. Éppen akkor gondolkodtam ezen, amikor A. lányom megszólalt és azt mondta, arra jó volt ez az időszak, hogy megszerezse a pírítós kenyeret... Tudatosabbak lettünk, lassabban élünk, s a végén felfedezzük, beismerjük, hogy jól van ez így.

Engem továbbra is csak a kiváltó okok zavarnak. A lassúsággal, tudatossággal, spórlással semmi gond.

Május 20., szerda

Holnap áldozócsütörtök. Azt olvastam valahol, hogy Jézus felmegy a mennybe, innentől önállóknak kell lennünk.

Hogy szóval nem vagyunk magunkra, de magunknak kell boldogulnunk, hitünkben felnőnünk...

Május 21., csütörtök

Lehet, hogy ez a völgy. Mert nagyon akartam, még ha ilyenformán nem is eléggé, de nagyon, hogy ezt az egész helyzetet életmentő kísérletként fogjam fel. Hogy azért van, hogy emberek ne haljanak meg ártatlanul, és ilyen magasztos dolgok.

S mégis, gyászos hangulatomtól nem tudok szabadulni.

Ez a völgy, amikor úgy érzem, az emberek esze, lelke összezavarodik, és ki tudja, hogyan lábalunk ki belőle. A mindennapit végezzük, persze, azon felül is, ha úgy van, és mégis, lett egy háttérgondolat, ami nem az, aminek lennie kellene. Nyilván, az Úrral sem egyeztettünk eléggé. És lehet, hogy ezt érzem, hogy mindent, ahogy tudunk, emberileg kalkulálunk...

Csalódott vagyok magamban, mert nem tudok felülkerekedni, mert nem tudom elfogadni a hivatalos verziókat, csalódott vagyok némelyekben, akik hetente változtatják hozzáállásukat, s bármit mondok, bármi lenne fontos számomra, az mindig gügyén hat annak, akinek más csomagja van...

Ideje erőforrások után nézni, ideje élni.

Van mennyország. A kapu nyitva van. Krisztus odavonz.

A non-direktív beszélgetés lejegyzése után megkapni és elolvasni a szakirodalmat – ez mekkora kaland. Holnap vizsgázunk, úgymond abból, hogy hogyan beszélgetünk non-direktív... Tekintsük úgy, hogy ha van az emberben veleszületett hajlam, szakirodalom nélkül is megoldja. El tud beszélgetni. Aztán, ha tudja, hol nézzen utána, beigazolódik, hogy esetleg még jól is csinálta. Holnap este ilyenkor tudni fogom. Már ha az internet-szolgáltató is úgy akarja. Szesszió 2020.

Május 22., péntek

A mesterkéeltség rosszul hat rám.

Az élet tanulságos, olyannyira, hogy beveszek egy Nurofent.

Két és fél hónapja nem fogadtam vendégeket, ma este megtörik a jég, szűk családban, kettővel többen leszünk.

Éljenek a vizsgák és a névnapok, s igyekezzek az érzelmi intelligenciámon jócskán javítani.

Május 23., szombat

Ha késik a tanár az előadásról – még ha online is – az minden bizonnyal azért van, hogy mi, évfolyamtársak jobban megismerkedjünk. S milyen érdekes: mindig ugyanazok vagyunk ott, ma például négyen, máskor

volt, hogy hatan, heten, semmiképp sem mindenki. Itt már mindannyian magunkra vagyunk, magunkért.

(Megyei jogú városok 30 km-es körzetében nyilatkozat nélkül lehet utazni. Ha van, hova s miért.) Ma bementünk Vásárhelyre, hogy blúzt vegyünk az évvégi fényképezéshez A-nak. Hárman egészségügyi, gügyi kék maszkkal, én szokásosan, dúsán magamra tekert sállal fulladozva. Egyes számú üzletbe beengedtek, semmi gond nem volt, sajnos nem kaptunk semmit. Kettes számú üzletbe beengedtek, csak egy kicsit kellett várni, amíg kijött valaki, szerintem így sem voltunk több mint hárman bent. Nem kaptunk semmit. Hármas számú üzletbe már csak én akartam bemenni, oda nem engedtek be, mert nem kék maszk volt rajtam. A maszk az autóban volt, mindig van nálunk. De már nem mentem be... Amit ott szerettem volna vásárolni, azt meg tudom a netről is rendelni. Nem én jártam rosszul, de azért rosszul esett.

Most azt mondják, a lappangási idő 5-7 nap, vagyis már 8 napja vége a szükségállapotnak, így már jócskán látszódnia kell a negatív hatásoknak. Maros megyében második napja nincs igazolt fertőzött, új. Amikor kezdődött, akkor 14-21 nap volt a lappangási idő, ehhez viszonyítva kellett karanténban maradni... Akkor most unalmas a vírusnak hosszasan várakozni, lappangani, vagy elfelejtették, hogy az elején mit mondtak?

Tőlünk függetlenül elintéződnek dolgok. Még a csúnya, megosztó esetek is.

Annyi minden történik.

Hosszabb karokat fogok az Úrtól kérni, hogy minél többeket magamhoz tudjak ölelni. Attól jobb leszek. S hátha ők is. Jóéjt.

Május 24., vasárnap

Furcsa visszatérni az emberek közé.

Amikor indulok az istentiszteletre, bennem most az üres templom képe él, ahová bemegyünk mi négyen, hátul a harangozó, beállítjuk a telefont, s megtörténik, ami megtörténhet ilyen körülmények között.

Aztán ma harmadjára fordult elő, a múlt vasárnap és áldozócsütörtök után, hogy befordulok a templom sarkánál... és vannak emberek. Mégiscsak úgy van, hogy két hónapnyi idő nem választhat el attól, ami életünk természetesen része volt. (A rossztól sem tudunk ennyi idő alatt megválni, állítólag 90 nap kell ahhoz, hogy például egy új étrendre átálljon a szervezet.) Szóval, itt vannak, jönnek a gyülekezeti tagok. Pedig ma is esett.

Azért azt jó tudni, hogy ott és csak ott, ahol hézag marad, és Isten nélkül akarunk élni, ott munkálkodik a gonosz. Választhatunk, hogy mely tervnek szeretnénk részesei lenni.

Május 25., hétfő

A kateóra, kórus, iskola még mindig online, az élet mintha mégis egycsapásra megváltozott volna.

Már felkeresik a lelkészi hivatalt, már elveszi a kulcsot a harangozó, visszajöttek a munkások és folytatják az építkezést... Nem tudok nem arra gondolni, hogy vajon a világ rendje, s azok, akik emberileg azt irányítani akarják, hogy fogják hagyni, hogy kapcsolatainkat, munkánkat, pihenésünket megéljük?

Tény viszont, hogy sokkal jobb, ha van az embernek elfoglaltsága: kevesebbet gondolkodik.

Május 26., kedd

Nem egyszer fordult már elő, le is írtam, hogy erről a napról inkább semmit. Mint a halott: róla jót vagy semmit.

De találtam egy cetlit, amire rájegyeztem pénteken, míg a vizsga tartott, egy fontos gondolatot.

Elkezdtém figyelni azt, ahogyan mesélnek a többiek. És azt fedeztem fel, hogy legtöbben arról számolnak be, hogy a karanténidőben örömeiket próbálták lelteni valamiben, valami olyasmiben, amit a bezárt világ meghagyott. Valamiben, ami maradt.

Statisztikailag talán a kertészkedés vezet. Volt kapaszkodó, kinek mi, és végül is mindannyian jól kerekedtünk ki belőle. Vagy még nem vagyunk kint? Ez nem teljesen világos ezen a ponton.

Aztán elkalandoztam, el egészen addig, hogy milyen érdekes is az ember: miért nem él olyan életet, amit szeret. Ha a természet a megnyugvást jelenti számunkra, miért nem azt az utat választjuk? Persze, tudom, nem lehet. Mert teológia – random mondom, bármilyen irányról beszélhetnék – is csak Kolozsváron van, kertészkedni meg falun lehet. Előbbiből majd megél, utóbbiból... hát ki tudja.

Választunk magunknak egy hivatást, vagy választ az minket, éljük az életünket, s tulajdonképpen valami másra vágyunk? Vagy másra is? Kellenek ezek a kis kilengések valamilyen oknál fogva, valamilyen céllal?

Én nem feltétlenül tartottam volna ahhoz, hogy akkor kelljen visszavonulni, amikor ezt így vezénylik. Nem is akkor, hanem hónapokkal előtte tettem meg... Mégis, rengeteg kérdést hozott ez az időszak, s tanulságokat, amiket minden bizonnyal nem tanultunk eléggé meg.

Ó, de hát még tart. Tanulásra fel!

Május 27., szerda

Tegnap i terveidet töröld.

A legszebbeket is. Azokat először.

- Mire megépítenéd: ezért, azért már úgyse laknád

s onnan-ide törmelékek halmát mért cipelnéd?

Temess derűsen. Ami élt: mindig föltámad; ami nem: sosem.

Ragyogó szemmel, ne tört szívvel bámulj

a Leáldozott, Gyönyörű Nap után.

Állhass tisztán a Kelő elébe.(Fodor Ákos- Impromptu)

Mára ennyi.

Május 28., csütörtök

Keresztyén antropológia vizsgadolgozathoz anyagokat keresek. 4-5 oldalnak kell lennie a dolgozatnak. Abbahagyom. Ebben a terjedelemben most nem vagyok képes. Olvastam rövid, még ennél is rövidebb tanulmányokat. Magam nem tudom ilyen kompakt módon megcsinálni.

Félre szoktam tenni dolgokat, azt hiszem, idővel jobba lesz. Születik megoldás. Gyakorlom az elengedést, hogy hátha aztán visszatálunk egymásra.

Május 29., péntek

A vendéglátóipar örül, hétfőtől nyitnak a teraszok. El lehet kezdeni, folytatni lehet a társasági életet...

Az egyház szomorkodik. A lelkészek azt gondolták, utolsó pillanatig hittek abban, hogy a június elsején esedékes enyhítések majd azt is hozzák, hogy az istentiszteleteket már a templomokban tarthatják. A szabad ég alatt is jó nekünk összegyülekezni, azért mégis hiányzik a hajlék.

Ma végre bejelentették az újabb rendelkezéseket. Elfelejtettek szólni azonban az egyházakról.

Európa-szerte indul az élet, visszakapják az emberek a szabadságukat. Mi siratjuk magunkat s áldásos májusi esőben gyülekezünk össze imádkozni. Mikor, ha nem most, van a legnagyobb szükségünk a Szentlélek vigasztaló és megtartó erejére?

Május 30., szombat

Pünkösd előtt egy nappal vagyunk, s micsoda napok.

Magunkba fordulunk, csendesen készülünk az ünnepre. Reméljük, hogy meglegbben a szél. Hogy megérint a Szentlélek...

Én nem félek a csendről, szeretem. Túlságosan megszerettem, s modoromat, hogy saját hangommal elhessegessem a csendet, elengedtem.

Többször belesimulok. Nem kívánok embert látni, s többször kell emlékeztetnem magam, hogy nem halt meg senki, nem kell gyászolni, lehetek nyugodtan vidám is...

Kedvencem a pünkösöd, mert felénk az emberek semmi külsőséget nem ragasztottak hozzá. Most nem kellett sokfélét sütni, nem kellett dekorációkat készíteni, az ebéd is lehet egyszerűen finom, minden allűr nélkül...

Ma este odamentünk a bűnbánatira, és éppen úgy készültünk, ahogy szeretem – csendben, lélekben, mondhatni meghitten.

És ma sütött a nap. Nem áztunk az udvaron, mint az elmúlt hetekben, mióta összegyülekezünk...

Május 31., vasárnap

Széllel, esővel jött a Szentlélek. S hogy hatott, azt onnan is tudom, hogy sokan összegyűltünk, mindenféle emberek, fiatalok és idősek, és értettük, amit mondtak nekünk.

Voltak, akik távolmaradtak, és lépcsőt öntöttek a ház elé.

A Szentlélek ereje ajándék, azt kérni kell és amikor megadatik, résen kell lenni. Másképpen nem tudom megmagyarázni magamnak, ami történik körülöttem.

Soká fogjuk elfeledni, hogy amikor úrvacsorát vettünk, akkor magunk voltunk a templomban és a lelkész, s ha készen álltunk rá, ebben a csendben, látszólagos ürességben jócskán megtelhetett a lelkünk.

Romániában a ma ünneplők nem használhatták templomaikat nyilvános istentiszteletekre. Így történt, hogy az úrvacsoravétel valódi, személyes hitgyakorlattá változott, s mindenki egyedül járult az Úr asztalához magához venni a szent jegyeket.

Közösségeinkben senki nem fertőződött meg a most emlegetett koronavírussal.

Június 1., hétfő

Pünkösöd másodnapja gyereknapkal fűszerezve.

Mikor belőlünk már kialudna a láng, mikor mi már elengedjük az arra való energiáinkat, akkor ott van a gyerek, aki érzi, tudja, nem sokáig az, pedig lenne még... Így történhet, hogy fellobban még a lángocska, s az egyszerően, de gondosan megszervezett napon mindent megteszünk azért, hogy derűsen éljük meg a gyermeklélek szépségeit.

Későn, talán utolsó percben, próbáltam elmondani, hogy lehet, hogy vannak emberek, akikkel sok rosszat tett az elmúlt időszak. Mint ahogy az is lehetséges, hogy éppen olyan sokan vannak, akik ezt fel sem fogják, vagy ha igen, nincs, kinek elmondaniuk.

Magam is azt mondom, szedjem össze magam, nem járhatok szédelegve az úton, nem figyelhetem kényszeresen az embereket, minden a fejben dől el, végeznem kell a dolgom, s nem megállni, hanem haladni, egyre haladni.

DE úgy tűnik, ez nem ilyen egyszerű. Mert az első másfél órás séta alkalmával azt tapasztalom, hogy erős a kinti levegő, hogy fejem jobbra-balra húz, hogy nem tudom lépésem hosszát-magasságát kiszámítani és az emberek is furcsák.

Tudom, az eszemmel tudom, hogy ennek jobbnak kell lennie, hogy lehet is jobb, hogy nem szabad megrekedni ebben az állapotban, de mélységesen szomorú vagyok amiatt, hogy azt érzem, egyre jobban érzem, hogy becsaptak, hogy nem aggódott értünk senki, hogy ellenünk történt sok minden és életünk, életkedvünk, színünk és testünk-lelkünk szépsége valahol kiszivárgott belőlünk.

Én ide leírom, meggondolom, dolgozom rajta.

Sokan lehetnek, akik nem dolgoznak rajta, akik a sebeket tovább viszik. És ott vannak a gyermekek, akik mindezt velünk együtt megélték- ők vajon hogyan viszik tovább?

Nem régi éneket, hanem régi énekeim zsebeiben hordott egyes tulajdonságaimat keresem.

Június 2., kedd

Vajon, a világon valahol ünneplik még pünkösöd harmadnapját? Az erdélyi református ember naptárában még pirosbetűs ünnep. Még egy lehetőség. Hátha megérint a Szentlélek...

Nem is hiába, hiszen mi továbbra is várjuk a felszabadító, megerősítő érzést, hogy mehetünk, és menjünk is előre, szolgáljunk hittel, tegyük a szépet s a jót.

Nálunk ma már csak a templomok vannak zárva. Az egyetlen hely, ahol leginkább megfertőződhet az ember?

Maros megyében harmadik napja nem regisztráltak új fertőzöttet.

Hogyan kell bölcsen, okosan cselekedni?

Mert a java csak most következik.

Szavak: zaklatottság, felháborodás, harag, szomorúság, csend, csüggedés, remény, perlekedés, bátortalanság, hit... vagy... A semmi ágán ül szívem?

Június 3., szerda

Harcolok a lelkipozíciói etika vizsgadolgozattal.

Azonkívül közönséges szerda.

Június 4., csütörtök

100 szó:

sírás, könnyek, haza, öregedés, elengedés, térkép, háború, béke, nagyhatalmak, vereség, nyereség, elszakadás, összetartozás, szeretet, irigység, rosszindulat, nacionalizmus, félelem, gúny, remény, hit, harc, munka, határ, határtalan, nem, soha, meddig, idő, seb, fájdalom, közösség, magyar, román, francia, Trianon, nemzet, öntudat, fiatalok, élmény, becsület, hűség, élet, halál, feltámadás, csend, dal, meghatottság, trikolór, csalódás, ábránd, méltóság, egyenlőség, szabadság, elnyomás, testvér, szomszéd, nyelv, szó, beszéd, élet, jószág, szelídség, vadság, vágyakozás,

értelem, érzelem, túlzások, lehetőség, korlát, gazdagság, szépség, bajok, tinta, toll, rózsza, pénz, üzenet, szülőföld, bizonytalanság, harag, bosszúság, szélsőség, sötét, világosság, lehetetlen, lehetséges, együtt, külön, barát, kapocs, kérdés, válasz, önkény, hazugság, homály, érdek, haszon, semmi, minden.

Június 5., péntek

Ma van az a nap, amiről januárban elmondtam a professzor úrnak, hogy ha végleges az előadás dátuma, akkor az nekem nagyon rossz, hiszen nagylányunk ma végzi a 8. osztályt és nekem ott kell lennem az évzárón... A válasz, amit kaptam: Kellett neked anyának lenni. ☺

Ehhez képest ma itthon vagyunk, se előadás az egyetemen, se évzáró az iskolában...

Dél előtt tortát sütöttem A.-nak, beadtuk jelentkezési szándékát a Református Kollégiumba, leadtuk a nyelvismeret elismerésére vonatkozó kérelmeket, kitöltöttem a beleegyezési nyilatkozatot R. jegyeire vonatkozóan, majd részt vettem a lelkipálosok etika-online óráján. Délben átadtunk egy kis ajándékot az ünnepeltnek... és nem tudtuk eljátszani, hogy évzáró van.

Este beutaztunk a városba, fényképet készítettünk az iskola előtt és a frissen nyílt bisztró teraszán vacsoráztunk. Ki gondolta volna? Ma úgy vélem, a sebek mélyebbek lesznek, mint gondoltuk.

Elloptak valamit tőlünk, gyermekeinktől, megfosztanak valamitől, s mi gyengék vagyunk jelezni, hogy nem jó, ne erre, amarra menjünk inkább.

Június 6., szombat

Lelkipálosok alapjai – utolsó előadás, műhelymunka dátuma.

Itt a vége.

Sosem gondoltam volna, hogy majdhogynem három hónap intenzív ki- és befelé fordulás után rosszabbul leszek, mint előtte, mint talán valaha.

Addig figyeltem, míg belefáradtam. Nem tudom, hol tartunk. Nem tudom, van-e még járvány. S azt sem, hogy ami volt, az tulajdonképpen mi volt. Nem tudom, milyen nyomokat hagyott az elmúlt időszak kuszasága. És nem az én dolgom tudni...

Látszólag semmi egetrengető.

Van munka, van lakás, van család, van egészség, van lehetőség tanulásra, van autó, engedik (haha), hogy utazzunk, van, mit enni - s már lassan nem is igen kell. Semmi egetrengető. Nem hiába bizonygatják oly sokan, hogy minden a legnagyobb rendben. (haha)

A látszat alatt mély szomorúság van. Nem a nehézségek miatt, nem a hiányok miatt, nem a bizonytalanság miatt... Az én szomorúságom a rés miatt van, amit könnyelműen meghagytunk, ahol nem tartottunk igényt az Úrra, s ahol a gonosz teret hódított magának. Ez a rés mintha mind nagyobb lenne...

Itt a vége mesterképzés tantárgyai keretében tartott előadásoknak, kezdődik a vizsgaidőszak. Már majdnem itt a vége az államvezetés által meghirdetett készenléti (szükség vagy akármilyen) állapotnak, kezdődik az újabb lazítási időszak.

De hogy annak, amit most megélünk, mi lesz a vége... ki a megmondója...

Beszélgetés a Teremtővel

Uram, Teremtőm,

mostanában akár elegendő is lehet belőlem. Nem elég, hogy reggel, este, még déli harangszókor is szólítalak. Már unhatod is, hogy mindig ugyanaz.

Hála, hogy kaptunk még egy napot, s megannyi mindenért.

Nem vagyok méltó, hogy hajlékomba jöjj... Tudod, mennyi mindenki ellen vétkeztem, s ismét nem Veled kezdtem a sort. S itt van velem ez a nyomasztó kételkedés is, hogy valami nincs rendben ezzel a világleállítási akcióval, az nem lehet, hogy egy vírus... Uram, ne vígy engem kísértésbe.

Aztán persze a kérdés, hogy ha te is jónak látod, hozd fel a holnapi napot is ránk, hogy ismét a te dicsőségedet próbáljuk meg szolgálni...

Uram, röstellem, hogy ilyen gyarló vagyok, s

reggel, ha nem tudom szemem kinyitni, de elmém s szívem éber már, jó hosszasan mesélek neked. Ezek a kedvenc reggeleim. A lustaság álcája mögött Veled időzöm, ezt az időt magunknak ajándékozom. Világgá kellene kürtölnöm, add hát meg, hogy erőt vegyek magamon.

délben, amikor szalad a kicsi bárhonnán, Uram, te látod gyermeki vágyunkat, hogy eljusson hozzád összeölelkezésünkben egyszerű kérésünk-fogadd hálánk s hallgass meg, Urunk. Nem kérdezzük egymást, Istenem, csak az a fontos, te halld meg -valamiképpen a járványos-mizériában így vagy úgy érintettekért imádkozunk ilyenkor.

este, Uram, Énistenemjóistenem és a Miatyánk hosszú évek óta. Istenem, bocsásd meg nekünk, hogy néha, tényleg csak néha, amikor gonoszak vagyunk egymással, ezt inkább elhagyjuk, s csak szótlánul kérünk, mindezért, valóban, bocsássál meg.

Csordultig van a szívem, amikor arra gondolok, te ma is megengedted nekem biztonságban élnem. Nekem és még oly sokaknak.

Ha nem nézed ma bűneimet, s mert valóban megtartottál, listát is hoztam. Rajta vannak a velem élők, aztán a szüleim s mindenféle családtagjaim, azok, akiknek fáj a jelen helyzet, mert megőrülnek a bezártságban, s magam is, hogy még mindig nem értem, mi a problémájuk, azok is, akiknek semmi sem változott az életükben, s ők maguk nem értik, nekünk most mi fáj, egészségügyben dolgozó nővérem, közelben és távolban lakók, e helyzet áldozatai, betegek és munkájukat elvesztők... Uram, mutasd mindannyiunknak az utat, s engedd tudnunk, semmi sem történik a te tudtod nélkül.

S ha még mindig kérhetek, Uram, légy irgalmas mindazokkal, akik szerte a világban járvány előtt egyedül voltak, éheztek, fáztak vagy nem volt, hol lakniuk és most is, most sem. Tekints le, Uram, a szenvedőkre, és bocsáss meg nekem, hogy azt gondolom, ez a járvány a jóléti társadalom kreált problémája. Pedig nem is unatkozhatott, volt, mivel elfoglalnia magát.

Uram, ahogy tudom, hirdetem neved s szolgálak a magam módján. (Te tudod a legjobban, sosem vagyok magammal (sem) elégedett...) Mindent Rád bízok... egyebet nem tehetek.

Uram, Teremtőm, te oly sok időt fordítasz rám. Parányi részét megpróbálom viszonzni...

Találkozunk a tetőtérben. Nem szeretem, amikor éjfélkor fekszenek a lányok. S most is engem várnak.

Meg Téged.

Ámen.

(nem vagyok szakszerű, tudod, de legalább lelkes és fölöttébb őszinte)

Aszalos Szántó Rozália

A folyamatos információrobbanás, a megváltozott élet, az állandóan érkező új követelmények, a napi bizonytalanság arra indít, hogy az ember megszerezze a megváltozott életében azt, ami biztos, és úgy próbálja meg csoportosítani az új dolgokat, hogy mindenképp kapcsolja valamilyen szinten a régi életéhez.

Család. A családi élet megváltozott. Öt embernek kell alkalmazkodnia egymáshoz úgy, hogy minden nap újabb és újabb feladatok érkeznek a tagok számára. A húsvét előtti időszak sem volt lezser, mert felmerült a kérdés, hogy hogyan fogunk ünnepelni, hisz a mi családunk még nem ünnepelte a húsvétot távol az Isten házától, a közösségtől, a nagy családtól, a barátoktól. Furcsa volt a gyerekeknek, hogy szép ruhába öltözünk, mégsem megyünk sehova, csak otthon tartjuk meg az istentiszteletet, sőt még úrvacsorát is veszünk online utasítás szerint. Mindezek ellenére, mikor erről beszélgettünk, kiderült, hogy mindannyiunknak kellemes élmény maradt, tekintve a körülményekre. Itthoni konfliktushelyzet Istennek hála nincs, inkább kisebb-nagyobb *egyeztetési akciónak* nevezném a nézeteltéréseket.

Ami a nagy családot illeti, nagyon rossz érzés, hogy nem látogathatom, nem látogathatnak minket. Húsvét másodnapján meglátogattak nővérem gyerekei (20 és 22 éves), akik máskor szinte mindennapi vendégeink voltak, ez alkalommal megkértük, hogy maradjanak ebédre. Nehezen egyeztek bele, mert az volt a kérdésük, hogy szabad-e, nem szegnek meg ezzel semmiféle szabályt? Próbáltuk feldobni a hangulatot, de mondanom sem kell, hogy mindenkinek az volt az érzése, hogy most valami rosszat teszünk, és örüljünk annak, hogy nem kapnak el. Néha, nagy ritkán, kb. kéthetente meglátogatom szüleimet, egy kis időt

töltök velük, de nagyon hiányzik az, hogy a gyerekeimet nem vihetem magammal. Mivel nincs internetjük, nehezen találunk rá a tévé által közvetített istentiszteletekre, amúgy ez nekik is nagyon hiányzik. Sokszor felhívom őket, bekapcsolom a hangszórót, és ők is hallgathatják azt az istentiszteletet, amit mi. Ilyenkor azt érzem, hogy „együtt” vettünk részt ugyanazon istentiszteleten. Ez valamennyire összekapcsol a telefonbeszélgetéseken kívül is.

Szintén a család mindennapi eseményeihez tartozik az is, hogy a nővéremet bátorítom, mellette vagyok, mert neki be kellett költöznie a munkahelyére, és mindazok ellenére, hogy nagyon közel lakik, mégsem mehet haza, ugyanis öregotthonban dolgozik. Számomra ez a pandémia legnegatívabb oldala, hogy nem találkozhatok (vagy csak nagyon ritkán) szeretteimmel.

Közösségi tagok. Néha, amikor időm engedi, felhívom valamelyik kórustársamat, vagy nőszövetségi tagot, mert tudom, nagyon jól esik nekik, ha van, aki meghallgassa őket, vagy főként abban látom hasznosnak magam, hogy segíthetek helyre tenni infókat, amelyeket holmi rémhírként terjeszthetett valaki „csupán jó indulatból”, a „na, hallottad a legújabb híreket?” címen. Nagyon jópofa volt a szomszéd néni, aki át szokott jönni, mert a testvérén kívül nincs szinte senkije. Mindketten 80 fölött vannak, támogatják egymást, ahogy lehet, s egyik nap rákérdeztem, hogy 80 fölött van Ili néni, de pontosan mennyivel? Erre megkért, hogy számoljam ki, mert ő úgy tudja, hogy 86. Na, mivel azt is megtudtam, hogy 1933 márciusában született, közöltem vele, hogy már a 87-et is betöltötte. A napokban áthívott, mert meghalt a sógornője. Nehezen értette, de még nehezebben fogadta el, hogy nem szabad menni a temetésre, sőt még koszorút sem szabad felvinni személyesen a kápolnába. „Na, látod mit tettek ezek velünk?” – mondogatja gyakran, utalván állandóan arra, hogy még a háborúban sem volt ilyen, hogy a templomokat bezárják, és ne lehessen menni egy közeli hozzátartozónak a temetésére. Őt nem az elhalasztott esküvők zavarják, hanem nála a fő fájdalom: az ő fájdalma. Az ő tekintete még felcsillog egy tányér neki szánt húsvéti süteményen, de mondása szerint neki már „menni kellene”.

Iskola. A hely, ami hiányzik. Most már igen, nagyon. Vakáció utolsó periódusában szokott rám törni ez az érzés, ami most hatalmába kerített. Nem a kollegák hiányoznak, nem is a papírmunka, hanem a gyerekek. Nem találkozom velük, nem tudom mindenikről, hogy ki hogyan éli meg a jelenlegi helyzetet, csak egynéhányról közölük, és ez aggaszt. Van egy kis előkészítő gyerek, aki sír, amikor hallja a felnőtteket a vírusról beszélni. Szívesen elbeszélgetnék vele, de ha nem kérik a segítségem a szülők, akkor toladás lehet a részemről, nem? A gyerek viselkedéséről a nagymamától szereztem tudomást, de ő nem szólhat bele a szülők dolgába. A szülőktől ha érdeklődöm a gyerek felől, legfeljebb annyi a válasz, hogy: hiányoznak az osztálytársai. Tudom sokukról, hogy otthon nem minden esetben tudják megbeszélni a gondjaikat, mindazt, ami őket foglalkoztatja. Aggódok amiatt, hogy most, mikor beindul az online tanítás, mindenki csak információbombát zúdít rájuk, nem igazán lesz lehetőségük magukból kibeszélni a problémáikat. Odafigyelek arra, hogy a nekik küldött anyag személyes is legyen, kérem őket, hogy hagyjanak időt a feltett kérdések fölött elgondolkodni. Nem kérem a válaszokat, csupán annyit kérek, hogy gondolkozzanak el, és legyenek őszinték a feltett kérdésekre megadott válaszokkal. Kolleganő is hívott nem egyszer, mert pánikol. Jó elbeszélgetni néha velük is.

Táncos Melinda

2020.03.20.

Már a csapból is a koronavírus folyik, sokan beszélnek róla: honnan jön? ki "gyártotta"? mi volt a cél? Ma hívást kaptunk a család egyik tagjától is, akinek egy ismerőse Olaszországban él, és szemtanúja ennek a káosznak. Mély félelmet és pánikot éreztem a hangjában. Az ő munkájához egyhasználatú kesztyűre és maszkra van szüksége. De mivel ezek nem kaphatóak, próbál megszerezni és az összes hozzátartozót, beleértve minket is, ellátni ezekkel. Mindaddig nem is gondoltam arra, hogy nekünk is szükségünk lehet ezekre. A pánik rám és a családomra is ránk telepedett. Állandóan csengett a telefon a családtagok részéről. Aztán a nap további részében az otthoni tevékenységek elfeledtették a pánikot, és sikerült megnyugodnom.

2020.03.21.

Ma ismét felkavart egy hír, mivel arról olvastunk, hogy a közeli városban két személy, akiknek otthoni elszigetelésben kellene maradniuk, mégis sétálgatnak a városban. Nagyon felháborodtam, haragot és dühöt éreztem. A termelőket nem engedik a piacra értékesíteni az áruikat, nekünk is a melegházban vannak a virágaink. A gyerekeim nem mozdulnak ki az udvarról, s mások felelőtlenül sétálgatnak, és közösségbe járnak.

2020.03.22.

A mai nap egy fontos és jelentős nap a családukban. A férjem ma tölti a negyvenötödik évét. Ez mindig zajos ünnepnap számunkra. A férjem

három testvére a családjakkal látogatnak el ilyenkor hozzánk, s együtt töltünk pár napot. Most azonban, nem jöhetnek. Mindössze a szomszédok jöhettek át köszönteni, akik szintén nem járnak ki az udvarról sem. Sokan hívják telefonon köszönteni a férjem, de mindegyik beszélgetés a vírusról szól igazából. S ez nagyon zavar. Minden megváltozott. Ma voltunk vásárolni is, két hétre való élelmiszerrel jöttünk haza, mivel nem szívesen járunk a városba.

A továbbiakban nem napokra lebontva írok a karantén időszakáról, hanem megpróbálok egy általános képet nyújtani arról, hogy hogyan is teltek, és telnek a mindennapjaink a korlátozások bevezetése óta. Ennek egyik oka az, hogy nem éreztem azt, hogy minden nap tudtam volna érdembelít lejegyezni a naplóba. Nagyon ránk telepedett egy monotonitás, ami meghatározta a napokat, a kapcsolatokat és a tevékenységeinket is.

A negatív hatások mellett azonban pozitív hatásait is érezzük a kijárási tilalomnak. Mindenekelőtt sokkal több időt töltök a konyhában a férjem és a gyerekeim örömeire. Naponta finomságokkal lepem meg őket és új recepteket próbálok ki. Esténként általában a szomszédokat is áthívjuk vacsorára, mivel egyedül velük érintkezhetünk. Az esték általában jó kedvben telnek, azonban minden alkalommal előjön a vírus témája, mindenki hall aznap új híreket, s ezeket osztjuk meg egymással. Sokszor rányomja a bélyegét a felhőtlen hangulatra a sok információáradat, amivel találkozunk folyamatosan. Emiatt a tv-ről is lemondtam egy ideje, híreket egyáltalán nem nézek, legfeljebb természetfilmeket, mivel észrevettem magamon, hogy nagyon felzaklat a sok rémhír, amiről nehéz eldönteni, hogy valóság vagy sem.

Nagy kihívás számomra ebben az időszakban az új oktatási forma. Két fronton is helyt kell állnom. Egyetemi hallgatóként részt kell vennem az egyetemi órákon, s ugyanakkor a saját diákjaim számára is meg kell tartanom az órákat, amikről heti jelentést is be kell küldenem. Eleinte érdekes volt ez a forma számomra is, meg a diákok számára is, láttam rajtuk, hogy élvezik. Azonban mostanra már úgy érzem, hogy mind a tanár, mind pedig a diák számára megterhelő ez az állapot. Nehézkes kezelni az oktatási

felületeket, összegyűjteni a diákokat, s olyan módon tanítani, hogy az valóban hasznos is legyen számukra. Ugyanakkor hiányzik a személyes kapcsolat is a diákjaimmal, hogy fizikailag ott legyünk az osztályteremben, s lássam a gesztusaikat, mosolyaikat, s figyelni tudjak mindenkire egyenként.

Kezdetben nagy riadalmat okozott számomra és a családom számára, hogy a piacok bezártak. Nagy befektetéssel és reményekkel indultunk az idei évnek. Nőnapra még el tudtuk adni az arra az alkalomra szánt virágjainkat, azonban utána a szükségállapot megrémisztett. Eleinte úgy hittük, hogy az idén már nem mehetünk ki a piacra, s a nyakunkon marad a sok befektetett pénz és munka. Emiatt igyekeztünk interneten reklámozni a virágjainkat, ami sikeres stratégia is volt. Sok rendelést kaptunk, majd, termelőként, a piacra is ki lehetett vinni az árut. Ez a tény fellendített kissé, hiszen egy félelmemtől megszabadultam, a létbiztonságunk már nem forgott kockán. Sokkal nagyobb erővel és kedvvel mentem ki a melegházba ezek után. S azóta is járunk a piacra, de nagyon megterhelő a sok óvintézkedés, amit meg kell tennünk a saját és mások egészsége érdekében. Maszkkal, kesztyűvel és fertőtlenítővel felszerelve végezzük a munkánk.

Összegezve, most is végezzük a mindennapi dolgainkat, azonban valahogy mégis más minden. Megváltoztak a kapcsolataink, megváltozott a nap rutinunk is, hiszen nem szaladunk ki az üzletbe, ha nincs kenyér, a gyerekek nem járnak biciklizni, nem gyűlünk össze a családdal és a barátokkal. Megszokássá vált már a fertőtlenítés, a kesztyű és maszk hordása, a piacon a távolságtartás. Úgy érzem, hogy mindezek lassan beépülnek a mindennapjainkba. De ennek nem kéne normálisnak lennie. Beleszokunk, belefásulunk, viszont még sincs rendjén így. Nem tudom, hogy mikor és hogyan fogunk visszatérni a rendes kerékvágásba. Nem tudom, hogy egyáltalán valami lesz-e olyan, mint ezelőtt, úgy külső szociális téren, mint belső lelki téren. Érezhető, hogy én is, meg a családom is szomjazik a szabadság és a közösség után, vágyunk másokkal találkozni, templomba járni, s végre rendesen megülni egy ünnepet. Azt kívánom, hogy mihamarabb bekövetkezzen mindez.

Árkosy Bálint Hajnal

Az első híreket, tudósításokat a koronavírussal kapcsolatosan egyszerűen meg sem hallottam, azaz elengedtem a fülem mellett, olyan távolinak tűnt a probléma. Őszintén érzelmileg sem hatott rám, mert nem engedtem teret neki, nem szoktam napi szinten követni a híreket, főleg a külföldi híreket nem, ezzel nem terhelem magam, a legfontosabbat úgy is időben megtudom, akarva-akaratlanul tudomást szerzek róla.

A kolleganőim azonban jobban füleltek és engem is figyelmeztettek arra, hogy mi is történik Kínában. Mi lesz, ha a vírus nálunk is megjelenik? – tették fel a kérdést. Hiszen mi egy bentlakásban dolgozunk, középiskolás lányokat bíztak ránk, nevelőkre és mi felelősek vagyunk értük. Én úgy gondoltam, hogy kissé túloznak, sőt nem vettem komolyan aggodalmaikat, az események azonban hamarosan felgyorsultak. A vírus terjedni kezdett, már Olaszországban is voltak fertőzöttek. Egyik nap, amikor a kolleganőm átadta a szolgálatot elmondta, hogy az egyik diákunk most tért vissza Rómából, és nem jöhet iskolába két hétig. Elővigyázatosaknak kell lennünk, mert a vírus nagyon gyorsan terjed. Még ekkor sem keltett bennem félelmet a vírusos fertőzés terjedése, viszont egy kissé elgondolkodtatott. Egy hét sem telt el és a kormányrendelet szerint haza kellett küldeni a bentlakó diákokat, hiszen az iskolák Romániában bezártak. Ekkor kezdtem el én is rádöbbenni arra, hogy itt most komolyabban kellene venni ezt a problémát. Következő nap már az egyetem is jelezte, hogy a kurzusok elmaradnak, és lassan kezdett minden a feje tetejére állni.

A férjem, aki csendőrként, figyelmeztetett, hogy bizony komolyan kell venni a problémát, és lassan kezdjek el bevásárolni, mert a szabályok napról napra változni fognak. Nekünk pedig gondosan be kell szerezni a szükséges dolgokat, hiszen nem csak magunkért vagyunk felelősek, hanem két gyermekünkért és idős apósoméért is. Ettől a pillanattól kezdve másképp

kezdtem gondolkodni, szemlélődni, figyelni és reagálni mindenre, ami körülöttem történik. Eszembe jutottak szüleim, akik a kommunizmus idején négy gyereket neveltek fel és indítottak el az élet útján. Nem kis feladat volt az, amivel ők, akkor megbirkóztak! Vajon mi vár ránk?

Még egy szűk hetet jártam munkába, amikor aztán közölték velem, hogy most már itthon kell maradnom. Március 13-tól itthon töltöttem napjaim. Ez volt az a nap, amikor elmentünk férjemmel együtt bevásárolni, és most már bevásárlólista is volta a kezünkben. Eddig csak a napi szükséges dolgokat vásároltam meg, és csodálkoztam azon, hogy az emberek, főleg az idősek, eszeveszett módon vásárolnak be mindent nagy tételben. Én csak bosszankodtam, hogy milyen sokan vannak a boltban, hogy hosszú sorokat kell várni, amíg az ember sorra kerül és kiszolgálják, de nem volt szándékomban hasonlóképpen cselekedni. Most viszont, amikor többen is figyelmeztettek, hogy ideje volna a jövőre gondolni és azokra, akikért felelős, felelősek vagyunk, végre mi is férjemmel együtt megtettük az első intézkedéseket, elindultunk bevásárolni. A nagyobb áruházakba mentünk és elcsodálkoztunk azon, hogy bizony már vannak hiánycikkek, például: fertőtlenítőszer, tisztítószer, egészségügyi szesz, és alig van a polcon liszt, tésztafélek, wc papír, konzerv, stb. Ismét a kommunizmus nehéz időszaka jutott eszembe, amikor az élelmiszerboltban alig volt pár dolog a polcokon, amikor sorban álltunk kenyérért, cukorért, tojásért, húsért és egyébért. A különbség csupán az volt, hogy most az emberek nem tolongtak, hanem szépen, fegyelmezetten álltak sorba és betartották a tisztes távolságot, hogy meg ne fertőződjenek. Azt tapasztaltam, hogy az emberekben eluralkodó pánik kezd rajtam is erőt venni. Kezdtam azon gondolkodni, hogy mi lesz, ha én is megfertőződöm, hiszen nincsen maszkom, nincsen kesztyűm és fertőtlenítő gél sincs nálam? Aztán eszembe jutott, hogy én Isten gyermekének tudhatom magam, aki engem megvédelmez, tenyerén hordoz, oltalmaz és elrejt a veszedelem idején. Ez viszont nem jelenti azt, hogy én felelőtlenül viselkedem, sőt Isten elvárja tőlem, hogy felelősségteljes magatartást tanúsítsak családtagjaimmal és embertársaimmal szemben is.

A hét első napján a férjem beszerezte számunkra a szükséges maszkot és kesztyűt. Én előkészítettem a tisztítószeret. Nagy nehezen, de előkerült egy kis egészségügyi szesz is, amelynek helye most már az előszobában volt, hogy aki belép a házba, az rögtön fertőtleníthesse kezét, aztán következhet a szakszerű kézmosás. Most már kénytelenek voltunk komolyabban elbeszélgetni gyerekeinkkel, akik már nem kicsik, de vannak kérdéseik: Miért ez a nagy bevásárlás? Mi történik? Mi következik?

A legnagyobb kapaszkodót számunkra a Istenbe vetett hit jelentette, emellett a családi béke és harmónia, amit most már a gyermekeink is megfogalmaztak.

A lányom, aki húszéves, nagyon felnéz az apjára. Számára ő az igazi hős, aki bármilyen helyzetből kiment a lányát, most viszont azt tapasztalja, hogy a vírussal szemben apja is tehetetlen. A fiam, aki 16 éves, figyelmesen hallgatja az apja tanácsait az óvintézkedésekkel kapcsolatosan, és látszik a szemében a teljes egyetértés, emellett szavakkal is kifejezi, hogy minden tőle telhetőt megtesz, hogy a ránk leselkedő veszélyt elkerülje.

Amikor elérkezett az itthonmaradás ideje, amikor már csak a férjem járt munkába, legszívesebben elvonultam volna családommal együtt a szülőfalunkba. Ennek hangot is adtam, de nem számoltam azzal, hogy a férjemnek nem fogják megengedni, hogy szabadságra menjen ebben a nehéz időszakban, hiszen az ő helye a frontvonalban van. Bele kellett hát törődni a kolozsvári tömbházbeli rabságba, hiszen minden előrejelzés szerint ez következik. Március 15-én, vasárnap még elmehettünk a templomba. A jelenlegi rendelet szerint ötven személy vehet részt az istentiszteleten. Korán indultunk el, mert nem szerettünk volna kint rekedni. Az Isten közelsége oly jó, az igehirdetés oly bátorító és reményteljes. Az elkövetkezendő időben viszont épp ez lehet az, ami után vágyakozni fogunk, mert jövő héten már nem gyülekezhetünk egybe, csakis online követhetjük az igehirdetést. Fájdalmas dolgok ezek, ilyet nem értünk még, hiszen a kommunizmus idején is elmentünk a templomba, akkor is, ha megtiltották. Akkor legfeljebb magunkat sodortuk bajba, de most embertársainkat, gyülekezeti tagokat fertőzhetünk meg, árthatunk nekik, az egészségüktől foszthatjuk meg őket.

Ez egyáltalán nem biblikus, sőt igeellenes magatartás. A héten több alkalommal találtam szembe magam a következő igével: „Menj be népem, menj be szobáidba, és zárd be ajtódat utánad, és rejsd el magad rövid szempillantásig, míg elmúlik a bús harag!” (Ézsaiás 26:20-21) Vajon ezt várja el tőlünk most Isten? Ezen túl arról is olvasunk a Bibliában, hogy már Mózes idejében elkülönítették a fertőző betegeket hét illetve, ha nem javult az állapotuk, akkor tizennégy napra. (3 Mózes 13, 4-5). Ez nekem azt sugallja, hogy nagyon oda kell figyelniük Isten figyelmeztető szavára, meg kell tennünk minden óvintézkedést és elővigyázatosaknak kell lennünk. De a nagy elszigetelődésben, melyet a hatóságok oly nagyon hangsúlyoznak, nem szabad megfeledkeznünk az egymás iránti szeretetről. A törődés, az odafigyelés, a jóérzés ki ne vesszen az emberi szívekből. „Senkinek semmivel ne tartozzatok, hanem csak azzal, hogy egymást szeressétek; mert aki szereti a felebarátját, a törvényt betöltötte.” (Róma 13:8) Ne siránkozzunk, hogy bezárták a templomokat, hiszen az igaz istentisztelet, a keresztyénség hitelesebb a templom falain kívül.

Jelezzük a magányos szomszédnak, az idős és beteg felebarátnak, hogy készek vagyunk segíteni, imádkozzunk a szenvedőkért és az őket ápoló orvosokért, nővérekért, a rendfenntartó csendőrökért, a rendőrökért és mindazokért, akik frontvonalban vannak, és értünk fáradoznak.

Március 17-e után sokkal komolyabbra fordult a helyzet az élet minden területén, legyen szó magánéletről vagy közösségi életről, a családról vagy a város-, illetve az ország lakosairól. A család minden egyes tagja nagyon odafigyelt a higiéniai szabályokra, elsősorban a helyes kézmosásra, a fertőtlenítésre. Igyekeztünk betartani a hatóságok által hozott szabályokat. Általában csak én mentem el vásárolni, a gyerekek már harmadik napja, hogy nem léptek ki az otthonunk ajtaján. Mióta a kijárási tilalom érvénybe lépett (március 22), csak élelemért megyek el a legközelebbi boltba. Vannak azonban ismerősök, (egy idős házaspár és egy kisgyerekes anyuka) akikkel megegyeztem, hogy hetente egyszer-kétszer bevásárolok nekik. Emellett pedig végzem az itthoni feladatokat, és megpróbálom tartani a lelket a gyerekeimben, barátaimban. De jó, hogy gyerekeim és férjem itt

vannak mellettem! Azokkal, akik tőlem távol vannak telefonon, messengeren keresztül kommunikálunk és azt tapasztalom, hogy mindenki örül, ha felhívom, ha érdeklődöm hogyan léte felől. Mint humán foglalkozású egyén jól tudom mennyire fontos, hogy ápoljuk a kapcsolatokat és legyünk résen mások szükségleteit illetően, főleg azokra figyeljünk, akik nehéz helyzetben vannak. Itt nem azokra gondolok csupán, akik anyagiakban szűkölködnek, hanem akik magányosak, nincs támaszuk, egyedülálló anyukák, akik egyedül nevelik gyerekeiket, lelkükben megkeseredett személyek és még sorolhatnám. Rendkívül fontosnak tartom, hogy jól informált legyek a pandémiával kapcsolatban, csak pontos forrásokból kamatoztassam tudásom, óvakodjak a pánikkeltő cikkek megosztásától, torz információk továbbításától, hiszen jelenleg folyamatosan zúdulnak ránk, leginkább a facebook-nak köszönhetően. Inkább bátorító, megelőzésre ösztönző és reménykeltő cikkeket, írásokat tegyek közzé, vagy éppen legyek csendben, imádkozzak mielőtt valamit tennék, vagy elhamarkodottan véleményt nyilvánítanék.

Ahogy telnek a napok, úgy egyre szigorúbbak lesznek a törvények, és a szakemberek szerint ez még csak a kezdet. Próbálok higgadt maradni, nem pánikolni, vigyázni arra, hogy mit mondok a gyermekeimnek, a kétségbeesett ismerőseimnek. Napi szinten táplálkozom, táplálkozunk az igével. Ez a szokás nem most alakult ki, és ennek most kimondottan örülök, viszont ebben az időszakban sokkal komolyabban vesszük az igeolvasást és az imádkozást. Legfőképpen férjemért imádkozunk, mert ő a legveszélyeztetettebb személy a családból, napi szinten kapcsolatba lép emberekkel, akikről nem tudni, hogy fertőzöttek vagy sem. Persze, ő maga is aggódik miattunk, már azt is mondta, hogy ki kellene költözzünk a szülőfaluba. Talán jó is volna, de egyelőre ott nincsenek megfelelő körülmények és nincs internetlehetőség sem. A gyermekeim számára pedig folyik az online oktatás, sőt nekem is szükségem van internetre, hogy a mesterképzés házi feladatait továbbíthassam és a szükséges tananyaghoz hozzájuthassak.

Nem tudom, milyen hosszúra nyúlik ki bezártságunk ideje, de azt gondolom, hogy egyre nehezebb lesz. Már most érezzük saját bőrünkön, mit jelent a négy fal között élni, csak nyilatkozattal, illetve munkaigazolással kimenni a városba, és csakis a lakásunk közelében vásárolni, sportolni, stb. Online hallgatni az istentiszteletet, lemondani a közösségi életről, a baráti találkozásokról, beszélgetésekről, a nagy családi eseményekről, az egymás felkereséséről, nem is szólva a kézfogásokról, az ölelésekről, a pusziról, a vállon veregetésről. Milyen lehangoló, milyen fájdalmas a jelen és ki tudja, mit érünk még ezután! Próbáljuk a napjainkat megtervezni, a programot úgy összeállítani, hogy az minden családtagnak megfeleljen. Nem is olyan egyszerű beosztani például, hogy ki mikor használhatja a laptopot, vigyázni a csendre, amikor a gyerekek online oktatásban részesülnek. Biztosítani a családfőnek az esti nyugalmat és csendet a pihenéshez. A kis lakásban folyton egymásba botlunk és most, hogy hárman (a gyerekek és én) állandóan itthon vagyunk, a lakás mintha összezsugorodott volna. A jó az, hogy anya mindig kéznél van, a gyerekek minden kívánságát teljesítheti, ingyenc falatokkal kényeztetheti őket, bármilyen kérdésük van, időt tud szakítani. Van idő a beszélgetésre, a viccelődésre, a nevetésre. Remélem, ez a hangulat sokáig tart még, és nem lesz elégünk egymásból, nem kezdünk el zsörtölődni, veszekedni, esetleg kiabálni. Most még nagy a harmónia, mindenki figyel a másokra, kisegítjük egymást, én magam is kapok segítséget a házimunkában és bizony nagyon jól esik. A lányom rendet rak, takarít, dobozol, a fiam is bármit megtesz, amire megkérem.

A pandémia idején eddig sok jó dolog történt velem, például a férjem egyszer csak azt mondta, hogy jobban szeret mint eddig. Vicces volt, de őszintén nagyon jól esett ezt hallani. A gyermekeim heti két angol órával kedveskednek nekem, én pedig nem mulaszthatom el a lehetőséget, hogy fejlesszem angol nyelvtudásomat. Amíg még ki szabad menni a közeli parkba, fiammal együtt kocogunk. Eddig ezt sohasem próbáltuk ki. Nagyon vicces, ahogyan előtte bemelegítünk. Olyan komolyan vezeti a bemelegítő gyakorlatokat, hogy valóságosan élvezem. Nem tudom meddig tart ez az állapot, de szeretném, ha a harmónia, az egymást megelőző szeretet, a kedvesség, a jóság, a humor, az egyetértés örökre megmaradna.

A nagycsalád tagjait érdekes módon többször felhívjuk telefonon, barátaink és ismerőseink felől érdeklődünk rendszeresen, ha valamiben tudunk segíteni és ők is segítenek.

Most pedig zárásként Marosán Csaba Kedves Koronavírus! című írásából idézek, mert úgy érzem, hogy a leírt gondolatok a valóságot tükrözik. Teljesen egyetértek vele mindenben és szeretném, ha ez a vírus valóban változást hozna az életünkbe, nyilván pozitív változást, hiszen nagyon nagy árat fizetünk érte.

„De a tragédiák mellett azért szép dolgokat is intéztél, amiért hálásak lehetünk.

A világhíró üzletember apukák most esti mesét olvasnak a lányaiknak. A folyton rohanó anyukák most leporolták a varrógépet, és maszkot varrnak a fél utcának. Az oktatás pár nap alatt éveket ugrott, és átléptünk a digitális korba. Az iskolák bezártak ugyan, de az élet iskolája megnyitotta kapuit. A gyerekek részt vállalnak a házimunkából, látják, hogy mennyi energiába kerül rendben tartani a lakást. Kiderül, hogy milyen sokan tudnak otthonról dolgozni anélkül, hogy órákat zötyögnének a munkahelyükre és vissza. Esténként kártyapartitól és táncos családi bulitól hangosak a nappalik. A konyhából áradnak a finom illatok, olyanok is megsütötték életük első kenyerét, akik eddig csak dobozból ették a rendelt ebédet. A boltok fejlesztették a szolgáltatásaikat, egyre többen vállalnak házhozszállítást, hogy megéljenek. Rákényszerítettél minket, hogy legyünk beosztottak és gondolkodjunk előre, mert nem ugrunk le csak úgy egy doboz tejfölért a boltba.

Az egészségügyi dolgozók (ismertebb nevükön Hősök) naponta ajándékokat kapnak. Virágokat a kertészettől, friss pizzát a helyi étteremből, biztató, hálálkodó transzparenszeket a valóságtól. A kihalt városokban újfajta élet jelent meg. Turisták helyett vaddisznók mászkálnak Róma utcáin, Velencében pedig újra hattyúk és delfinek úsznak motorcsónakok helyett. Olyan helyeken is kék lett az ég, ahol a szmogtól eddig azt sem tudták, milyenek az igazi színek.

Segítségnyújtó üzenetek árasztják el az internetet. Aggódunk a rég nem látott, távoli ismerősökért is, érzékenyebbek és érzelmesebbek lettünk. A lakóparkokban – ahol talán nem is ismerték egymást a szomszédok -, közös zumba órát tartanak az erkélyeken.

A nagyszülők Skype-on mondott mesével enyhítik az unokák hiányát. A szülők egyre jobban tisztelik és elismerik a pedagógusokat, mert most ők tanulnak otthon a gyerekekkel. Sorra születnek az egymást támogató, kreatív ötleteket adó csoportok a Facebook-on. Szépülnek a kertek,

tisztulnak a padlók és függönyök. Fertőtleníjtük a kilincseket és a telefonokat, amit vírusmentes időkben is gyakran meg kéne tennünk.

Ülünk a hypo - és kenyérillatú lakásokban, és egyre csak várunk, várunk... Várjuk, mikor hagysz itt minket. Mikor érdemeljük ki a jutalmat, hogy elköszönsz tőlünk. Az a legrosszabb, hogy bizonytalanságban tartasz, és nem vághatjuk a centit. De majd ezt is megszokjuk. Megtanuljuk, hogy nem tudunk mindent kiszámítani és kontrollálni. Kreatívvá és erőssé tesz minket az új helyzet, mert látjuk, hogy minden nap abból kell kihoznunk a legtöbbet, ami éppen van. Ha kevés a liszt, akkor kevés lisztből.

Néha eljátszunk a gondolattal, hogy milyen lesz, amikor végre lelépsz. Tudod, mit remélek? Hogy nem onnan folytatjuk, ahol abbahagytuk.

Nem térünk vissza abba az állapotba, amiben találtál minket, hanem szintet lépünk. Emlékezni fogunk az üzeneteidre, és megtartjuk az újonnan kialakult szokásainkat. Nem lesznek kapzsi, kielégíthetetlen vágyaink, hanem kevesebbrel is beérjük. Értékeljük az élet apró örömeit, amikről Te megmutattad, hogy nem is olyan apróságok. Azok a legnagyobbak."

Napló

Sokszor ötlött fel bennem a gondolat, hogy jó volna naplót vezetni vagy legalábbis leírni, szavakba önteni azt, ami hosszú évek során velem történt. Oly sok, szép emlék van már a tarsolyomban, hogy akár regényt is írhatnék. Azonban nem csak jó és szép emlék tornyosul mögöttem, hanem van éppen elég fájdalmas, gyötrelmes és nehéz emlék is. És ez így van rendjén, mert:

“Életünk olyan,
mint egy nagy-nagy kirándulás:
hegyre föl, völgybe le
visz utunk,
hol napsugaras, hol felhős,
zord síkon, szűk gyalogutakon
tüskés bokrokon át...
Vagy lankás déli dombon,
Termő szép tájakon,
ligeteken...
Nem azt kérem, Uram,
hogy utam
mindig fényben vezessen;

Azt kérem, Uram,
hogy TE járj előttem!”
(Kissné Keve Mária: Te járj előttem)

Volt egy-két nagyon nehéz időszak az életemben, amikor kiírtam-kisírtam magamból a fájdalmat, mert úgy éreztem ez segíteni fog abban, hogy bele ne roppanjak a teherhordozásba, viszont ezek az írások titokzatos módon elvesztek, eltűntek. A vágy azonban, hogy leírjam az emlékeket, megmaradt bennem.

Sohasem gondoltam volna, hogy azért kell naplót írnom, mert valaki ezt kéri tőlem, s még kevésbé láttam annak a valószínűségét, hogy ezt valaha házi feladatként számon kérik tőlem. És mit hoz a koronavírus az életembe, pontosan azt, amire soha nem tudtam magam elkötelezni: egy pontos, napi rendszerességgel végzett naplóvezetést.

Mielőtt nekilátnék a feladatnak, úgy gondolom, el kell elárulnom egy-két dolgot a családomról, azért is, mert így könnyebb lesz követni minket. Ez a történet nem csak rólam szól, hanem mindazokról, akik velem egy fedél alatt élnek és, akik hozzám nagyon közel állnak.

2017 júniusában H. megye, P. községéből költöztünk K- ra. Férjem (C.) és én a városban dolgozunk. Gyermekeink nagy örömeinkre még velünk élnek. Lányunk (A.) első éves egyetemista, a fiunk (K.) pedig középiskolás. A nagyszülők közül csak a férjem édesapja él a szülőfalunkban. Gyakran szoktunk hazamenni őt meglátogatni. Az én szüleim házáat tavaly elkezdtuk felújítani. Szeretnénk régi álmunkat valóra váltani, egy takaros kis házban a szülőfaluban szépen együtt megöregedni. K.-on egy kétszobás lakásban élünk, amelyet barátaink ajánlottak fel nekünk a költözés idején. A lakásnak erkélye sajnos nincsen, amit most a pandémia idején nagyon hiányolunk.

2020. III. 20. Péntek

„Ne ítéldetek, hogy ne ítéltessetek! Mert amilyen ítélettel ítéltetek, olyannal fogtok megítéltetni; és amilyen mértékkel mértetek, nektek is olyannal mérnek majd.” (Máté 7:1–2) Aki sohasem mozog, azt lustának tartjuk... Aki visszahúzódó, az nekünk „rideg”... megítéljük, hogy kinek

miféle munkája van, ki az elfoglaltabb, kinek stresszesebb az élete, kinek van nehezebb sora.

Ezeket a gondolatokat olvastam a Mai Igében és máris magamra ismertem. Milyen sokszor ítélek! Bizony még a saját gyermekemet sem kíméltem. Főleg a tétlenségért, a kevés mozgásért. Pedig van benne törekvés. Például ma együtt mentünk el szaladni a közeli parkba. Jó volt így kettesben sportolni. Különleges, eddig sosem gondoltam volna, hogy a fiam is élvezné, ha az édesanyjával együtt sportolna. Meg is ígértük egymásnak, hogy ha nem is naponta, de el-elmegyünk futni.

Még egy gondolat megragadt bennem a reggeli igeolvasás során. Ahelyett, hogy ítélnénk és kritizálnánk, Pál azt mondja: „amíg időnk van, tegyünk jót mindenkivel” (Galata 6:10).

Ez az elmélkedés a Keresztyén Média UCB Hungary Alapítvány napi elmélkedése (honlap: www.maiige.hu), melynek írója Bob Gass.

Nagyon igyekeztem a tanácsnak eleget tenni. Bekopogtam a szomszéd nénihez, de nem nyitott ajtót. Pedig csak fel szerettem volna ajánlani, hogy szívesen bevásárolok neki. Aztán egy másik idős házaspárnak ajánlottam fel ugyanazt, velük közelebbi kapcsolatban vagyok. Ők örömmel fogadták az ötletet.

Ebéd után következett a kis pihenő, amit most megengedhetek magamnak, mert nem kell sietni semmivel. Munkába nem kell bejárnom csak pár órára minden második nap. Romániában a diákok már nem járnak iskolába, a bentlakásból mindenki hazament. Miután a férjem megérkezett a munkából, elmentünk vásárolni. Legalább két-három áruházba mentünk be, hogy az esetleges kijárási tilalom idejére mi is bevásároljunk. Eddig csak megdöbbenve figyeltem az emberek eszeveszett bevásárlását, de most kezdtem én is bepánikolni. Vajon ez a vírus tényleg ilyen gyorsan terjed és ennyire veszélyezteti az emberek egészségi állapotát, akár bele is lehet halni? Amikor hazajövünk, gyerekeink ámulnak és bámulnak, mert ilyen nagy bevásárlásra nem emlékeznek. A fiam meg is jegyzi: ilyen tele sosem volt a hűtő és a kamra! Fáradt vagyok, és ha becsukom a szemem, csak a bevásárló központok termékekkel tele polcait látom. Aludni szeretnék!

2020. III. 21. Szombat

Szeretem azokat a reggeleket, amikor a férjem is itthon van. Ilyenkor van egy megszokott rutin. Reggeli után megiszunk egy finom kávét, majd elolvassuk a Mai Igét és a Szentírásból soron következő részt. Már nagyon sokszor tapasztaltuk meg azt, hogy Isten Igéje olyan, mint az „aranyalma ezüstitányéron”. Mindig időben érkezik a bátorítás, a vigasztalás, az útbaigazítás. És ez olyan nagyon jó és megnyugtató!

Szeretem azokat a napokat, amikor nem kell munkába menni, mert az egymás mellett eltöltött meghitt percek, órák energiával töltenek fel. Ilyen ez a mai nap is. A házimunka mellett marad idő arra is, hogy olvassak, pihenjek, a gyerekeimmel angolt tanuljak és lazítsak. Csak egy valami árnyékolja be a napomat! A híradóban, amit mostanság nagy figyelemmel követünk bejelentik, hogy részleges kijárási tilalmat rendeltek el Romániában, mely vasárnap este fog érvénybe lépni.

Húha, ez egyáltalán nem lesz jó!

2020. III. 22. Vasárnap

Ez az első vasárnap, amikor nem mehetünk istentiszteletre, mert ezt is megtiltották. A múlt vasárnap még ötven fő részvételével engedélyezett volt az istentisztelet megtartása, ma viszont ezt is visszavonta a kormány. Ilyen még sose volt! A kommunizmus idején is elmentünk, legfeljebb saját magunkat sodortuk bajba, de most attól kell tartanunk, hogy megfertőzzük egymást az új koronavírussal. A saját gyülekezetünk online istentiszteletet közvetít, és mi bekapcsolódunk. Máskor is megtörtént, hogy valami miatt nem tudtunk részt venni az istentiszteleten, de ez most egészen más. A templom üres, csak a lelkész áll az úrasztala előtt és látszik, hogy neki is nehezére esik úgy szolgálni, hogy a padokban egy lélek sincsen.

2020. III. 22. Hétfő

Egyelőre mindenki örül annak, hogy az élet nyugisabb lett. Nem kell korán kelni, nem kell a zsúfolásig tele busszal utazgatni, napközben meg lehet pihenni, és jut idő rendet rakni a lakás minden zugában. A lányom nagy buzgalommal pakolja össze a téli cuccokat, sőt besegít a konyhán is. Kezd beindulni az online oktatás, még nehezen döcög, de reménység szerint nem kell ezt hosszán csinálni. Nekem most bőven jut időm az olvasásra. Le is töltök az internetről pár könyvet, bejelentkezem egy-két online előadásra és eltervezem, hogy a mesterképzés feladatait időben elvégzem.

2020. III. 24. Kedd

A gyerekek nagyon élvezik, hogy az anyjuk állandóan itthon van. Mindegyre érkeznek egy különleges kéréssel. A fiam főleg az ebédre vonatkozóan érkezik újabbnál-újabb ötletekkel, én pedig örömmel készítem el a kedvenc kajáját. A lányom a projekteken dolgozik, de azért jut idő bőven a kettesben való beszélgetésre, főleg ha az öccse online órán vesz részt. Este én is részt veszek az online előadáson, utána pedig a párommal beszélgetünk az új hírekről. Mivel a fertőzöttek száma nő március 25-én teljes kijárási tilalmat fognak bevezetni: csak indokolt, halaszthatatlan esetben (munkavégzési kötelezettségek, alapvető élelmiszerek beszerzése, orvosi kezelés stb.), írásos nyilatkozat birtokában hagyhatják el az emberek a lakásukat, és nem közlekedhetnek csoportosan. Ez elkeserít, de a férjem szerint semmi más nem tudja észhez téríteni az embereket. Nem tudják megállni, hogy ki ne menjenek, főleg napsütéses időben.

2020. III. 25. Szerda

A nap ugyanazzal a rutinnal indult, mint máskor, ha a férjem itthon van. Reggeli, kávé, igeolvasás és utána együtt eltöltött minőségi idő. Ez az, ami nagyon boldoggá tesz, erőt ad és megvidámítja a lelkem. Ebéd után volt időm a preambulum megírására is, még nem készültem el vele teljesen, de

alakul. Délután viszont kellemetlen hírt kaptunk. Apósom hívta fel a férjemet, tudatta vele, hogy elesett. Nincs nagy baj, de szüksége lenne a segítségünkre. Pár nappal ezelőtt mondta a férjem, hogy jó volna, ha ebben az időszakban semmi baj nem történne tatával, hiszen haza se mehet, és lám mégis megtörtént, amitől leginkább tartottunk. Mit volt mit tenni, összecsomagoltam, főztem pár napra, utána pedig elmentem, és bevásároltam egy idős házaspárnak. A férjem úgy gondolta, jó lenne, ha A. is velem tartana. Nem volt benne semmiféle ellenállás, sőt biztató szavakkal bátorított, hogy megbirkózunk mi a feladattal.

2020. III. 26. Csütörtök

De jó, hogy ezen a reggelen is itthon van a férjem. Van lehetőség a feltöltekezésre, a hagyakozásokra, egymás bátorítására. Induláskor megölelgetem a fiam és a férjem. A.-val azzal a reménységgel indulunk útnak, hogy csak egy rövid ideig lesz ránk szükség, hamarosan visszatérhetünk. Minden rendben lesz! A tatával való reggeli telefonbeszélgetésből semmi rosszra nem gyanakodhatunk. És valóban, amikor hazaérkezünk, nem látjuk olyan vészesnek a helyzetet. Igaz, hogy a tata járása kicsit ingatag, de a gondolkodása tiszta és nem panaszkodik fájdalomra. Mivel elég hűvös van, tüzet rakok, kicsit kitakarítok és felszolgálom neki az ebédet. Utána elmegyünk A.-val a szüleimtől örökölt és felújítás alatt lévő házhoz, itt is rendet csinálunk, kicsit olvasgatunk, és estefelé ismét meglátogatjuk tatát. Minden rendben van. Tata nem panaszkodik, sőt azt mondja, várjunk hétfőig és akkor majd felvesszük a kapcsolatot egy orvossal. Legjobb volna a neurológusához eljutni, de kicsi az esély, mert ebben az időszakban csak a nagyon súlyos eseteket fogadják. Ismét begyújtok, hogy éjjelre ki ne hűljön a szoba és elbúcsúzunk tőle, megígérve hogy reggel jelentkezünk. Kicsit benézünk a legjobb barátunkhoz, majd igyekszünk haza, mert a nap hosszú és fárasztó volt. Ránk fér a pihenés! A szülői házban hajtjuk álmra fejünket. Még lakható, tehát itt fogunk tartózkodni. Tatánál csak az ő szobája fűthető és még nagyon hűvösek az éjelek.

2020. III. 27. Péntek

Milyen jó, hogy valamikor cserkész is voltam, mert könnyen megy a tűzrakás! Most vakarózhatnék, ha nem tudnék tűzgyújtót készíteni, mert naponta háromszor kell meggyújtani a tüzet, kétszer apósomnál, egyszer nálunk. A teraszon kávézok, nagyon szép a kilátás és tiszta a levegő. Csak azt hiányolom, hogy a férjem nem lehet mellettem. A pandémia elején arra gondoltunk, hogy ebben az időszakban akár itt is lakhatnánk, de rá kellett jönni, hogy itt nincsenek meg azok a körülmények, amihez a gyerekeink hozzászoktak. Nincsen fürdőszoba, nincs bevezetve a víz, sem a fűtés. Csak a telefonjainkról csatlakozhatunk az internetre, ez viszont nem elég, mert a gyerekeknek részt kell venniük az online oktatáson. Olykor nekem is lesznek online óráim a mesterképzésen, és a dolgozatokat is itt kell továbbítani. Mindemellett a férjem meghatározhatatlan ideig nem hagyhatja el a várost.

A tata egészségi állapota nem sokat romlott, de azt vettem észre, hogy kevesebbet eszik, többet van ágyban és inkontinenciával küzd. Hiába cseréltem le reggel az ágyneműt, estére ugyanúgy átázott. Megbeszéltük, hogy áttérünk a pelenka használatára, egyelőre csak éjszakára. Hétvégére visszamegyek K.-ra, A.-t hazaviszem, ő majd vezeti a háztartást, én pedig visszatérek. C. barátjának az édesanyja, aki nagyon közel lakik tatához, bevállalja, hogy felügyeli tatát míg visszajövök.

2020. III. 28. Szombat

Reggel megbizonyosodom afelől, hogy vissza kell térnem Ny.-re, tata nem maradhat sokáig egyedül. Egyre kevesebbet eszik. Pelenkára napközben is szükség lesz. Megnyugtatom, hogy már vasárnap visszajövök, és hétfőn megpróbálunk orvost keríteni. A.-val együtt útnak indulok. Vezetni kicsit félek, főleg, hogy a rendőrök mindenkit leellenőriznek, aki elhagyja a helységet. Csak nyilatkozattal lehet utazni. A. bátorít. Ő még csak Ny.-en mer vezetni, mint kezdő sofőr, de drukkol nekem. Szerencsésen megérkezünk K.-ra, a férjem már főzi a finom ebédet. Alig tölthetünk együtt

pár órát, de minden percet kihasználunk arra, hogy feltöltekezzünk. Nagyon hiányozni fog az ölelése, a humora, a bátorítása, a mosolya. A gyermekeimet egy hét múlva, a tavaszi vakáció idejére elviszem Ny.-re, de a férjem, ő nem jöhet, még akkor sem, ha a szabadságát jó előre bejelentette. Ebben az időszakban minden csendőr ott kell, hogy legyen a frontvonalban. Tehát ők maradnak, én pedig reggel megyek.

2020. III. 29. Vasárnap

„Semmiért se aggódjatok, hanem imádságban és könyörgésben mindenkor hálaadással tárjátok fel kéréseiteket Isten előtt; és Isten békessége, mely minden értelmet meghalad, meg fogja őrizni szíveteket és gondolataitokat Krisztus Jézusban.” (Filippi 4:6–7). Az aggodalmaskodáson nem panaszkodással, hanem hálaadással lehet felülemelkedni. Soha ne engedd, hogy hálaadásodat a helyzeted határozza meg, mert Isten nagyobb, mint bármilyen helyzet, amivel szembenézel.

Említettem már, hogy az Úr mindig tudja, mire van szükségünk! A mai ige is bizonyíték erre! Ámulattal olvastuk férjemmel a bátorítást és a lelkünk lecsendesedett. Nem tudhatjuk, mit tartogat számunkra a jövő, de bátran bízhatunk Isten megtartó erejében. Elbúcsúszom, és indulok is Ny.-re.

Alig érkezem a vasútállomásra, máris megállít a rendőr, kéri a nyilatkozatot.

Megmutatom, és mehetek is tovább. Amikor belépek apósom házának ajtaján, eszembe jut, hogy a férjem által készített finom ebédet K.-on felejtettem. Sebaj!- nyugtatgatom magam, hisz van itt mit enni. Csak kellemetlen így üres kézzel betoppanni! Mégis előkerül egy-két dolog a szatyorból, mert útközben bevásároltam pár napra. A szomorú az, hogy ma délután főznöm kell!

Este tata zsörtölődő kedvében volt. Nem tetszett neki a nadrág, amit a délben elővettem. Eléggé rám ripakodott, hogy többé ezt a nadrágot nem akarja hordani. Nyilván rosszul esett nekem, nem tudhattam, hogy ennek a nadrágnak nem elég szoros a dereka. Elmondtam neki, hogy nem szeretném, ha kiabálna, megértem én anélkül is. Láta rajtam, hogy megbántott, és

igyekezett nem gorombáskodni velem. Este rávettem arra, hogy valamit felolvassunk a Bibliából. Nem találtam Bibliát, ezért a telefonomról olvastam. Úgy vélem nem voltam erőszakos. Talán holnap is olvashatok neki.? János apostol első leveléből olvastam fel egy részt. Az online istentiszteletre délután kerítettem sort, főzés után. Milyen jó, hogy legalább így táplálkozhatok!

2020. IV. 3. Péntek

Apósom állapota sajnos nem javult. Orvoshoz nem juthatunk a pandémia miatt. A neurológus nem hajlandó fogadni minket. Annyira tehetetlennek érzem magam! Alig várom, hogy a férjem erős karjaiba szoríthasson és megvigasztaljon. A reggeli teendők után, tatát rábízta ismét a barátunk édesanyjára és elindultam K.-ra. Nyilván most is olyan napot választottam, amikor a férjem éppen szabad. Hálás a szívem azért a kevés időért, amit együtt tölthetünk. Mivel nem tudtam előző nap telefonon elérni a neurológust, a férjem is felhívta őt. Végül beszéltünk vele, de a válasz ugyanaz: pandémia után tud fogadni a rendelőjében. Úgy döntöttünk, hogy ha rosszabbodik a helyzet ismét mentőt hívok, talán lesz szerencsénk és beutalják apósomat. Ezentúl ott lesznek velem a gyerekek, ők már sok mindenben tudnak segíteni. Be kellene ültetni a krumplit az előkészített földbe és a zöldségféléket is. Ha már otthon leszünk, akkor a kertészkedés is számításba jöhet.

2020. IV. 4. Szombat

Nehéz ismét a szívem! Itt kell hagynom a férjem, mert még mindig nem jöhet velünk. A helyzet csak súlyosbodik, az esetek száma nő. Az embereket körülveszi a pánik és a tanácstalanság. Mindenki aggódik, félti a munkahelyét, nem tudni meddig tart ez a bezártság. Én szabadságon leszek április 23-ig, utána majd meglátjuk, hogyan alakulnak a dolgok. Reménykedem, hogy a tata állapota javulni fog.

A gyerekek összecsomagolnak két hétre és útnak indulunk. Otthon sok a teendő. Most hála Istennek nem felejtjük el hazavinni az előkészített ételt sem, így nem kell rögtön a főzéssel kezdeni. Mindenki igyekszik hasznossá tenni magát. K. és A. a felszántott kertben tevékenykednek, én pedig egy süteményt készítek, hadd érezzék, hogy virágvasárnap következik. Nagyon örülök, hogy a gyerekeim itt vannak! Nagyon sokat segítenek. Megoszlik a munka és jut idő a csevegésre is. Leginkább a teraszon szeretünk tartózkodni, még akkor is, ha elég szeles és hideg az időjárás.

2020. IV. 5. Vasárnap

Ma szükségét éreztem annak, hogy lelkipásztornak néhány sort írjak és lelki támaszt kérjek.

Kedves P. !

Virágvasárnap reggelén nem Isten házába készülök, hanem apósom betegágya mellett írok egy pár sort neked.

Már tizenegyedik napja, hogy itt vagyok Ny-en. Mielőtt hazajöttem volna, apósom elesett és azóta csak romlik az egészségi állapota. A tíz nap alatt sok minden történt. Aggodalmak közepette vártam, hogy egy orvos megvizsgálja, ez nem adatott meg. Mentőt hívtam, nem szállították kórházba. Próbáltam elérni telefonon a neurológusát, harmadik nap beszéltem vele. Nem vizsgálta meg, mert csak sürgősségi esetekkel foglalkoznak. Marad a régi gyógyszeres kezelés és találkozunk a pandémia után. Ha súlyosbodik az állapot hívjak ismét mentőt. - hangzott a tanács. Közben apósom egyre gyengébb, pelenkázni kell. Kútból horoggal vizet meríteni, kézzel mosni, tüzet rakni, az időt okosan beosztani, okosan dönteni, cselekedni, de legfőképpen jézusi szeretettel ápolni, gondját viselni apósomnak. És mindez lehetőséggé vált egy titokzatos vírus révén, mert azt kell mondjam, hogy Isten ezáltal tette lehetővé az apósomról való gondoskodást. A legnehezebb ebben az időszakban az volt, hogy ott kellett hagynom a családomat K-on. K-nak online órái voltak, A. átvállalta az én szerepem, C. pedig nem hagyhatta el a várost. Így telt el az elmúlt időszak. Pénteken végül visszatértem K-ra, találtam valakit, aki egy napig felügyelte apósomat. Nagy erőt merítettem a családi együttlét által. Most már jobb a helyzet, mert a gyerekek itt vannak velem és ez óriási segítség. A napi áhítatok sokat jelentenek nekünk, nagyon hálásak vagyunk a

lehetőségekért. Isten áldja meg szolgálataidat, oltalmazzon téged és családodat. Kérünk, hordozz minket imában, főleg a férjemet, aki most egyedül van K-on és nagy veszélynek van kitéve. Tudom, hogy Isten az ő oltalmazó szeretetében elrejt minket, és tudom, hogy erőt ad minden helyzetben, áldott legyen az Úr neve!

Később a gyerekekkel együtt részt veszek az online istentiszteleten.

Testvéri szeretettel üdvözl,

H.

Valóban részt vettünk az istentiszteleten és ünnepi hangulatot teremtetünk. Tatát is elláttuk finomságokkal, és megpróbáltunk enyhíteni búján-bánátán.

2020. IV. 6. Hétfő

A gyerekek segítségével elültettük a krumplit, és előkészítettem az ágyásokat a hagyma és a fokhagyma számára. Hát bizony, el lehet fáradni a kerti munkában! Igyeksznunk, hogy a héten elvégezhessük a kerti munkát, mert következik a húsvét, a pihenés ideje.

2020. IV. 7. Kedd

Ma választ kaptam lelkipásztoromtól. Nagyon bátorító az üzenete!

Kedves H,
nagyon köszönöm soraidat.

Bizonyágtétel ez a javából.

A vírusnak személyre szabott "haszna", ami hirtelen kőkemény munkába állított, s ez lehetőséget ad arra, hogy "tisztá istentiszteletet" mutass be - én magam is hiszem -, hogy kedves a mi mennyei Atyánk előtt.

Imáinkban gondolunk Rátok: C.-re, aki városunkban nagyon fontos szolgálatot végez és Rátok, akik beteget gondoztok - benne Jézus fölé hajoltok.

A feltámasztó Istenünk erejét tapasztaljátok meg a kereszt útján.

Szeretettel gondolok Rátok,

A.-nak ölelés is jár,

P.

2020. IV. 10. Nagypéntek

Nagyon hálás lehetek azért, hogy Isten két drága gyermekkel ajándékozott meg. Amióta itt vannak, egyáltalán nincs szükség a noszogatásra, nagyon segítőkészek. Maguktól is észreveszik a munkát. K. az udvaron, a kertben tevékenykedik, fát vág, tűzgyújtót készít, tatánál is tüzet rak. A. besegít a házimunkában, ha kell, főz is. Nagyon aranyosak, mókáznak és szórakoznak is. K. esténként utánozni szokta A- t. Jó nagyokat nevetünk ilyenkor! Nagyon vicces, de ugyanakkor vigyáz arra, hogy ne bántson meg minket. Nagyon jó a megfigyelőképessége.

2020. IV. 11. Nagyszombat

A reggeli igeolvasás, kávézás után, szokás szerint szép csendben elmentem tatához. A gyerekeket hagytam pihenni, míg hazajövök. Nekem sikerült időben elkészíteni az ünnepi ebédet, sőt a süteményt is, mielőtt a szomszédasszony lánya, aki K.-on lakik visszament volna. Örültem, mert a finom falatokból juttathattam a férjemnek is. Itt nem szenvedünk annyira a bezártság miatt. Egész nap kinn vagyunk az udvaron, a teraszon, vagy éppen tatánál tevékenykedünk. A gyerekek is megszokták már. A fürdőszoba nagyon hiányzik nekik, és őszintén nekem is, de erre is találtunk megoldást. A férjem egykori osztálytársa felajánlotta, hogy átadja a dési lakásának a kulcsát, menjünk bátran és tisztálkodjunk ott. A lakás az édesapja halála óta üresen áll, örülne, ha elfogadnánk az ajánlatát. De jó, hogy ma is vannak ilyen jószívű emberek! Nyilván elfogadtuk a segítséget és ezután, amikor bementünk a városba (kilenc kilométerre) vásárolni, egybekötöttük a tisztálkodással, mosással. Ilyenkor A. gyakorolhatta a vezetést is.

Ma este kissé elkeseredtem. Nagyon szerettem volna, ha férjem velünk ünnepelhet, de ez most nem adatik meg, mint ahogy az sem, hogy együtt részesüljünk az úrvacsorában. El sem tudtam volna képzelni, hogy egyszer itthon kell majd úrvacsorázni. Fura időket élünk ám!

2020. IV. 12. Vasárnap (Húsvét első napja)

Reggel siettem, hogy tatánál mindent elrendezzek, mert szerettem volna idejében rákapcsolódni az internetre, és részt venni az online istentiszteleten. Különös érzés fogott el, a húsz év házassági időben mindig együtt volt a család ezen az ünnepen. Könny csordult a szememből, elérzékenyültem. Az úrvacsoravétel alatt is küzdöttem a könnyeimmel, nem szeretném, ha ez valaha még egyszer megismétlődne. Ebéd után elmentünk D.-re. Visszafele jövet meglátogattuk az egyik bátyámat. Örömmel fogadtak, finom sütivel kínáltak. Az unokaöcsém és a felesége is itthon volt. Jó volt velük együtt ünnepelni! A bátyám felajánlotta a segítségét, ha éjnek idején valamiféle gond adódna. Ez nagyon megnyugtató!

2020. IV. 13. Hétfő (Húsvét másodnapja)

Eljött az a nap is, amikor a gyerekekkel összeszólalkoztunk. Már késő este volt és valószínű mindenkinek elege lett abból, hogy mindig rendesen kell viselkedni, anyunak szót fogadni, A. kérésére ugrani. Főleg K. elégelte meg. Mindenki mondott valamit, amivel a másikat megbántotta. Aztán nagy lett a csend. Mindenki magába szállt, és bizonyára elgondolkodott. Hát van ez így!

2020. IV. 14 (Húsvét harmadnapja)

„A jó napokban élj a jóval, a rossz napokban pedig lásd be, hogy ezt is, amazt is Isten készítette.” (Prédikátor 7:14)

A reflektív gondolkodás arra bátorít, hogy szánjunk időt a visszatekintésre, és töprengjünk el korábbi tetteinken és tapasztalatainkon. Ahhoz, hogy ne kövesd el újra meg újra ugyanazt a hibát, meg kell állnod, és meg kell vizsgálnod a folyamatot, ami oda vezetett. Másként fogalmazva: a visszatekintés segít meglátni a teljes képet.

Reggel, amikor elolvastam ezeket a gondolatokat még nem tudtam mi mindenre kell visszatekintennem a nap végén. Csak a tegnapi csetepaté jutott eszembe, de estére ez nagyon eltörpült.

Szokás szerint nyolc óra körül indultam tatához. Amikor megérkeztem, tata nem tudott ajtót nyitni, mert az ágya mellett hevert a földön. Bemásztam az ablakon, felültem és hívtam R- t, a férjem barátját, aki ágyba segítette tatát. Később mentőt hívtam. Be akarták szállítani a kórházba, de tata ellenkezett. Kérleltem, egyezzen bele, mert ott legalább valaki megvizsgálja, de ő hajthatatlan maradt. Gorombán visszautasította a mentősök szolgálatát. Nagyon tehetetlennek éreztem magam, sírva fakadtam, de ez sem segített. A mentősök elmentek, és mi itt maradtunk. Toporzékolni, kiabálni tudtam volna! Mégse tettem. A lányommal kitakarítottuk a hátsó szobát, ahol aludni fogok, mert mátol fogva apósom állandó felügyeletet igényel. A fiamnak is valami feladatot osztottam ki, míg végül lecsillapodtam. Este a gyerekek segítségével minden teendőt elvégeztünk tata körül. K. egy elektromos fűtőkalorifert hozott, hogy amennyire lehet, felmelegedjen a szoba. Még elég hideg van éjjel kinn, reggelre a víz megfagy a vederben. Míg én a „hálószobában” tevékenykedtem, addig a gyerekek szendvicset készítettek, tüzet raktak, aztán hazamentek. Lefekvéskor már 16 fok meleg volt a szobámban. Nehezen vettem rá magam a lefekvésre. Kilenc évvel ezelőtt, ebben a szobában volt anyósom felravatalozva. Elárasztottak az emlékek! Aztán megpróbáltam rácsatlakozni az internetre, és hála Istennek sikerült is. Meghallgattam a lelkipásztorom húsvéti prédikációját, aztán elaludtam.

2020. IV. 15. Szerda

Éjjel kissé zaklatott voltam, attól tartottam, hogy tata ismét leesik. Hála Istennek nem volt gond, viszont nem érezte jól magát. Csak két-három falatot evett a reggeliből. Miután megnéztem a gyerekeimet, elkészítettem az ebédet. Ebéd után bementünk a városba tisztálkodni, bevásárolni a magunk és a két szomszédasszony számára. Amióta a szülőfaluban tartózkodom én szoktam nekik is vásárolni és számlákat kifizetni. Még a városban voltunk,

amikor a férjem közölte a jó hírt. Az ortodox nagypéntekre hazajöhet, sőt reménység szerint tíz nap szabadságot is engedélyeznek az ünnep után. Csodálatos! Isten megkönyörült rajtunk, meghallgatta imádságainkat. Amikor hazaértünk mindent rendben találtunk. Tatának megvásároltuk a kedvenc ételét, de csak egyetlen falatot evett meg. Aggódok miatta, mert egyáltalán nem javul az állapota.

2020. IV. 16. Csütörtök

A múlt éjjel sem pihentem eleget. Korán megébredtem, tüzet raktam és reggelit készítettem. Apósom panaszkodott, hogy vizeléskor fájdalmat érez. Most már szeretne orvoshoz menni, még akkor is, ha ismét mentőt kell hívni. Reménykedem, hogy az állapota nem romlik, hiszen holnap reggel indulnék K.-ra a férjemért. Kitakarítom a középső szobát és elmegyek a szülői házhoz, ahol a gyerekek várnak a kész ebéddel. Elfogyasztjuk az ebédet, és utána sietek tatához. Kicsit telefonálgatok. Felhívom a barátnőket, a bátyámat és R- t. Tudtukra adom, hogy a tata nincs jól és kérem a segítségüket éjszakára. Megígérik, hogy ha kell, bármikor átjönnek hozzánk. Este tata nem tudja bevenni gyógyszereit, megpróbálja ugyan, de kihányja. A gyerekek segítségével megmosdatom, pelenkát cserélek, tiszta ruhába öltöztetem. Közben azon töröm a fejem, hogy mit tehetnék. Felhívom a férjem és elmondom, hogy az édesapja nincs jól, legkésőbb reggel mentőt kéne hívni. Ő arra kér, ha tehetem, menjek most érte, ne várjunk reggelig. Jó ötletnek tartom, kicsit félek az éjjeli vezetéstől, de A. vállalja, hogy elkísér. K. és a R. felesége felügyelik tatát míg én A.-val este tíz óra körül elindulunk K. felé. Otthon kiderül, hogy visszafele is nekem kell majd vezetni, mert a férjem ivott egy-két pohárral. Találkozott az egyik nyíresi barátjával, akinek úgyszintén nagyon beteg az édesapja és meghívta egy italra. Hát ne mondjam, hogy sírni tudtam volna, de ezt a luxust nem engedhettem meg magamnak. Bepakoltuk a csomagokat a kocsiba, és indultunk is visszafelé. Szerencsésen megérkeztünk. Hálás vagyok az Úrnak, hogy erőt adott és bátorságot a vezetéshez. Csodálatos volt az apa és fia találkozás. Én nem láttam, de a barátunk felesége elmesélte, hogyan fogták egymás kezét,

hogyan bátorította a fia az apát, és biztosította afelől, hogy most végre itthon marad. Örülök, hogy ez megadatott nekik! Míg ők beszélgettek én kipakoltam, előkészítettem a fekvőhelyet, és hazaküldtem a gyerekeket. De jó, hogy A. megszerezte a jogosítványát, éppen a kijárási tilalom előtt, mert legalább a faluban és D-en vezet és felvált engem. Miután minden elcsendesedik, apa és fia kibeszélik magukat nyugvóra térünk. Megpróbálunk kicsit pihenni.

2020. IV. 17. Péntek (Ortodox Nagypéntek)

A mentő 9 óra körül érkezett meg, de a mentősök nem akarták kórházba szállítani tatát, mintha meg sem hallották volna, hogy nem tudja bevenni már a gyógyszereit, hogy fájdalmai vannak. Úgy gondolták vizeletfertőzése van (erre gyanakodtunk mi is), és ezért még nem kell rögtön kórházba vinni, itthon is tudnak segíteni. Feltehetik ők a katétert, aztán vegyük fel a kapcsolatot a családi orvossal, aki majd felírja a tatának az antibiotikumot. Szerencsére a katétert nem tudják feltenni, így kénytelenek bevinni tatát a sürgősségre. A szenvedés útján haladtunk a nap minden percében. Apósom testi fájdalmat érzett, nekünk viszont a lelkünk, s a szívünk fájt, vérezett látva a tata állapotát, átélve sok kellemetlenséget, megnemértettséget, nemtörődömséget az egészségügyben dolgozók részéről. Azt tapasztaltuk, hogy ebben a pandémiás időszakban semmi más nem számít, csak a vírus. Reggel kilenckor hívtunk mentőt és tata délután hét óra körül került a kolozsvári kórházba, onnan pedig visszaküldték D.-re. Mi körülbelül tizenegy óra körül tértünk nyugovóra, hálát adva a mennyei Atyának azért, hogy végre apósom kórházba került, és reménység szerint elkezdődik a kivizsgálás. A gyerekekkel a mai nap folyamán telefonon keresztül kommunikáltunk. Közben vendégünk is érkezett, a lányom udvarlója. Ők legalább nem vettek részt a nap gyötrelmeiben, örülhettek egymásnak. Megnyugtató volt számukra, hogy most már itt van az apa, és letehetik a terheket. Mindenesetre tökéletesen megállták a helyüket minden téren.

2020. IV. 18. Szombat

Ma az első alkalom, hogy én is részt vehetek a mesterképzés online óráin. El is telik vele a délelőtt. Délután sütés-főzés következik, hisz holnap ünnep van, ortodox húsvétot ülünk. C. elmegy tatához, visz neki pár dolgot. Persze, nem adhatja át személyesen, de érdeklődik a hogyléte felől. Nagy változás még nincs, hiszen pár órája fektették be. A gyerekek is elmennek az apjukkal a városba, mire hazajönnek, elkészül a finom krémes sütemény. Jóízűen eszünk, és utána mindenki aludni megy.

2020. IV. 19. Vasárnap (Ortodox húsvét)

Végre fellélegezhetünk! Tata jó kezekben van, a kórházban biztosan segítenek rajta, enyhítenek fájdalmán. Mi pedig rá tudunk hangolódni az ünnepre, legalább most együtt lehet a család. Hálásak vagyunk, hogy Isten megkönyörült rajtunk. A gyerekeink a szüleimtől örökölt házban maradnak továbbra is, mi viszont az apósom házában. Ez lehetőséget nyújt arra, hogy elpanaszoljunk egymásnak minden nehézséget, kellemetlenséget, amit átéltünk. Csodálatos ismét egymás karjaiba borulni, minden mást kizárva csakis egymásra figyelni. Gyöngédséggel, szeretettel elárasztani egymást és örülni minden percnak.

Ezen a napon együtt ebédelt a család. R. és a szomszédasszony, J. sok finomsággal kedveskedett (piros tojás, többféle sütemény, torta). Meghallgattuk kedvenc lelkipásztorunk, H. L. prédikációját, és utána visszamentünk a tata házába. A délután pihenéssel és a barátainknál tett látogatással telt el. Csodálatos napot ajándékozott nekünk az Úr!

2020. IV. 20. Hétfő

Ezen a napon ismét levelet írtam kolozsvári lelkipásztoromnak, aki éppen a C. hazaérkezése előtt pár nappal hívott fel. Hosszan elbeszélgettünk. Elmondta, hogy a gyülekezetben is imádkoztak értünk. Jó tudni azt, hogy mások is imában hordoznak minket. Van még egy bibliaórás hölgy, M., aki

kétszer is felhívott, és érdeklődött felőlünk. Bizony ezekből mind-mind erőt tudunk meríteni!

A kegyelmes Isten áldásairól szeretnék beszámolni neki és arról, ahogyan megkönyörült rajtunk. Nem másolom át a levelet teljes egészében, mert az előző napok eseményeiről írtam, csak az áldásokat foglalom össze.

Kedves P.!

Isten útját megérteni, gondolatait kifürkészni nem tudjuk, de azt látjuk, utólagosan észleljük, hogy tervei tökéletesek. Hatalma nagy! Erőssé és bátorrá tett engem, jó döntésre ösztönzött, Lelke által vezérelt. C.-t időben hazahozta a legnehezebb éjszakára. Gyermekeimet megkímélte a szenvedés látványától, elkészítette apósom számára a kórházi ágyat, azt a helyet, ahol segíteni tudnak neki, és fájdalmait enyhíteni tudják. Nekünk pedig felüdülést hozott az ortodox húsvéti ünnepen. Átaludtuk az éjszakát, fáradt testünk megpihent, erőt meríthettünk az online igehirdetésekből, együtt ebédelhettünk, minőségi időt tölthettünk együtt gyermekeinkkel, és még sorolhatnám a sok áldást. Legyen áldott az Úr az Ő jóságáért, szeretetéért, kegyelméért!

Köszönjük az értünk mondott imát! Ismét bebizonyosodott, hogy Isten imádságot meghallgató kegyelmes Úr!

Áldjon meg téged az Úr és őrizze meg családot minden tagját!

Holnap visszaviszem K.-t K.-ra, a hétvégén már részt fog venni az online kátéórán.

Testvéri szeretettel öllelek, H.

2020. IV. 21. Kedd

Reggeli után K. összecsomagol. C. utolsó percen úgy dönt ő is velünk tart. Tíz óra körül indulunk el. D- en beszélünk a tata orvosával. Azt mondja, apósomnak epeköve van, de nem tudják megműteni, gyógyszeres kezelés alatt van. Pár napig még bennmarad a kórházban, körülbelül egy hétig, aztán hazaengedik. K. örül, hogy végre K.-on lehet, még akkor is, ha tanulni kell. Holnap kezdődik el az online oktatás, de nem bánja. Mi bevásárolunk, a postán átveszem a gyerekpénzt, mosok, főzök, kicsit pihenünk és indulunk vissza Ny.-re. D.-en csomagot adunk át tatának, aztán sietünk, hogy együtt ebédeljünk A.-val és B.-vel.

2020. IV. 22. Szerda

Lelkipásztoromtól válasz érkezett!

Kedves H,

köszönöm, hogy beavattál küzdelmeidbe/tekbe. Nagyon örvendek, hogy meg tudtatok pihenni, sőt, ünneplésben is volt részetek. Veletek együtt én is áldom, magasztalom a megfelelő időben beavatkozó Urunkat.

A tegnap este virtuális bibliaórán találkoztunk, és hordoztunk imáinkban.

Szeretettel gondolok Rátok,

P.

A mai napra csirkevágást terveztünk a nővéremmel, aki állattenyésztéssel foglalkozik. Ő szokta felnevelni és levágni nekem a csirkéket. Persze, a csirkepucolásból és boncolásból én is kiveszem a részem. A nap nagy része ezzel telik el. Utána ebédet készítek, közösen ebédelünk és a tata háza táján tevékenykedünk. Bőven akad itt is tennivaló!

2020. IV. 23. Csütörtök

„Istenben bízom, nem félek, ember mit árthat nekem?!“ (Zsoltárok 56:5)

Az igazság az, hogy bármivel képes vagy szembenézni, ha tudod, hogy Isten megígérte: „én, az Úr, a te Istened, erősen fogom a jobbodat, és ezt mondom neked: Ne félj, én megsegítelek!” (Ézsaiás 41:13). Tehát ahelyett, hogy a legrosszabbtól tartanál, hidd el, hogy Isten a legjobbat akarja!

Úgy tudod ezt megtenni, ha magadra vonatkoztatod ígéreteit: „Ne félj, mert én veled vagyok, ne csüggedj, mert én vagyok Istened! Megerősítelek, meg is segítelek, sőt győzelmes jobbommal támogatlak.” (Ézsaiás 41:10). „Azt pedig tudjuk, hogy akik Istent szeretik, azoknak minden javukra szolgál, azoknak, akiket örök elhatározása szerint elhívott” (Róma 8:28).

Ne hagyd, hogy a félelem győzzön! Ne add meg magad neki! Inkább állj rá Isten Igéjére, és hidd el, hogy át fog segíteni a körülményeiden, és erősebbé fog tenni!

Ezzel a vigasztaló igével indított ma útnak minket az Úr!

A férfiak átrendezték az udvaron a gerendákat, és lefedték, hogy védjék az eső ellen. A. és én rendet raktunk a tata kamrájában, illetve kitakarítottuk a szobáját, majd átrendeztük, hogy könnyebb legyen a betegápolás. Az ágyát most körbe lehet járni. Kicsit aggódom, hogy milyen állapotban érkezik haza a tata, de végül Istenre bízom a dolgokat.

2020. IV. 24. Péntek

Míg a férjem hazahozza tatát, addig én előkészítem a szobáját. Apósom jobban van, ő maga is állítja, hogy segített a kezelés, amit a kórházban kapott. Ma babfőzeléket készítek ebédre, melyből tata jóízűen eszik. A férfiak a szülői ház körül tevékenykednek. Én mosok, A. a házi feladatait oldja. A délutáni pihenő nagyon rövidre sikerül. Tata éppen ki szeretne menni a wécére. Nem akarja a szobában elvégezni a szükségletét, pedig mindent előkészítettünk. Nagyon akaratos. C. kivezeti, de visszafele már én is kell segítsék. Azon töprengök, hogy mi lesz, amikor a férjemnek lejár a szabadsága, hogyan fogok tatáról gondoskodni? C. is aggódik! Emiatt, nem tudunk éjjel sem pihenni. Este fáradtan esünk be az ágyba, és reméljük, hogy az éjszakánk csendes lesz.

2020. IV. 25. Szombat

A nap folyamán mindenki szorgosan dolgozik. A férfiak fát vágnak, én pedig az ebéd körül forgolódom. Káposztás palacsintát készítek, amit tata nagyon szeret. Keveset eszik, de jóízűen. Elkészül a holnapi ebéd is. Ma nincs pihenő, igyekezni kell, mert B. hazautazik, A. pedig visszamegy K.-ra. Délután magunkra maradunk, egyszer csak azt vesszük észre, hogy a ház kiürült. És milyen üres lesz pár nap múlva, amikor C. is elmegy? Kérdések sokasága ötlik fel bennem. Hogyan fogom tatát egyedül gondozni? Hogyan fogok részt venni az online órákon, és hogyan fogom elvégezni a mesterképzés feladatait? Mi lesz, ha vissza kell menni dolgozni?

A tata egészségi állapota csak romlik, ismét fájdalmai vannak, emiatt nem tud jól pihenni. Igényli a jelenlétünket. C. füvet nyír, én naplót írok a tata szobájában. Aggódok miatta, mert néha értelmetlen dolgokat mesél. Olyan személyekről kérdez, akiket én nem ismerek. Nem mindig értem a beszédét.

Mit is üzent ma Isten?

„Az utat, amelyen haladsz, Isten választotta számodra, és ő nem téved. Még ha nem is tudod, hogy hol van ő, Isten tudja, hogy te hol vagy, mert mindig figyel rád.”

Akkor hát nincs ok az aggodalmaskodásra! Isten nem hagy cserben!

2020. IV. 26. Vasárnap

A reggeli rutin után C. egy védő oldaldeszkat szerel a tata ágyára, mert noha nincs ereje egyedül felkelni az ágyból, mégis szinte elesett az éjjel. Részt veszünk az online istentiszteleten, aztán vendégeink érkeznek: R. és a felesége. Délután megpróbálunk kicsit pihenni, és erőt gyűjteni, mert nem tudni, milyen lesz az éjszakánk. Tata a nap nagy részét átalussza. Vajon mennyit fog pihenni ma éjjel?

2020. IV. 27. Hétfő

Tata egyre inkább legyengül. Csak pár falatot tud lenyelni a reggeliből. A családi orvossal konzultálunk, mert nem tudjuk tétlenül nézni, ahogyan apósom szenved. Az orvos azt tanácsolja, hogy holnap vigyük be őt a dési kórház palliatív osztályára. Mivel ott is teljesít szolgálatot, felveszi a betegjei közé, és megpróbál szakembert hívni, hogy kivizsgálják. Nagyon jó ötletnek tűnik, rögtön beleegyezzünk. A férjem elmondja tatának az orvos ajánlatát, és ő is egyetért. A hétfőgén, amit itthon tölt, annyira leépül, hogy segítséggel is csak pár lépést tud megtenni. Ebédre túrós puliszkát kér, de csak segítséggel tud enni. Testtarása bizonytalan, a Parkinson-kór miatt nagyon reszket a keze. Mindeddig egyedül evett, de most az én a

segítségemre szorul ebben is, és ez szemmel láthatóan zavarja. A délután folyamán megborotválom, a haját levágom, a tisztálkodásban a férjem is segít, mert ezt nem tudom egyedül elvégezni. Ma ismét sokat alszik. A gyógyszereit vízzel nem tudja bevenni, lekvárral viszont le tudja nyelni. Elkecsesítő az állapota!

2020. IV. 28. Kedd

„Meggyógyítja a megtört szívűeket, és bekötözi sebeiket.” (Zsoltárok 147:3)

Örülj – a legjobb napjaid még csak ezután következnek!

Vajon mit tartogat számunkra Isten? Mit akar nekünk üzeni az ő igéje által? Az biztos, hogy a szívünk össze van törve, fáradtak és meggyötörtek vagyunk. Sebeket hordozunk. Mi adhat örömet? Mi lehet számunkra örömforrás?

Ma reggel korán kelünk, mert tatát kórházba visszük. A férjem először begyűjt, hogy a tata szobája minél előbb kimelegedjen. Előkészítjük tatát. Tisztálkodás után, amikor már mi is készenlétben állunk áthívjuk a szomszédot, szükség van segítségre, mert tata már nem tud lépni sem. A beszéde zavaros, a jobb karjában nincs erő. Valami történhetett az éjjel! Talán agyvérzés? Attól tartok, igen.

Miután bevisszük a kórházba, kicsit megnyugszunk. Ha valaki segíteni tud, akkor az az orvos. Rá kell bízunk tatát. Közben imádkozunk, hogy Isten legyen könyörületes tatával és velünk.

Késő délután érünk haza, a vásárlással és a bátyámnál tett látogatással eltelik nagyon az idő. Itthon tortát készítek, mert holnap a férjem születésnapja. Meghívom a C. barátját, R- t családjával együtt a holnapi ünnepi vacsorára. Örömmel fogadják!

A nap végére kiderül, milyen örömteljes hírt tartogatott számunkra az Úr. C.-nak meghosszabbították a szabadságát négy szabadnappal. Különben április 30-án már dolgoznia kellett volna. Ez aztán az örömforrás!

2020. IV. 29. Szerda

Csodálatos csendes ünnepségekben volt részünk. Csak kettesben, megnyugodva, stresszmentesen kezdhettük a napot. Első dolog a napi igeolvasás volt. Hálaadás a 49 esztendőért és azért a sok áldásért, amit Isten ajándékozott nekünk ez idő alatt.

„Mert ki a nagyobb? Az, aki asztalnál ül, vagy aki szolgál?”
(Lukács 22:27)

Istennél az számít, hogy te hány ember felé szolgálsz. Ő azokat jutalmazza, akik önzetlenül szolgálnak, panaszkodás vagy elismerésre vágyás nélkül. Az igazság az, hogy nagyobb jellem kell a szolgálathoz, mint ahhoz, hogy csak üldögéljünk és várjuk, hogy kiszolgáljanak.

Ezek a gondolatok vezéreltek minket a nap folyamán, de ha visszatekintek a húsz, házasságban eltöltött esztendőre, akkor elmondhatom, hogy férjem nagy buzgalommal törekedett ennek az igének a betöltésére, és bizony nem volt hiábavaló a törekvés. Hogy nekem mennyire sikerült alávetni magam Jézus parancsának, ezt C.-től kellene megkérdezni vagy a barátoktól, ismerősöktől.

Együtt elkészítettük a finom ebédet, illetve vacsorát és vártuk a vendégeket. R-ék időben érkeztek. Meghitt, békés hangulat, finom vacsora, ízletes torta és barátok, akik körbevesznek! Csak a gyerekeink hiányoztak, de nem mulasztották el telefonon felköszönteni az apjukat.

Áldott legyen az Úr neve, dicsőítem és magasztalom szent nevét az ő jóságáért!

2020. IV. 30. Csütörtök

A szabadnapoknak köszönhetően még tevékenykedhetünk itthon. Tennivaló akad bőven a két ház portáján. Délelőtt felhívom az iskola igazgatóját, hisz az én szabadságom is lejárt. Ha változás nem lesz hétvégén, akkor május 4-től be kell mennem dolgozni, kétszer egy héten. Ez nem kis fejtörést okoz, mert tata nem fog sokáig a kórházban feküdni. Mit tegyünk? Az első választási lehetőség az, hogy keresünk egy beteggondozónőt, aki

ápolni fogja tatát, ha én éppen dolgozom. A jó az, hogy egyelőre csak hetente kétszer kell bemennem a munkahelyemre, akkor is csak pár órára. Majd meglátjuk hogyan tovább! Egyelőre abban reménykedünk, hogy találunk egy gondozónőt.

2020. V. 1. Péntek

A ház körül sokat tevékenykedünk, rengeteg a munka. Közben elkészítem a finom bécsi túrós palacsintát. Fenséges illata van! Ellenállhatatlan! Rómeó éppen jókor érkezik. Őt is megkínáljuk. Később viszek belőle a többi családtagnak is. Délután részt tudok venni az online oktatáson. Este a bátyámékhoz megyünk. Hazakerülve, fáradtan ugyan, de megelégedéssel térünk nyugovóra. Sokat dolgoztunk és látszik az eredmény is!

2020. V. 2. Szombat

Utolsó nap, amelyet mindketten N.-en tölthetünk el!

„Állj... az Úr színe elé!” (1Királyok 19:11) Amikor Illés próféta élete mélypontján volt, Isten két dolgot mondott neki: „Gyere ki, és állj a hegyre az Úr színe elé!” (1Királyok 19:11). Ezzel segített Illésnek, hogy ne saját magára és a problémáira figyeljen, hanem Istenre összpontosítson. Ha a füled nyitott Isten felé, akkor tud szólni hozzád. Ha a szíved nyitott Istenre, akkor tudja gyógyítani. Ezért olyan fontos a Szentírás olvasása. Ha az élet padlóra küldött, de te kész vagy felállni, állj rá Isten Igéjére, hivatkozz ígéreteire, kérd az ő segítségét, és beszélj vele őszintén.

Ezzel az igével indulunk ma útnak! Asszonyt nem találtunk ugyan, de Istenre bízunk a megoldást. Eddig még sosem hagyott minket cserben. Egyelőre, ha kell haza tudok jönni, akár úgy hogy felcserélem a munkanapot a kolleganőmmel, akár úgy, hogy betegszabadságot kérek. Az orvos semmi jót nem mond, azt állítja, hogy tata már nem lesz jobban. Neurológus nem vizsgálta meg, de talán nincs is rá szükség. Jobb lenne, ha pszichiáter vizsgálná meg. Ő úgy látja, hogy a tata estében a demencia a probléma.

Ma a R. fia, A. készíti el számunkra az ebédet. Shaormát eszünk, egy finom kávét is megiszunk és lassan indulunk is Kolozsvárra. A gyermekeink nagy örömmel fogadnak. Hiányoztunk nekik. Egyáltalán nem volt jó szülők nélkül. A. alig várta, hogy felszabaduljon a házimunka alól. K. pedig változatosabb menüre vágyik és az anyai szeretetre. Örömmel mosok, főzök, takarítok, mert végre minden kéznél van. Háztartásbeli cikkek-, gépek, meleg víz, fürdőszoba. Ez így teljesen más! Este korán lefekszünk. C. holnap korán kel, mert munkába megy.

2020. V. 3. Vasárnap

Reggel lustálkodom, igét olvasok. Mára semmit sem tervezek. Istentisztelet után finom palacsintával kényeztetem gyerekeimet. Később elmegyek K- nal vásárolni. C. egy új ötlettel áll elé, béreljük a tata számára itt a közelben egy földszinti lakást és hozzuk ide, amikor kibocsátják a kórházból. Nagyon jó ötletnek tartom, mert így megoszlik a teher és a munkahelyemet sem kell feladjam. Sőt, a gyerekek is beugorhatnak gyakran tatát meglátogatni. Elkezdődik a keresgélés. Aztán eszembe jut, hogy a kolleganőm édesapját itt K- on a palliatív osztályon ápolták. Szólok a férjemnek, hogy talán őt is fel kellene hívjam. C. azt mondja minden további nélkül kérjek információt. Hol van ez a központ, és kiket vesznek fel az osztályra?

Hamarosan kiderül, hogy a palliatív osztályra leginkább rákos betegeket vesznek fel, de nem csak. Érdeklődni kezdünk az ismerőseink körében. Megtudjuk, a felvételérés alapján, vagy a családi orvos ajánlására történik. Fel lehet őket hívni, felkerülünk a várólistára, és majd szólnak, mikor lesz hely az osztályon.

Ez valóban jó hír! Tökéletes megoldásnak mutatkozik. Már csak az a kérdés, hogy milyen simán, gördülékenyen fognak haladni a dolgok. Ha sikerül tatát elhelyezni a palliatív osztályon, mi teljes mértékben nyugodtak lehetnénk afelől, hogy tata jó helyre került, ahol arra fognak törekedni, hogy minőségi életet tudjon élni és emberi méltósága megmaradjon. A fájdalmait enyhíteni fogják, minden tudásukkal arra fognak törekedni, hogy egészségi

állapota - ha csak egy mód van rá – javuljon. Egészségügyi ellátásban lesz része. Ha vége lesz a pandémiának meglátogathatjuk mindennap. Együtt maradhat a család, és senki nem szenved hiányt. Istenem, de jó volna!

2020. V. 4. Hétfő

Ez az első munkanapom. Egy és fél hónap telt el, amióta nem járok munkába. Milyen furcsa, még mindig csak nyilatkozattal mehetek ki az utcára, és nyilván maszkot viselek. Emberek alig járnak az úton. A Szamos mellett haladok végig, majd a sétatéren keresztül eljutok a Széchenyi-térre. Innen már busszal megyek a bentlakásig. Az épületben egyedül vagyok. Két-három órát itt maradok, aztán hazatérek. Délután következik a főzés, a gyerekekkel való beszélgetés. A.-nak szüksége van mindegyre a bátorításra, mert el-elcsügged, ha egy nehéz feladatot kell megoldani. Marad időm a barátnőjével való beszélgetésre is. Örülök, hogy végre hosszas beszélgetést folytathatok velük. Az utóbbi időben teljesen elhanyagoltam őket, de nagyon megértőek voltak velem szemben.

2020. V. 6. Kedd

Reggeli, igeolvasás, kávézás után rollerrel megyek munkába. Nem kis erőfeszítembe kerül feljutni a bentlakásba. Amikor felérek és zuhanyozni szeretnék, kiderül, hogy nincs meleg víz. Húha! Ez van! Hideg vízzel gyorsan lezuhanyzom, és leülök olvasni. Hirtelen megszólal a telefonom. C. hív és jó hírt közöl. Tatát hétfőn felveszik a kolozsvári palliatív osztályra. Egy falubeli ápolón keresztül sikerült ilyen hamar intézkedni. Pontosabban Isten gondviselő kegyelme hozta elénk ezt az embert, aki felajánlotta a segítségét és megnyugtattott afelől, hogy ez egy jó döntés, amit nem fogunk megbánni. Gyorsan indultam is hazafelé, mert tatát ma kibocsátják a dési kórházból. Indulnunk kell minél előbb N.-re. A szabályzat szerint nem lehet egyik kórházból egyenesen a másikba szállítani, hanem 48 órát a beteg otthon kell tartózkodjon. Délután 5 óra körül hazaérünk. Tatát végül mentő fogja hazahozni. Begyűjtünk a szobájába, hogy amíg hazaér

meleg legyen. Este 8 órakor megérkezik a mentő. Tatát hordágyon kell behozni, nagyon legyengült. Nem értjük a beszédét sem. Mindent elrendezünk körülötte, aztán lefekszünk.

2020. V. 6. Szerda

Reggel 6-kor kelünk. Tata le akar szállni az ágyból, de annyira gyenge, hogy segítséggel sem tud lábra állni. Reggelizni nem tud, gyógyszerei közül csak egyet tud lenyelni. Egész délelőtt a szobájában tartózkodom és olvasok, azaz olvasnék. Inkább tatát figyelem. Nagyon nyugtalan, szeretne elmondani dolgokat, de nem értem, amit mond. Találgatom a szavakat, a mutogatásaiból és a kimondott szótagokból próbálok következtetni arra, hogy mit mond. Nehezen nyugszik meg. Néha jajgat, de ha megkérdem, hogy fájdalmai vannak, inti, hogy nem.

C.-t szólítja, de sajnos ő sem érti. Néha kitaláljuk, mit akar, máskor nem. Egész nap nem eszik és vizet sem iszik, hiába kínálom. Amikor megpróbál egy falat barackkompótot lenyelni, be kell látnunk, hogy ez sem megy. Csak forgatja a szájában, aztán valahogy megértjük, hogy ki szeretné köpni. Többé nem erőltetjük az evést. Szeretném megvizezni az ajkát, mert már kicserepezett a szárazságtól, de nem tűri, inti, hogy nem kell. Olyan, mint egy élő halott. A légzése néha kimarad. Hol melege van, hol fázik. Elkezdek olvasni a haldoklásról, és a tata viselkedésében, állapotában sok hasonlóságot vélek felfedezni. Vajon meddig tarthat ez az állapot? Istenem, segíts! Nehéz szívvel hagy itt a párom, aggódik miattam. Muszáj munkába mennie! Én próbálok erős lenni, de amikor elmegy, és a kaput bezárom, máris potyognak a könnyeim. Istenem, vajon megbirkózom a feladattal? Tata mozdulatlanul fekszik, nyugodtnak tűnik. Bevonulok a szobámba, olvasok, naplót írok, majd lefekszem.

2020. V. 7. Csütörtök

Éjjel nyugtalanul aludtam, pedig tata nem zavart. Reggel öt órakor szépen feküdt az ágyban, de hatkor már fel akart kelni. Minden erejét

összeszedve lecsúsztotta a lábait, és próbált felülni. Tüzet raktam, tisztába tettem és legnagyobb csodálkozásomra megértettem a beszédét. Nagyon éber volt és tiszta gondolkodású. Kérdéseket tett fel, érdeklődött. Hány óra van? Milyen nap van ma? Mit reggelizzek? Csodálkoztam! Tegnap egy korty vizet sem tudott lenyelni és most enni szeretne? Vajon ez a hirtelen jóllét a halál bekövetkezte előtti fázis? Csak érkezzen haza C., csak érje meg az estét! - fohászkodom magamban, és kérem az Úr segítségét. Fennebb emeltem a fejét a párnán és vízzel kínáltam. Hihetetlen! Megivott egy pohár vizet és utána reggelit kért. Azt is megmondta, hogy mit kíván: szalonnás rántottát. Elkészítettem és, ha keveset is, de evett. Utána kérte a gyógyszereket, és azokat is bevette. Egy kis idő múlva arra kért, vásároljak neki két sört. Előbb azt hittem nem értettem jól, amit mondott, de megismételte ugyanazt. Nemsokára megérkezett a barátunk édesanyja (Á.), aki máskor is segített, ha szükség volt rá. Este abban egyeztünk meg, hogy reggel segít a tata körüli teendőkben. Beszélgettek, tata még viccelődött is. Amikor kikísértem Á.-t, elmondtam neki a tata furcsa kívánságát. Á. sok beteget gondozott és nemcsak egy haldoklót kísért utolsó útjára. Azt mondta nyugodt szívvel teljesíthetem a kívánságát, mert nem fog neki ártani. Azt tanácsolta ne vigyük kórházba, mert már nem lehet sok hátra. Elmentem, és megvásároltam a sört. Tata úgy örült, mint egy gyerek. Körülbelül felét meg is itta, aztán elaludt. Amikor felébredt 11 óra körül ismét enni szeretett volna, és pedig tejbe aprított kenyeret. Hoztam is neki, és ő evett. Vizet rengeteget ivott. Néha ismét kimaradt a légzés és ilyenkor nagyon aggódtam. Amikor ez többször is megtörtént, kinyitottam az ajtót és közelebb léptem hozzá. Tata ekkor hirtelen rám nézett és tiszta tekintettel ezt mondta: - „Nem fogok meghalni!” Délben levest evett. Délután nyugtalanná vált. Öltöztessen fel, mert neki dolga van, valakit figyelemmel kell követnie. Hol van a kosztümje, hát a cipője? Mindenképp fel kell öltöznie! Hívjak valakit, aki segíthet! Megitattam a tehenet? Beadtam a gyógyszerét? Kimeszeltük a szobát? Hol van C.? Miért nem jön már? Csak úgy özönlöttek felém a kérdések. Már kezdtem aggódni, hogy nem fogom tudni visszatartani és lecsúszik az ágyból, de akkor nem tudom majd felemelni. Nem mertem magára hagyni!

A jó hír az, hogy Isten forrásai kimeríthetetlenek, ő „erőt ad a megfáradtnak, és az erőtlent nagyon erőssé teszi” (Ézsaiás 40:29). Ez állt a mai igében és én ebbe kapaszkodtam.

Délután, amikor már mindent kipróbáltam, hogy tatát megnyugtassam, kikerestem a telefonon egy bibliai részt és felolvastam. Nem ellenkezett, pedig tartottam tőle! Kissé nyugodtabb volt, lassan lecsillapodott, majd elaludt. Egy keveset pihenhettem én is.

Este ismét zaklatott volt, de hála Istennek a férjem munka után sietett hozzánk és kilenc óra után meg is érkezett. Elmagyarázta tatának, hogy következő nap elvisszük K.-ra, mert csak ott tudnak kellő módon róla gondot viselni. Mi sajnós nem tudunk az egészsége érdekében semmit sem tenni, a szabadságunk lejárt, mindketten munkába járunk. Tata kimondottan örvendett a tervnek és arra kért, hogy reggel korán keljünk fel, hogy idejében tudjunk elindulni.

2020. V. 8. Péntek

Ma reggel korán kelünk, úgy ahogy terveztük. Miután tata reggelizik (pár falat tejbe aprított kenyeret), mi is leülünk egy kávé mellé ígét olvasni és a reggelit elfogyasztani. Tudjuk, hogy ismét egy nehéz nap vár ránk.

„Ezt mondta Dániel: Isten neve legyen áldott örökkön örökké, övé a bölcsesség és a hatalom. Ő szabja meg a különböző időket és alkalmakat. Királyokat taszít el, és királyokat támaszt. Ő ad bölcsességet a bölcseknek és tudományt a nagy tudósoknak.” (Dániel próféta könyve 2:20-21)

Bízunk az Úrban, hogy velünk lesz és mindenben megsegít!

Tata nagyon sürget minket. A férjem előkészíti a kocsit, és amikor mindent elrendezett hívja R.-t, hogy tatát befektethessük a kocsiba. Teljes nyugalom ül az arcán és várja, hogy indulhassunk. Az utat jól bírja, nem panaszkodik. Amikor megérkezünk, nem kell sokat várnunk, a doktor úr már vár minket. A személyzet sűrög-forog tata körül. Eljött a búcsú ideje. A szívünk összeszorul, de tudjuk, apósom jó kezekben van. A doktor úr elbeszélget a férjemmel, elmondja mi az, amire számíthatunk, mennyi időre fogadják be tatát, és mit tudnak biztosítani. Nagyon közvetlen és barátságos.

Megnyugtató az is, hogy egészségi állapotának javulása esetén hazavihetjük tatát. Ha viszont súlyosbodna az állapota, akkor meghosszabbítható a befogadási idő.

Amint hazaérkezünk, kezdődik is az online oktatás, csak este kerül sor egy nyugodt családi beszélgetésre. Végre ismét együtt a család! Minden helyre fog állni!

2020. V. 9. Szombat

Nem tudok és nem is kell minden elvárásnak megfelelnem. Az emberek sokszor sokkal inkább tudni vélik, mit kellene tennünk. Úgy gondolom az a lényeg, hogy ne az embereknek akarjak/akarjunk tetszeni, hanem Istennek. Ó, drága Szentlélek Isten légy velünk, vezess minket! Segíts, hogy a te akaratodat cselekedjük!

Ezt a napot pihenésre szánjuk, mert a múlt hét nagyon kimerítő volt. Azontúl, hogy elvégzem a házimunkát, beszélgetek gyermekeimmel, K.-nak segíték a konfirmációi beszédét megírni, semmi nagyobb munkát nem végzek. C. ma szabad, ezért arra is lehetőség van, hogy minőségi időt tölthessek vele. De jó, hogy végre nyugodtan, békésen beszélgethetünk!

2020. V. 11. Hétfő

Szerelmes levelek, és én újra szerelmes lettem! Reggel, amikor a férjem megérkezett valamit változást észlelt a magaviseletemben. A bánatos arc helyett, ismét a régi mosolygós arc fogadta. Viccesen, ahogy ő ezt mondani szokta, s ahogy a székelektől eltanulta, megszólalt: Ejsze még szeretsz? Talán... – mondtam huncutul és nyakába borultam, mintha hosszú ideje nem találkoztunk volna.

Csodálatos utat jártunk be eddig együtt. Többször elhatároztam, hogy leírom, de eddig nem került rá sor. Most, amikor újraolvastam a leveleket rádöbbsentem ennek a naplónak a fontosságára és megfogadtam, hogy a feladatot becsületesen elvégzem. Na, nem azért, mert az én történetem olyan különleges és izgalmas lenne, hanem azért, mert pár év

múlva nagy kincs lesz a gyermekeim, unokáim számára. Sőt, én is szívesen olvasom majd újra a pandémiás időszakról írott naplót.

2020. V. 12. Kedd

Mivel lassan minden visszakerül a régi kerékvágásba, én is könnyebben koncentrálok a mesterképzés feladataira, a naplózásra, az online órákra, az olvasásra és a munkámra. A gyerekeket kényeztetem, mert rengeteg házi feladatuk van. Jól esik nekik, ha valaki teljesíti minden kívánságukat!

2020. V. 13. Szerda

Ma arról faggattam a lányomat, hogy mit kíván születésnapjára. Azt mondta az idén semmi különös. A többi családtag sem kívánt semmi extrát! K. volt az első, aki a pandémia miatt, nem ünnepelhette meg a barátaival a születésnapját, aztán a férjemén nem lehetett együtt a család. Tortát azonban mindenkinek a kedve szerint készítettem. A. arra kért, hogy készítsek neki egy karamellás sajtkrém tortát és ennyi elég is lesz. Ám legyen! Benne vagyok! Ez egy ilyen pandémiás év!

2020. V. 14. Csütörtök

Nem lehet az, hogy semmi ajándékot ne vegyünk! Mégis a huszadik születésnapról van szó! Meggyőzőm a lányom és elmegyünk egy tokot vásárolni az új telefonjára. Pech! Nem találunk. Titokban elmegyek és vásárolok neki egy finom csokit és egy pólót. Remélem tetszeni fog!

C. érdeklődik tata felől. A doktor úr azt mondja minden a régi. Nem romlott az állapota, de nem is javult. A beszéde érthető, nem nyugtalan, könnyen alkalmazkodott az új környezethez. Keveset eszik. Tartjuk a kapcsolatot.

2020. V. 15. Péntek

Dél előtt elkészült a torta és csodaszép lett. Remélem ízleni fog a lányomnak! Új találmány, az A. elképzelése szerinti. C. hazament N.-re, de holnap visszajön és akkor felköszöntjük A.-t.

Délután 4 óra után megszólalt a telefonom. C. hívott és közölte a szomorú hírt. Apósom meghalt, pár perce hívta fel az orvos. Hirtelen összezavarodtam, és csak ültem némán. Aztán gépiesen hajtottam végre a férjem által rám bízott feladatokat. Elkezdtem csomagolni, hogy mire a férjem visszajön, tudjak rá figyelni. Este ért haza. Megbeszéltük a másnapi teendőket, felkészítettük a gyerekeket a következő napok eseményeire és megpróbáltunk pihenni. Nem tudtunk elaludni. Jó sokáig beszélgettünk a férjemmel visszapörgetve az elmúlt egy és fél hónap emlékeit. Sok nehézségen át vezetett utunk, de az Úr kegyelmét, segítségét és támogatását tapasztalhattuk meg. Mindvégig ott volt velünk és tatával is! Mit tettünk volna, ha nincs vírus? Ha munkába kellett volna járnom sokkal bonyolultabb, és nehezebb lett volna ez az időszak. Milyen jó, hogy a gyerekek is tudtak segíteni a vakációban! Nyomon követhették a tata leépülését, így felkészülhettek az elköltözésére, nem érte őket váratlanul. És végül, amikor vissza kellett menni dolgozni Isten megadta a megfelelő megoldást. Tata olyan környezetbe és olyan körülmények közé került, amit otthon nem biztosíthattunk volna neki. Életminőségét, méltóságát megőrizhette és fájdalommentessé vált életének utolsó szakasza. Betelve az élettel távozhattott az élők sorából, tudva azt, hogy gyereke és családja harmóniában és békességben élnek.

2020. V. 16. Szombat

Kilenc órákor jelentkeznünk kellett a kórháznál. Miután engedélyezték a holttest átvételét a temetkezési cég átvállalta a terheket. Ha visszagondolok a tíz évvel ezelőtti elhunyt szüleim temetésére, azt mondhatom, hogy sokkal stresszmentesebben és nyugodtabb körülmények között zajlottak az események. Elmentünk a néptanácsához a halotti

bizonyítványért, megbeszéltük a temetkezési cég vezetőjével, hogy milyen kellékekre lesz szükség a temetésen, hogy milyen vallású volt a tata és hazamentünk gyerekeinkhez. Éppen ebédidőre értünk haza. A közösen elfogyasztott ebéd után A. születésnapos köszöntése és a finom torta elfogyasztása következett. A.-nak nagyon ízlett a torta és ez engem boldoggá tett. Igaz, lelkünkben ott volt a szomorúság tata miatt, de ott volt a hála is drága gyerekeinkért. Kis idő múlva indultunk is N-re. Amint megérkeztünk, a gyerekek kipakoltak, mi pedig a barátok és a bátyám segítségével előkészítettünk mindent a temetésre. Az előrejelzések szerint esős idő várható. Kölcsönöztünk tehát egy kisebb sátrat, amelyet az udvaron állítottak fel. Itt lesz a szertartás.

Romániában május 15-én kezdték feloldani a koronavírus-járvány miatt korábban elrendelt szigorú óvintézkedéseket, amikor a rendkívüli állapotot veszélyhelyzet váltotta fel. A kormányrendelet szerint tizenhat személy vehet részt a temetésen.

Vasárnap 13 órakor kerül sor a temetésre.

Ma este is éjszakába nyúló hosszú beszélgetés után alszunk el.

2020. V. 17. Vasárnap

A mai ige ismét nagyon aktuális, ismét úgy érezzük kimondottan nekünk szól!

„Egymás terhét hordozzátok, és így töltsétek be Krisztus törvényét.”
(Galata 6:2)

Nem csak nekünk van szükségünk a vigasztalásra és támogatásra, hanem mi is támogathatunk egy ugyanolyan veszteséget átélt barátot. Egy másik közeli barátja a férjemnek úgyszintén az édesapját gyászolja- tegnap hunyt el- és így ezekben a fájdalmas órákban, napokban támaszt jelentenek egymás számára, osztozni tudnak/tudunk egymás fájdalmában.

A temetésen csak a szűk család, a legjobb barát, a bátyám és pár szomszéd vett részt. Végig zuhogott az eső! Az idősek megjegyezték: „Szerette az életet, nem akart elköltözni!”

A lelkész viszont belefoglalta prédikációjába, hogy tata igenis készült. Utolsó beszélgetésük alkalmával elmondta, hogy már készen áll. Betelve az élettél, megnyugodva tud elmenni. Örül, hogy fia és családja jó egyetértésben, harmóniában és békességben él. A bátorító szavak mellett jó volt ezt is hallani. A temetés után elbeszélgettünk a barátainkkal és a délutánt együtt töltöttük R. családjával. A velük való kapcsolatunkra tökéletesen ráillik az ige: „Minden időben szeret, aki igaz barát, és testvérül születik a nyomorúság idejére.” (Példabeszédek 17:17)

Elaludni még ma sem tudunk, de ez természetes. Majd eljön a pihenés ideje is! Tudjuk, mert ugyanezt tapasztaltuk meg az én szüleim és anyósom halálakor is.

2020. V. 18. Hétfő

Az erőforrások ki tudnak emelni a mélységből. Mindenki mellénk állt: családtagok, barátok, gyülekezeti tagok, ismerősök, kolleganők és kollegák. Köszönjük a minket támogató embertársainknak, hogy oly nagy szeretettel és együttérzéssel voltak irántunk. Isten gondviselő és vigasztaló szeretetét mindvégig érezhettük.

Délután gyermekeim és én visszatértünk Kolozsvárra, a férjem viszont maradt a temetés utáni teendőket elvégezni, papírokat intézni. A barátjának segíteni, őt vigasztalni és bátorítani. (A temetésre a mai napon kerül sor.)

2020. V. 24. Vasárnap

Pár nap kimaradt a naplóvezetés. Semmi különleges nem történt. Elkezdtem munkába járni, részt vettem a hétfői online oktatáson, visszahoztam a férjemet N.-ről. Most már kezd minden rendbe jönni.

A vészhelyzetben enyhültek a szabályok, már nem uralkodik rajtunk a bezártság hangulata, de még mindig vannak szigorítások. Például zárt helyeken legtöbb nyolc személy részvételével és a fizikai távolság betartásával lehet privát rendezvényeket szervezni. Ez, sajnos, azt jelenti,

hogy még mindig nem tarthatják meg a templomban az istentiszteletet. Sőt, a szabadban sem, hanem csak online. Pedig nagyon készültem, vágytam arra, hogy végre elmenjek az istentiszteletre, még ha szabadtéri lenne is. Legalább láthattam volna a lelkipásztoromat és a gyülekezeti tagokat és üdvözölhattuk volna egymást, még ha csak tisztességes távolságból is. De a szabály, az szabály! Kénytelen-kelletlen, de otthon kellett maradni és online hallgatni meg az istentiszteletet.

Ebéd után kis lazítás és egy jó nagy séta következett a parkban. Most már ez is szabad! Este filmnézés és egy kis beszélgetés után nyugodtan alszunk el.

2020. V. 25. Hétfő

„Aki elkezdte bennetek a jó munkát, elvégzi.” (Filippi 1:6)

A megpróbáltatás olyan, mint a vér az izmainkban, mely előre hajt minket. A krízis erőnk határára visz minket, és arra kényszerít, hogy továbbmenjünk. Amikor az emberek ezt áldásnak nevezik, az ellentmondásnak tűnik... A válság miatt előbbnek érezhetjük magunkat, mint bármikor azelőtt.”

Az a helyzet, hogy Isten elkötelezte magát a lelki fejlődésünkre.

Amikor nem látjuk a megpróbáltatások értelmét, ő azt ígéri, hogy határt szab azoknak, közben pedig velünk lesz, és jót hoz ki belőlük.

Ezt a néhány gondolatot ragadtam ki a mai igéből, mert az elmúlt hetekre, hónapokra visszatekintve ugyanígy érzek én is. A megpróbáltatásokban ott volt Isten, és nem roppantunk össze a súly alatt.

Ma elkezdtem megírni az etika dolgozatomat, szeretném jól kivesézni a témát. (A haldokló beteg gondozása)

Miután a férjem elmegy dolgozni, én is elindulok bevásárolni. Jól esik a boltokban nézelődni! Végül vásárolok magamnak egy-két ruhadarabot is. Pihenés után olvasgatok, és elkészítem a vacsorát. Most már mindenki itthon van és ez kimondhatatlan jó érzés!

2020. V. 26. Kedd

Rávettem magam a téli cuccok elpakolására és egy alaposabb takarításra. Nagyon jó, amikor az ember a végére ér, és a lakás ragyog a tisztaságtól. Eddig valahogy nem tudtam rászánni magam erre. Úgy látszik szükségem volt a pihenésre. Még egy jó dolog, ami ismét rutinná vált: a hosszú gyaloglás. Ez az utóbbi két hónapban teljesen kimaradt.

2020. V. 27. Szerda

Végre fodrászhoz mehetek! Ez is lehet örömforrás! Milyen jó!

Délután egy előadássorozatot hallgatok meg a Nyitott Akadémián. Nagyon élvezem, kitölti a nap hátralevő részét és rengeteg jó tanács, pozitív gondolat hangzik el Bagdy Emőke, Pál Ferenc és mások részéről.

Közben érkezik egy e-mail az egyetem részéről, amelyben arról értesítenek, hogy letehetem online is az angol nyelvvizsgát, amely szükséges a mesterképzéshez. Szuper! Igaz, hogy a következő napokban csak ezzel kell majd foglalkozni, de se baj. Van nekem egy ügyes lányom, aki megfelel angol tanárnőnek. Gyorsan megígértetem vele, hogy segítségemre lesz, és ő hála Istennek nem vonakodik.

2020. V. 28. Csütörtök

Ma munkanap, de délután belefér a Nyitott Akadémia előadássorozata is. Máris eldöntöttem, hogy pár könyvet megvásárolok. Meg is kérdezem a barátnőmet, akivel közösen szoktunk rendeléseket leadni és örömömre igenis rendelése van. Megkérem, hogy várjon vele míg kiválasztok a lányommal együtt pár könyvet. Este sikerül eldönteni, hogy a sok könyv közül, melyiket is vásároljuk meg. Már alig várom, hogy olvashassam őket!

2020. V. 29–30. (Péntek/ Szombat)

Ez a két nap online oktatással, angol nyelvvizsga anyagának előkészítésével és az audio-vizuális felvétellel telik el.

„Folyamodjatok az Úrhoz, az ő hatalmához, keressétek orcáját szüntelen!” (1Krónikák 16:11)

Amikor az életedben növekszik a nyomás, többet kell imádkoznod, nem kevesebbet! Jézus kora hajnalban felkelt imádkozni. (Gondolatok a Mai Igéből)

Így próbálok meg én is a nagy nyomás alatt nem összeroppanni, a sok kihívásnak eleget tenni!

2020. V. 31. Vasárnap

A naplóvezetés utolsó napján gyülekezetünk lelkipásztorának prédikációjából írok le pár gondolatot.

Pál apostol nem úgy tekinti a kétségbeesés megtapasztalását, mint sátáni eredetűt vagy véletlenszerűt. Ennek határozott célja volt. Maga Isten ruházta fel céllal és jelentéssel: ez az életet veszélyeztető esemény azért volt, hogy megtanítsa minket arra, hogy ne önmagunkban bizakodjunk, hanem Istenben, aki feltámasztja a halottakat.

„Már felkészültünk rá, hogy meg kell halnunk. De ez is csak azért történt, hogy többé ne magunkban bízzunk, hanem Istenben, aki még a halottakat is feltámasztja.” (2Korintus 1,9)

A jelenlegi koronavírus üzenete a következő: „Többé ne magadban bízz, hanem fordulj Istenhez!” Mi még a halált sem tudjuk megállítani, de Isten a halottakat is fel tudja támasztani.

Teljes szívvel rád bízunk magunkat, drága Urunk!

Moldvai Krisztina

.....nagyot sóhajtva, elgondolkozva kezdem el soraim.

Szavakba foglalni és reflektálni? A jövő számára megőrizni? Hogyan hatott rám? Mit váltott ki bennem? Hogyan kezeltem a pandémiát?

Abban már régóta hiszek, hogy a gondolatoknak teremtő ereje van. Azt gondolom, hogy nem a vírustól kell félnünk, hanem a hozzáállásunktól, hogyan gondolkozunk, pesszimistán vagy pozitívan indulunk ebbe a történetbe, ami valós, megrázó, de nem karddal, és külső erővel kell harcolni benne, hanem belső erővel. Pozitívnak kell lenni, hiszen a vírus is pozitívan szereti. A lelki gyengék könnyen elesnek. A gyenge szervezetűek szintén. Az egészségem pedig nem makulátlan. A belső erőben bízok, ami megteszi majd a hajszálnyi munkáját. Mese nincs! Ki kell bírni, pozitívan.

Az elmúlt időszakban valamiért mindig *A kis herceg* című könyv idézeteivel találkoztam, és azt hiszem az utolsó sorok nagyon precízen és mélyen elmagyarázzák pont ezt a hozzáállást: Nézzetek föl az égre. És tegyétek föl a kérdést: megette vagy nem a virágot a bárány? S aszerint, igen vagy nem, meglátjátok, egyszerre megváltozik minden.... És soha egyetlen felnőtt sem fogja megérteni, hogy ez milyen rettentően fontos!

Ha a jövő számára kell megőrizni, akkor vigyáznom kell, mit gondolok, nem hagyhatok hátra gyenge hozzáállást, nem igaz? Az előző sorokban ott van a tanítás, hogy mindig a mi gondolatainktól függ a végkifejlet.

Miközben úgy tűnt, az életem kezd helyreállni, mindennek lett értelme, profin szervezem a mindennapom, elkezdtem élni és újra szeretni az élet minden apró örömét, terveket és álmokat szőni, valahol távol az életem kalandos zajában, becsengetett egy új vírus. Zajlott az életem, és bevallom passzív voltam, különösen nem foglalkoztam vele. Elcsíptem a róla szóló hírt egy rutinos reggeli vezetésnél. Valahogy nem tudtam figyelni

rá, nem érdekelt. A munkatársaim nagyon igyekeztek vásárolni már március elején, és ez kissé az érdeklődésemet felcsigázta. Elkezdtem kérdezősködni, miről van szó, mint egy kisgyerek, aki nem érti mi ez a pánik, mitől érzem a félelem szagát. Nem értettem. Nem hittem el, hogy ez Erdélyig eljön! Nem értettem a súlyát, mert nem velem történt. Kizárt volt, hogy ez ilyen messzire elérjen. Így gondolkoztam azokban a napokban. Egyre komolyabbra kezdett alakulni a helyzet. Elkezdtem olvasni róla, hogy miről szól ez a vírus, mit tudnak róla, hogyan terjed, mire kell vigyáznunk. Az édesanyám jelenleg Spanyolországban tartózkodik, tőle elég élethű és szomorú történeteket hallottam. Elkezdtem komolyra venni, és gondolkozni rajta. Az iskolákban, óvodákban felfüggesztették az oktatást. Azt hiszem, csak ekkor kezdett az éber eszem is komolyan elgondolkozni igazán. Ekkor döbbsentem rá, hogy ez nem az a történet, amiről azt mondom, hogy ez velem nem történhet meg. Ez nem az az influenza, amire a kezelés egy egyszerű Tamiflu.

Második napon, amit már itthon töltöttem rádöbbsentem, hogy a koronavírus nem csak veszélyes, hanem több annál. A bizonytalanság, az ismeretlentől való félelem, káros, hisztérikus reakciókat szül. Ezért nagy elhatározással egy kerek napon keresztül megnéztem mivel állok szemben, mi várhat rám, van-e járható út és végig lehet-e menni rajta? Bevallom, ezen a napon elég sokat környékezett a sírás. Sok kérdésem volt. Nem a haláltól való félelmet éreztem, hanem a bizonytalanságét. Mi lesz ez után, mire figyeljek a hosszú szükségállapot idején? Emlékek sora zajlott bennem, amikor a nagytatám mély szomorúsággal mesélt a pestisről, vagy háborúról, de büszkén, hogy túlélte. Ezt nagyon sokszor elmesélte nekünk a kedves esti vacsoráknál, hogy lesznek olyan megrázó dolgok az életben, mint háború vagy betegségek, amit komolyra kell venni, de legyünk nagyon figyelmesek arra, ha lehet, ne a pániktól vesszünk el, attól nem szabad, akkor inkább menjünk a háborúba az elsők között, és még mindig több esélyünk van túlélni. Szóval, úgy döntöttem, túlélem.

Pár napra lecsendesedett a világ. Senki nem írt és nem hívott fel. Szorongtam. Telefonon napi sok órában jöttek a hírek a koronavírus járványról. Ekkor rájöttem, kicsit mellőznöm kell minden kettyerét, mert egyértelmű, ha ekkora dózisban kapom a katasztrófahíreket, akkor előbb

pusztulok el depresszióba. Felfigyeltem arra, hogyha ismerőssel találkoztunk távolságtartóak voltak. Elkezdtem beszerezni mindent, amire szükségünk van.

A legnehezebb része az volt, hogy a gyerekeimet erre az új életre kell nevelnem. A gyerekeim apukája Angliában van, s én egyedül itthon 6 és 8 éves fiammal. Igyekeztem nekik elmagyarázni, mi a helyzet a világban, nekünk mire kell vigyázni, hogyan változik az életünk és mi történhetne. Apa a vírus miatt nem jöhet haza. A megrázó igazságot is elmondtam nekik, hogy az is megtörténhet legrosszabb helyzetben, hogy távol leszünk egymástól, elkerülhetnek egy intézménybe, míg meggyógyulunk, de legyenek bátrak, mert aztán vagy én vagy az apukájuk értük megy, vagy valaki hazahozza őket. Nekem ezt volt a legnehezebb elmagyarázni, de fontosnak tartottam, mert most úgy tűnik, nem árulhatunk zsákbamacskát. Meg kell mondani az igazságot. Nem buták, csak kicsik.

Azt láttam a világban, hogy a négy fal közé bezárva elkezdett nyomasztani sokunkat a kialakult helyzet. Valahogy nem tudnak az emberek a reményt keltő történésekre figyelni, arra, hogy Olaszországban a fertőzöttek száma csökkent, hogy Magyarországon a garatváladékból sikerült meghatározni az új koronavírus teljes genetikai kódját, hogy ezzel egyrészt elkapták a tevékenykedő korokozót, és hogy a különböző minták, változatok összevetésével lehet rajta stabil támadási felületet találni.

Sokan munkahely nélkül maradtak, vagy kevesebbet, kevesebb pénzért dolgoznak. A bizonytalanság, hogy nem tudjuk meddig tart ez, mindenkit elszomorít és elgondolkoztat. A biztonságérzetünket elveszítettük.

Tudatában kell lennünk annak, hogy megváltozik az életünk, és a világ körülöttünk. El kell fogadnunk, hogy nem olyan lesz, mint eddig, de meg kell találnunk benne a szépséget, az apró örömeket. Jobban mint bármikor önfegyelemre, kitartásra és pozitív gondolkodásra van szükségünk. Be kell rendeznünk az életünk másképp, elfogadni a társadalmi szokások megváltozását, le kell tudni mondanunk olyan dolgokról, szokásokról, életmódról, amit eddig szerettünk. Egyszer csak lejár, hogy mikor, az bizonytalan. Egy szármalmas harc, amit ki kell bírni.

A privátszférám összedőlt. Nincs. Ezt viselem el a legnehezebben. Ezen gondolkozom minden nap, hogy hogyan nyerhetnék kis időt magamnak, hogyan lehetne megértetni két gyerekkel, hogy most egy kicsit lehessenek magammal, valami történjen értem is. S amikor ezekre gondolok, akkor arra is, hogy lehet, pont ez az az időszak az életünkből amikor ezt meg kell tanulnunk, meg kell nekik tanítanom. Tervbe van, hogy megoldásokat találjunk erre, hogy nekem is szükségem van az én saját zónámra, saját időmre, és ezt tiszteletbe kell tartani!

Hiszem azt, hogy nem véletlen, hogy ez pont most történik. Azt viszont nem hiszem, hogy az Isten büntetése. Járványok mindig előfordultak az emberiség történetében: a középkori gyógyíthatatlan pestis, lepra, fekete himlő, a víz útján terjedő kolera, spanyolnátha, mindezek az emberiség mesterséges mozgásának a termékei. Mindezeknél megrendült a vallásos hit. Ilyenkor meginognak a gyengék. Akkor most nem csodálkozom, hogy valamelyik miniszterelnök azt írja, hogy nem látogat meg az Isten húsvétkor. Nem is tudok csodálkozni rajta, mert ilyenkor a „bölcsebbek,” is meginognak.

A hitünk valószínű most vizsgálzik. Most szükségünk van, azt gondolom, az értelemre is. Vigyáznunk kell egymásra. Fegyelmezettek és felelősek kell legyünk egymásért.

Mi lesz velünk? Mitől kell félnünk? Mit tehetünk? Meddig tart ez? Mind olyan kérdések, amik mindenkiben felmerülnek. Ha lejár mindez, akkor meg fogom tudni válaszolni.

Zárnám soraimat Pál apostol által leírt isteni üzenetével: „Mert nem a félelem lelkét adta nekünk az Isten, hanem az erő, a szeretet és a józanság lelkét.”

N.N.

Amikor váratlanul ránk szakadt a járványos helyzet, minden igyekezetemmel azon voltam, hogy újra szervezzem életemet személyesen is, szakmailag is, úgy, hogy működőképes legyen, és az erős talaj ne inogjon meg a lábam alatt. Egyedi helyzetet élünk meg, távol az emberektől.

Figyeltem, követtem az egészségügyi útmutatásokat, és csak telefonon hívtam embereket. A beszélgetések során igyekeztem higgadtnak maradni. Hamarosan rájöttem, hogy lelkigondozás az is, ha helyesen, megfelelően tájékoztatom az embereket, mert a félelem miatt van, aki nem tud az alapvető információkra figyelni. Azzal, hogy igyekeztem szorongásmentesen, feszültségmentesen kommunikálni, magamon is segítettem és növeltem a lelkigondozás bizalmi légkörét.

Felajánlottam az embereknek a támogatásomat, elérhetővé tettem magam interneten és telefonon, kicsit elgondolkodtatott gyors döntésem, mert nagy felelősséget éreztem. Itt ezen a ponton voltam a legmélyebben, tartottam az ismeretlentől, de megtettem, és most úgy érzem jól döntöttem. Sok volt az olyan pillanat, amikor a krízis ellenőrizhetetlen terhe alatt, nagy szükség volt az együttérző, kedves, nyugodt meghallgatásomra.

Elkezdtem fantáziámat, kreatív készségemet használni. Azon dolgoztam, hogy miként tudom serkenteni az embereket, hogy pozitívan, kreatívan, hasznosan töltsék az idejüket. Az általam koordinált diakóniai alkotóműhelynek 22 tagja van, mindenki elkezdett alkotni, így elkészült több mint 200 szájmaszk, ezzel segítettek másokat. Az alkotóműhely tagjai otthon kreatívkodnak, hasznossá teszik magukat, pozitívan töltik a sok időt és gyakran felhívnak, hogy elmondják, milyen szépeket alkottak, ez engem nagyon megörvendeztet. Több mint 70 önkéntes támogatja a gyülekezeti diakóniai szolgálatot, biztattam őket, hogy kölcsönös segítségnyújtással éljenek egymás mellett.

Van egy másik szolgálatom, amit internetmissziónak neveztem el: biztató ígét szerkesztek, vagy írott gondolataimat osztom meg az emberekkel. Ezzel igyekszem emlékeztetni az embereket Isten biztosságot adó, gondviselő szeretetére. Ezzel is segítem fenntartani a reményteli bizalmat az emberek szívében, észleltem, hogy a sok információ a reménységüket tompította. Az Istenbe vetett hit erősíti az emberek életét! Ha rábízunk magunkat Istenre, elfogadjuk a szembenézést a nehézségekkel, a halállal, úgy ahogy az életben zajló pozitív eseményekkel nézünk szembe.

Inkább idős emberekkel beszélgettem, így hamar felmerül a halálfélelem érzése, ilyenkor nem terelem el a szót. Ha gyászában lehet segíteni az embert, a veszteséggel szembenézni, akkor élni segítjük őt. Ilyenkor újból érzem, hogy mennyire fontos az a pillanat, amit segítőként megélek. Pár évvel ezelőtt Singer Magdolna által vezetett gyászfeldolgozói tanfolyamot végeztem, e nélkül sokkal kevesebben tudtam volna segíteni másoknak, amúgy is érzékeltem, hogy eltelt a pár év. Nagyon fontos, milyen a segítő lelkülete, mert minden érzés átmegy még a telefonbeszélgetésen is. Mindig igyekeztem a biztosságerzet fenntartására, a stresszmentes, feszültségmentes beszélgetésre. Bevallom, nem mindig volt könnyű feladat.

Voltak olyan pillanatok, amikor közös imára buzdítottam a krízisben levő embert. Társul szegődtem az elcsendesedésre, serkentő imában és kerestük az életcél, őszinte együttérzéssel vettem részt.

Sokszor éreztem fáradságot és igyekeztem figyelni a saját szükségleteimre is. Megerősödött bennem az a tudat, hogy az öngondoskodás kötelező, másként lehetetlen más embereken segíteni. Kerestem és kaptam nyugalomnapokat is.

Elgondolkodtató volt valamilyen mértékben minden beszélgetés és mindig jól esett, hogy hasznos lehettem. Volt olyan napom, amikor csak olvastam. A következőket is tisztáztam magamban: krízisintervenció, segítő beszélgetés, tanácsadás stb.

Voltak olyan napok, amikor csak a családi dolgaimmal foglalkoztam. Férjemmel sokat beszélgettünk a kialakult helyzetről, ami személyesen, családiról és munkahelyileg változások elé állított nagyon rövid időn belül. Sokszor gyors döntések kellett hozni. Egymásban tartjuk a lelket, támogatjuk

egymást. Van, amikor nehéz, de mindig megtaláljuk az egyensúlyt. A 10 éves fiam, Dávid jól van. Sokat játszik és tanulással is foglalkozik. Tudja, miért vagyunk inkább bent és megérti. Sokszor kimegy az udvarra biciklizni, rollerezni, a cicával és kutyával játszani. Örülök annak, hogy jól van és vidáman tölti a mindennapokat. Sokat beszélgetünk, társasozunk, többi időt töltünk együtt és ez jó.

Szüleimet naponta felhívtam és többet beszélgettünk, mint máskor, közelebb kerültünk egymáshoz, több türelemmel hallgattam őket.

Elkezdtem azon dolgozni, hogy melyek az én személyes erőforrásaim, tartalékaim, amelyeket még nem használtam, és most kiaknázhatom őket, ez is a személyes fejlődésemet segíti. Sokszor kapom magam azon, hogy dühöngök valamin, de mégis olyan szépet alkotok utána.

Ha a külvilágra figyelek, elkap a nyugtalanság, mert a külvilág most zaklatott, bizonytalan és nem tud nyugalmat adni.

Szolgálati kötelesség miatt egy temetési szertartáson kellett énekléssel szolgálnom, és nem volt könnyű helyesen végezni a dolgomat, de sikerült az egyensúlyomat megtartani és másokat megtámogatni, erősíteni a szolgálattal. Ez nehezebb mint a háború, mert nem tudom honnan jöhet most az ellenség, a vírus. Egy vírus köztünk jár, és az ember fel kell, hogy vegye vele a harcot.

Nagyon jó, ha értékelem azt, amim van, pl. az egészségem! Így elkezdtem magamon dolgozni és rengeteg kérdés merült fel bennem. Mennyire erős a mentális állapotom? Van-e bennem pozitívum? Mit szeretek? Mi ad nekem örömet? Milyen képességeim vannak?

Úgy éreztem, jól esik, ha saját erőmet mérem fel. Így erősebb lettem, mert megtudtam számíthatok önmagamra, erősödött az önbecsülésem.

Ahhoz, hogy másokon tudjak picit is segíteni fontos, hogy saját biztonságomat keressem: otthon maradok, a hitemet és önbizalmamat erősítem, felelősséget vállalok, kifejezem mások iránti érdeklődésemet és az emberek iránti szeretetemet.

A félelem-fókuszú gondolkodás, indulatok, szorongások, harag, a stressz amelyek az emberben keletkeznek, vírus nélkül is megbetegítenek. Mentális hiányban van, aki szorong, fél, elfojt, ez az állapot legyengíti az

immunrendszert. A mentális fogylét nagyon fontos. Jó a nézőpontot tágítani. Otthon is lehet szabadon gondolkodni, mozogni és tudatosan figyelni a gondolkodásra. (udvar, kert, napfény, kreatív tevékenység stb.)

Egy mindenkori kedvenc tevékenységem a gyermekekkel való foglalkozás. Tanító-, óvóképzőt végeztem 20 éve, bármilyen más csoporttal dolgozom, mindenkori kedvencem a gyermekcsoport. Így létrehoztam egy zárt csoportot, ahol szüleik segítségével, a gyermekek meghallgathatják az általam szerkesztett református vallásórákat, kreatív foglalkozásokat, ének tanulási tevékenységeket.

Nagyon fontos az önazonosság, a hitelesség, mert a személyiségünkön keresztül hatunk legjobban rájuk, a gyermek azonnal észleli, mi zajlik bennünk. A bibliai történetek segítik a gyermekek személyiségfejlődését, a hit építését. A negatív érzések, szorongások, félelmek megéltése és kifejezése, szabályozása az érzelmi intelligencia-fejlesztés lehetősége is.

Szeretek olyan légkört teremteni, hogy a gyermek bátran kérdezhessen. Tapasztaltam azt, hogy bármilyen kellemetlen igazság is könnyebben elviselhető, mint egy nyomasztó titok. Amit a gyermekek nem ismernek, azt a saját képzeletükkel pótolják ki. Az biztos, hogy a felesleges szorongástól és stressztől meg kell kímélni a gyermekeket.

Volt egy olyan napom, amikor pár órát csak kreatív tárgyakat készítettem és személyesen átadtam pár egyedül élő, magányos embernek, ezt a feladatot is nagyon szerettem, énidőnek is számított, de közben örömet szereztem másoknak is vele.

A naplót naponta írtam és ez sokat segített az összefoglalás idején, de sokat segített abban is, hogy leírtam gondolataimat, érzéseimet megfogalmazhattam. A magamat is támogató, építő módszert, a munkanaplót folytatni fogom.

Ezt a periódust édeskeserűnek is nevezhetem, minden benne volt, magasság és mélység, sok feladat és pihenés, aggodalmaskodás és béke, bizalom és bizalmatlanság. A legfontosabb számomra az, hogy tudatosult bennem a következő, tudok kreatívan alkalmazkodni. A kialakult

válsághelyzetben ez a képesség egy mentőöv, segít továbblépni, segít megérteni és elfogadni a kialakult helyzetet.

Egy hónap vesztegzár után azt látom, hogy sikerült újra szervezni a gyülekezeti diakóniai munka menetét:

1. Online vallásórákat szervezek többször egy héten, rajzpályázatot hirdetem gyermekeknek. Legutóbb húsvétra és anyák napjára és sok szép rajzot készítettek, sikerült minden gyermeknek a munkáját kreatív meglegyetéssel elismerni és bátorító levéllel megerősíteni.

2. Hetente segítőbeszélgetéseket folytatok gyülekezeti tagokkal a hitépítés, krízisintervenció, mentálhigiéné jegyében.

3. A Lídia-kört (alkotóműhely a diakónia támogatásáért) éltetem. Az otthonaikban dolgozó asszonytársaim ezidőben több mint 500 darab védőmaszkot varrtak, és ingyen osztottam a gyülekezetben. A kreativitás gyakorlása a Lídia-körös tagokat is segíti, pozitívan lefoglalja, lelkigondozó-jellegű tevékenység, és mások is örvendenek az eredménynek.

4. Minden szerdán a lelkész írott prédikációját juttatom el olyan gyülekezeti tagoknak, akik nem rendelkeznek internetes elérhetőséggel. Ebben a tevékenységben pár önkéntes is segít, postaládába tesszük be a levelet, így több mint ezer levelet juttattunk el a vesztegzár alatt.

5. Postai úton küldhető leveleket készíték elő.

6. Internetmisszió végzését támogatom.

7. Egyéb szervezési tevékenységeket is folytatok, az új helyzet hozta nehézségek enyhítése érdekében

Néha megterheltnék érzem magam, és igyekszem pihenni, olvasni, közelállókkaal beszélgetni.

A családi program számomra nagyon fontos, öröm, hogy több időt tudunk együtt tölteni. Időnként együtt sütünk, főzünk, társasjátékot játszunk, beszélgetünk. A fontos, hogy együtt vagyunk, összetartunk, egymást támogatjuk. Hibázunk is, de a fontos az, hogy nem akarattal és meg tudjuk egymást érteni.

Elég sok önismereti pillanata is van a vesztegzárnak. Sokat segít a pásztorálpszichológiai tanulmányom követése, megélése. A pandémia-napló írása, a dolgozatok megszerkesztése, az esettanulmány kidolgozása, a

„KarantÖRténetek” stb.- ezek abban segítenek, hogy magam fele fordítom a figyelmemet, elgondolkozom fontos dolgokon, hogy mit érzek, és mit gondolok egyik vagy másik helyzetre nézve.

Időnként elveszítem a türelmemet, felemelt hangon beszélek családi körben, de rövid időn belül egyensúlyba kerülök, engem is megértnek, megtámogatnak és ez olyan megerősítő.

Minden nap intenzív programom van, talán zsúfoltabb is, mint vesztegzár előtt, ez azért jó, mert nincs idő negatív dolgokra ráállni és azt elemezni, hanem igyekszem előtérbe hozni azt a kicsi jót, amit csak lehet.

Vannak napok, amikor megragad egy érzés, egy szó és utánakeresek, hogy pontosabban mit jelent.

A következők foglalkoztattak: törődés, kiszolgáltatottság, összetartás, kongruencia ezeket bővebben tanulmányoztam.

Ez a periódus fárasztóbb volt számomra, mint a vesztegzár kezdete. Annyi tevékenység körvonalazódott, hogy nagy feladat volt helyesen beosztani és megtartani az egyensúlyt, de sikerült mégis építően, elég hatékonyan átesni rajta.

Szeretek emberekkel dolgozni, és ezt nagy felelősségnek tartom. Hiszek az ember-ember közti valós kapcsolatban. A kapcsolatokért tenni kell, meg kell őriznünk önmagunk és kapcsolataink fényét, a kapcsolatok egyik fő pillére a törődés. A vesztegzár időszaka ezért is nehezebbé tette az emberek életét, nem voltak megfelelő emberi kapcsolataink. Az internetes kapcsolattartás pótol valamennyit, de nem helyettesíti az igazi kommunikációt. Szűk a mozgástér, az emberi kapcsolatok fizikai megélését erős korlátok szabályozzák. Nagy erőt adhat az, ha az ember fel tudja fedezni saját belső, lelki szabadságát.

Nagy szüksége volt az embernek az összetartás érzésére, valóságára, hogy lelki egészségben tudja átlépni ezt a megpróbáltatásokkal teli periódust.

Nagyon jó érzés újból megtapasztalni, hogy erős párkapcsolatban élek. Minden téren közel vagyunk egymáshoz, úgy, hogy a megfelelő szabadság is megkapja a helyét.

Nagyon biztató érzés töltött el, amikor az emberekben, akikkel beszélgetést folytattam vagy a körülöttem levő dolgokban, az élő világban megláttam a reményt. Ebbe lehet mindig kapaszkodni és lehet rá építeni.

Nem pártolom a közömbösséget. Inkább azt gondolom, hogy igenis bátran kell vállalni a mindennapi élet nehézségeit is. Igenis, lehet egyensúlyt teremteni a váratlan helyzetben is. Az én személyiségemben isteni ajándék a lelkesség, ezt nem lehet pénzzel megvásárolni és tanulmányból sem lehet kiépíteni a személyiségben, csak Isten ajándékaként kapjuk születésünk pillanatában és azt fejleszteni lehet.

A vesztegár engem is váratlanul ért, de tapasztaltam azt, hogy a nehézségek közepette sokkal erősebb, megfontoltabb tudok lenni, mint ahogy én gondolom, ennek csak örvendeni tudok most is.

Istent nem vádolom a világjárvány miatt. Gondolom azt, hogy az embernek is ad feladatot, rá illő felelősséget és ezért mindenkinek küzdeni kell.

Gyerekekkel is foglalkoztam a vesztegár idején, és ők sokkal fogékonyabbak, mint azt hinnénk. A gyermekek között érzem legjobban magam, közöttük még a lélek is azonnal megtisztul.

Úgy gondolom most, két hónap vesztegár után, hogy nem váltott ki különösebb kezelhetetlen helyzeteket, konfliktusokat.

Isten adjon bölcsességet, további hitet, tisztánlátást, erőt és kitartást a szolgálathoz továbbra is.

Azzal az igével zárom, amellyel ezelőtt hét évvel indultam a gyülekezeti diakóniai szolgálat útjára: „Egymás terhet hordozzátok és így töltsétek be Krisztus törvényét.” (Galata 6, 2)

M.K.

Március 22.:

Lehavazott, így a pár napja még lehetséges megoldásnak tűnő szabadtéri istentisztelettel nem is próbálkoztam. Tegnap este az egyházközség facebook oldalán, valamint sms-ben értesítettem a híveket, hogy ma, kivételesen, a helyzetre való tekintettel mindenki otthona biztonságából imádkozzon istentiszteleti időben. Furcsa volt így ez a nap! Nem tudtam hova tenni magamban... a kislánnyal töltöttem az idő nagy részét, s a párommal beszélgettem. Próbáltam elengedni belső kényszereket (prédikálnom kellett volna ma, mit keresek itthon istentiszteleti időben, hogy hagyhattam magára a híveket ebben a helyzetben, mit is kellene mondanom, tennem?!), s élvezni a pillanatot, ajándékaival.

Március 23–29.:

A hét elején még nagyon tétova voltam. A házon belüli teendőimre fókuszáltam. Visszanéztem néhány vasárnapi szolgálatot facebookon a kollégáimtól, s azon tűnődtem, mit kellene tegyek most lelkeszként. A határidőnaplómat félretettem. Többnyire a kislányunkkal töltöttem az időt, takarítottam, főztem, mostam, pakoltam. Kint nagyon hideg volt a hét első felében. Olvasással, információszerzéssel, ismerősökkel való beszélgetéssel teltek a délutánok.

A falubeliek érdekesen értelmezik az új helyzetet, még mindenki nyüzsög. Kedden egy hölgy segítségünket kérte, az autó átíratása ügyében. Idősek, s nem tudnak e-mailt írni. Arra kért, intézzem neki, ami szükség. A párom nagyon ingerült lett a kérés hallatán, mert rosszul van attól, hogy bárkivel is érintkezzünk. Közben, délután egy apuka őt kereste meg a faluból, hogy az újonnan vásárolt laptopon be kellene állítani pár dolgot,

hogy a kislánya azon készíthesse el a leckéit. Az apuka hajlandó lenne eljönni hozzánk a laptoppal, ezen a párom megint kiakad, aztán felajánlja, hogy TeamViewerrel megoldható: persze órákba telik a dolog, s egyre türelmetlenebbé válik emiatt. Nehéz helyén kezelni a határokat, sokat bosszankodunk emiatt...

Szerdán e-mailezés útján próbálom elintézni egy egyházközségi pályázat leadását. Ez szerencsére működik járkálások nélkül is. Sikerül az autó átíratása ügyében is előrébb lépni, de újabb nyomtatásra, dokumentumátadásra van szükség. Az idős pár 65 év fölötti, és mátol csak 11-13 óra között hagyhatják el az otthonukat. Amikor odaadom nekik az iratokat a kerítésen keresztül, látom rajtuk, hogy még mindig nevetséges számukra, hogy mi tényleg elzárkózunk, s az itthon maradás mellett döntöttünk. Napközben a kislányom többször megpróbál elszökni a szomszédba, a kaput zárnom kell, s igyekszem elmagyarázni neki az új helyzetet.

Csütörtökön is házimunkával, benti apróságokkal telik a nap. Próbálom lekötni a kislányom figyelmét, olvasok, és felköszöntjük a születnapos barátainkat. Újabban minden nap felhívjuk a nagyszülőket, előbb, intenzívebb a velük való kapcsolatunk. Nyomon követjük interneten, rádiós híradásokból az országban végbemenő napi intézkedéseket. Nyugodt vagyok, próbálok a magzatommal is együtt lenni, csendes pillanatokat keresni, imádkozni, meditálni.

Péntekre végre visszajön a tavasz, a kertben dolgozom délelőtt és délután is. Jól esik kint lenni, mozogni, megszellőztetni magam, a gondolataimat, s látni a kezem munkáját. A lányom is jókedvvel velem tart. A párom egész nap, s még éjszaka is sokáig a számítógépek előtt ül, dolgozik. Rossz nézni is. Mintha egy másik világban lenne. Nagyon távol érzem magunktól őt...

Szombaton kapok 26 fő feketeribizlit egy ismerőstől, amíg délután alszik a kislányom, gyorsan elültetem. A jövőnek ültetem, s arra gondolok, hogy talán már idén terem. Jövőben mindenképp, s milyen jó lesz úgy enni a gyümölcsöt, hogy már rég elmúlt lidércként gondolunk erre az időszakra!

Ezidő alatt a párom elmegy a nagy bevásárlásra a közeli városba, jókora listával. Jól esik magamban lenni. Sokat morfondírozom, hogy mi legyen vasárnap. Hiányzik a templom, a gyülekezet, s késztetést érzek, hogy valamit csináljak. A kollegáimmal, barátaimmal való beszélgetések nyomán arra jutok, hogy megpróbálkozom az élő közvetítéssel, az egyházközség facebook oldaláról bejelentkezve. Egész éjjel alig alszom valamit, mert a mondanivalómon gondolkodom, s a kivitelezés mikéntjén. Rengeteg holmival érkezik haza a párom, sokáig pakolok, amíg minden a helyére kerül, letörölgetve gondosan. Legalább egy hétig nem akar elmenni újabb körre.

Vasárnap délelőtt sms-ben értesítem a híveket, hogy 11-től bejelentkezem élőben, facebookon. Nagy izgalommal készülök. A családom nem érti minek erőltetem ezt, de azért bátorítanak. Szokatlan egyedül lenni a templomban, s egy telefonhoz beszélgetni a hideg padok között. Mégis a végén úgy érzem, hogy átmelegedtem, s adtam-kaptam valamit, ami erőt adó. Ebéd után visszahallgattam magam, s eldöntöttem, hogy a következő héten is bejelentkezem így. Sok a visszajelzés ismerősöktől is, akik nem tagjai a gyülekezetnek, de követték az istentiszteletet. Jól esik. Úgy érzem, tettem valamit másokért is, nem csak a csigaházamban ülök, mély nyugalommal. Vasárnap délután a kertben zöldségmagokat ültetünk a kislánnyal: kikapcsol és felvidít, ismét valami, ami a jövő felé mutat, reményt ad.

Március 30–Április 5.:

Hideg, télies idő van a hét elején. Hétfőn egyházközségi teendőket igyekszem itthonról ellátni (levelek, lakásbiztosítás, stb.). Elkedvetlenít, hogy a hétvégi napos idő után újra visszatért a tél. Bent ragadtunk. Hallgatjuk a Marosvásárhelyi Rádió híreit, elég nyomasztó... Elgondolom, hogy milyen rossz érzés lehet az időseknek azt hallani óránként, hogy ez a vírus rájuk nézve halálos. Egymást váltják a gagyi reklámok, s a valamivel értelmesebb információk, interjúk.

Még jó, hogy a kislányom diktálta napi ritmus nem enged kiesni a feladatokból. Ez most épp nem teher, hanem mentőöv. Amíg alszik, van időm olvasni. Befejezem Tompa Andrea *Fejtől s lábtól* című könyvét. Egy ideig ennek az érzésvilága kísér: némi hasonlóságot látok a könyvben tárgyalt háborús idők, emberi sorsok, s a jelenünk között. De lehet, hogy csak belső kényszer a

párhuzamállítás részemről. Kedd délután annyi hó hull, hogy építünk egy kisebb hóembert, hógolyózunk a kislányommal. Jól esik kint lenni a friss levegőn végre! Az utcák üresek, mindenki a melegben ül. A falu csendes.

Szerdán az esperessel egyeztetek a közelgő szülési szabadságomat, beszolgálatát illetően. Mesélünk arról, hogy melyikünk hogyan éli meg ezt az időszakot. Ő is egy kis, szomszédos, falusi gyülekezetben szolgál. Hasonlókat tapasztalunk: a falusi emberek nem estek kétségbe. Eddig is otthonuk nyugalmában voltak az időseink, keveset mozdultak ki, maximum az üzletig. Nem jelent nagy változást, terhet számukra a mostani kijárási tilalom. A tavaszi munkák mindenkit lefoglalnak kapun belül is. Az esperesék szociális konyhát működtetnek, ahonnan naponta több tucat ebédet szállítanak ki az idős embereknek. Most tudom meg, hogy az új sofőrjük egy gyülekezetünkbeli lány, aki a pandémia miatt itthon ragadt, mert nem tudott visszamenni Németországba, szezonmunkára. Örülök, hogy ilyen találékony Cs., s sikerült ezt ilyen szépen megoldaniuk! Délután felhívjuk apai nagyanyámat a kislányommal: nagyon hálás, vidám, amikor meghallja a hangunkat. Jól esik vele örülni. Milyen apró gesztus, s mégis milyen sokat jelent! Neki is, nekünk is. Tudom, hogy most forróbban égnek a „telefondrótok” sokaknál, mint régen... A személyes találkozásokat ezzel igyekszünk pótolni.

Csütörtökön tudjuk meg, hogy a megye első, bizonyítottan vírusos esetei pont a szomszéd faluban, a községközpontban vannak. Franciaországból hazajött gáborcigányok között halt meg egy férfi. Róla és a fiáról derült ki, hogy pozitív a tesztjük. Ez felborzolja az eddig nyugodt vizeket nálunk is, a környéken is, főleg, miután kiderül, hogy az illető fiatalember nem tartotta be a karantén 2 hetes kötelezettségét, s bejárt a városba, ügyeit intézte a faluban, környéken is. Felhívok aznap pár idős gyülekezeti tagot, hogy megtudjam, ők hogyan érznek. Jó látni, hogy ettől sem esnek kétségbe, bizakodóak. Beszélünk az óvintézkedések fontosságáról, felajánlom a segítségemet.

Próbálok fizikailag is készülni a szülésre. Amikor van rá időm, kedvem, kismamatornázom. Velem mozog a lányom is, élvezi nagyon! Erre az időre kikapcsolom magam minden egyébből, üdítő testnek-léleknek-babának! Pénteken nincs víz a faluban, egy csőtörés miatt. Szerencsére

időben értesítenek, így még van időnk elegendő vizet engedni főzéshez, tisztálkodáshoz. Némi világvégi érzés kerít hatalmába, amikor rövid időre az áram is elmegy. Rájövünk (újra!), hogy mennyire kiszolgáltatottak vagyunk, ha nincs áram: nincs fűtés, meleg víz, internet, villany, olvad a hűtő, nem tud a párom dolgozni... Délután az Egyház vezetősége zoomos gyűlést tart a lelkészeknek a közelgő Húsvét mikéntjeiről. Órákon át tart a vélemények összesítése, a javaslatok meghallgatása. Lefáraszt: nyilván bonyolult téma. Eddig nem tapasztalt helyzet, probléma vár megoldásra. Vasárnapig megszületik a hivatalos álláspont is, amihez igazodnunk kell a húsvéti szolgáltatokat, úrvacsoraosztást illetően.

Szombat reggel hozzák az évi téli faadagunkat az erdőről. Péntek este szól erről a közbirtokosság elnöke. Görcsbe szorul a gyomrom. Négy férfi a traktorán elhozza, önkéntesen. Egyfelől hálásak vagyunk, mert nem is tudtuk volna megoldani mi, s a presbitereink máskor is hasonlóan jártak el, de aggaszt, hogy több mint egy tucat férfi forgolódik az udvarunkon, amíg lerakják, miközben országos szintű kijárási tilalom van, s hallani, hogy már komoly büntetéseket rónak ki. Alig várom, hogy lepakolják a fát, s elmenjenek, de eszük ágában sincs elsietni. A felkínált bor mellett hosszasan beszélgetnek, mesélnek, nevetnek. Nem megyek közel hozzájuk, csak a párom, látszik, hogy nem értik minek a távolságtartásom. Ők kezét fognak, egymás mellé ülnek, egymás poharából isznak. Nagyon kényelmetlen ez a szituáció nekem! Nem tudom, hogy kellene bölcsen kezelni... A kislányunk kikívánczik, megmondjuk neki, hogy ne menjen a férfiak közelébe, mégsem tartja be. Az apja ingerült lesz emiatt. Közben a párom észreveszi, hogy a falu vége felől hatalmas füstfelhő terjed. Valaki meggyújtotta a szemetet, de a tűz az erdő melletti bokrokra is áttért már. A párom hajlamos arra, hogy fontoskodjon, s provokálja az embereket. Lemegy megnézni a füst forrását, s azzal jön vissza, hogy ég az erdő, s már a tűzoltókat is kihívta, a gyújtogató pedig komoly büntetésre számíthat. Ezzel felhergeli a fahordó férfiakat és a szomszédot, akiről kiderül, hogy ő gyújtotta meg. A párom elsüti a fahordóknak, hogy csak viccelt, nem hívta ki a tűzoltókat. Erre a férfiak elhúzzák a szájukat, nem értékelik a nagyképű viccet. Én sem. Rühellem, amikor félrevezet engem, vagy más. Hiába

próbálok vele erről beszélni, nem jutunk semmire. Délután azon örlődöm, hogy talán jobban meg kellett volna vendégelni a férfiakat, talán ezért szólt már péntek este a közbirtokossági elnök, hogy rákészüljek, érkeznek. Nem volt időm, kedvem kirukkolni süteménnyel, szendviccsel, ez most nyomaszt.

Virágvasárnap. Megint egyedül a hűvös, magányos templomban. Próbálok szép érzéseket, őszinteséget, lélekerősítő gondolatokat kipréselni magamból. A természet gazdagsága segít ebben. Ezen az éjszakán is keveset alszom, pihenek: pörög az agyam a mondanivalómon. S a hasam is már akkora, hogy nem kapom azt a valamennyire kényelmes pózt, hogy pihenni tudnék. Sokan követik az élő istentiszteletet, utólag is vannak visszajelzések arról, hogy jól esik látni, hallani a falubelieknek, elszármazottaknak, hogy a templomban történik valami, s szólok hozzájuk. Felvázolom a közelgő ünnep gyakorlati teendőit is a hallgatók előtt. Próbálok elképzelni, milyen lesz majd az idei Húsvétunk. Délután pizzát sütünk. A kislányunk nagyon élvezi, a család minden tagja maga állítja össze a saját pizzáját. Jól szórakozunk ezzel. Mire megsül, már nem is vagyunk olyan éhesek!

Április 6–12.

Nagyhét. Házon belül semmivel sem másabb, mint egyébként szokott lenni. Takarítok, rámolok, ablakot pucolok, mosok a hét minden napján valahol, valamit. A gyermekem is mellém szegődik ezekben a munkákban, tetszik neki, hogy segíthet, hogy ő is kap egy ablakpucoló rongyot, egy kiterítendő ruhadarabot, vagy dagaszthatja a tésztát. Az egyházi honlapra nagyheti imát kérnek, azzal dolgozom hétfő délután, amíg a lányom alszik. Felhívjuk minden nap a nagyikat, a születnapos barátainkat. Tornázom is. A vírus téma kevésbé érinti napjainkat, kezdünk belejönni.

Kedden arra ébredünk, hogy a sok napi bűdös füst még mindig benne van a levegőben. Nem tudok szellőztetni, ruhát kitenni a szárítóra. Égett szőr- és bőrszag terjeng. A szomszédban télen meghalt egy néni, s az örökösök minden, a lakásból kidobott lomot elégetnek a kertben, illetve lehordanak a falu végére, a patakmederbe. Nekik szabadságot adott ez a vírus: a városi munkahelyükről elküldték őket, így kivonultak falura, rendet rakni, elvégezni a rég tologatott teendőket. Nem nézzük jó szemmel ezt a

folyamatot, már meg is elégtük ezt a sok bűdös füstöt, a felelőtlen szeméthordást. Erőt veszek magamon, s felhívom a néhai asszony lányát, hogy rákérdezzek, mi történik itt. Igyekszem nyugodt maradni. Megérti, hogy mire akarok kilyukadni, s megígéri, hogy szól a vejének, leállítják a tüzelést. Bosszantó a család természettel szembeni felelőtlensége, sajnos sok ember gondolkodik és tesz hasonlóan a környezetünkben...

Szerdán újabb beszerző útra megy a párom a városba, s azzal tér haza, hogy olyan forgalom van, annyi ember az utcán, mintha semmi sem történne, s nem lenne országos vesztegár. Ez minket nem bátorít az eddig is megélt elzárttság feloldására. Telefonon igyekszem elérni a híveket, de azt tapasztalom, hogy inkább rám kíváncsiak, várandósságomra, s kevésbé akarnak a vírus okozta új helyzetről diskurálni. A háziasszonyok szinte észre sem veszik, hogy más az élet pár hete, napi teendőik szintjén nem érzik. Csak a rádió, tv híradásaiból bombázzák naponta a statisztikák őket.

Csütörtökön és pénteken az ünnepi készülődés besűrűsödött. Nagypénteken nem végeztem online szolgálatot, a kolozsvári Passiót követtem nyomon, azt osztottam meg az egyházközség oldalán is. Meglepetésemre a párom úgy döntött, hogy a lányunkat is magával viszi a szüleimhez, amikor a frissen sült kenyér és kalács után ment. A kislányunk nem szállt ki az autóból, a szüleim ezt nem értették meg, rossz néven vették. Nem volt elég nekik, hogy ablakon keresztül lássák az unokájukat. Némi nézeteltérés volt emiatt köztük. Nehéz helyén kezelni ezeket a szituációkat. A szüleim pezsgő életet élnek, sokan járják a házukat, ők is végzik a dolgukat, járnak mindenhol. Nem veszik komolyan a szabályokat, s bosszankodnak, hogy mi miért vagyunk olyan távolságtartók, miért nem látogathatnak meg, hiszen a környezetükben vannak nagyszülők, akik ugyanúgy tartják a kapcsolatot a gyerekeikkel, unokáikkal. A nap nagy eseménye ugyanakkor annak az orvosnak a látogatása, aki azért érkezik hozzánk, hogy elvégezze rajtam a koronavírus tesztet, mert a szomszéd faluban történtek miatt minden kismamát kivizsgálunk a községben. Altatáskor érkezett az orvos. Előbb nem vettem komolyan a páromat, amikor benyitott a szobába, hogy várnak rám az udvaron. A tesztelés nagyon kényelmetlen volt, napok után is fáj az orrom, ahová felnyúlt a mintavétel

miatt. Délután érkezett meg egy rendelésem a közeli városba, amit a születendő gyermekünk fogadására vásároltam. A futár nem akarta kihozni falura, így meg kellett oldanom, hogy ismerős hozza el. Minden plusz ember bevonása zavaró most, mert plusz veszélyt jelent(het). Nehezen veszem most ezeket az akadályokat, úgy érzem...

Szombaton nagy élmény a tojásfestés a kislányommal. Bensőséges, szép élményekkel teli ez a nap. A kivirult idő is jókedvre derít. Eszünkbe sem jut, hogy „házifogságban” vagyunk.

Vasárnap Húsvét I. napja. A lányunk nagyon korán kel, a nyuszi hozta meglepetések vadászására indulunk a még harmatos fűben. Nagyon lelkes, örül minden apróságnak. Ennivaló! Mi felnőttek valami feszültséget érzünk a levegőben, nagy a távolság közöttünk úgy érzem. Én üresnek élem meg ezt a gyülekezet nélküli úrvacsorás ünnepet. Ünneplőt veszek magamra, fél 11-kor felmegyek a templomba, imádkozom, szólok a hívekhez, s arra kérem, hogy együtt csatlakozzunk a kolozsvári, központi közvetítéshez. A közvetítés megszakad, túlterhelt a hálózat. Nagy kinnal sikerül visszalépni. Mire hazaérek, a párom és a lányunk biciklizni mennek. Süt a nap, meleg van, ünnep, úrvacsorát vesz a püspök és a kolozsvári lelkész a képernyőn. Nekem nem jön, hogy velük együtt tegyem ugyanezt. Számomra az úrvacsora lényege a közösség, az asztalközösség, az egy kenyérből és borból való nagy, családi megerősödés. Aztán mégis ráveszem magam: egy falat anyukám házikenyéréből, egy korty bor az őszi hálaadási borból. Más az íze bennem, mint a templomi ünnep idején. Bohócnak érzem magam. Megbánom, miért is csináltam. Aztán este mégis azt érzem, rugalmasabbnak kell lenni, ezt a sok újat, mást hozó időszakot lazábban kell kezelni, különben megkeseredek. A kolozsvári, központi istentisztelet sem hatott meg, nagyon távol éreztem magamtól, nem érintett meg az üzenetük. Pár másik kollega szolgálatába is belehallgattam, aztán csendesen kiengedtem a görceimet, s készültem a másodnapi szolgálatra. Feltöltött a családtagokkal való beszélgetés, az ünnepi köszöntések. A párom ugyanolyan idegenül mozgott ebben az ünnepben is, mint máskor. Ő azt remélte, hogy én lazábban veszem, hogy nincs gyülekezet, nincs

kötelezettség, s úgy teszek, mintha nem is lennék lelkész, s nem is lenne húsvét.

Április 13–19.

Húsvét II. napján jól esett lelkésznőként lenni jelen az ünnepben. Még úgy is, hogy csak online láttam a hívek, hozzánk csatlakozó ismerősök és ismeretlenek jelenlétét. Istentisztelet után egy nagyot sétáltam a kislányunkkal a napsütésben. Gyönyörű falunkban a tavasz! Sokan kijöttek városról is az ünnep idején, nyüzsgött a falu. Többekkel beszélgetésbe elegyedtünk. Két kedves ismerőssel is találkoztunk az utcán, akik „meglocsoltak”, tisztes távolságból, ölelés, puszi, tojáskínálás nélkül. Így is jól esett a figyelmességük. Úgy tűnik, az emberek veszik a lapot, s alternatív megoldást keresnek, találnak a hagyományápolásra is.

Kedden felhívott a községi orvos, hogy negatív a teszttem eredménye, ezt már szombat este megtudtam, egy sms-ből. Mesélt egy kicsit a kórházak helyzetéről, sok újat nem tudtam meg tőle. A szülésre való készülődés egyre jobban foglalkoztat. Kiderült, hogy Csíkszeredába kell mennie az udvarhelyszéki, nem vírusos kismamáknak. Ez tőlünk plusz 1 óra utat jelent (40 perc Udvarhely). Éjjel alig alszom, a szülésről álmodom. Nyugtalan vagyok napközben is, lehetséges forgatókönyvek váltogatják egymást a fejemben. Párszor összemegyünk ezen a párommal is. Feszültség vesz körül. Amikor a gyülekezet tagjaival beszélgetek telefonon, sikerül mérsékelt mederbe terelni az érzéseimet, a nyugalmuk nekem is segít. Igazából ők lelkigondoznak engem, anélkül, hogy ezt tudnák. Jön a villanyóra leolvasó emberke, nem érti, hogy miért van a kapu zárva nálunk, hiszen máskor gond nélkül bejutott. A párom kikezd vele, igazoltatni próbálja. Irtó kínos helyzet. Utólag, amikor a játszótéren vagyok a lányommal, újra találkozom vele, s bocsánatot kérek a kellemetlenségért.

Szerdán megint nehezen indul a nap a párommal, régi feszültségek hangosodnak fel bennünk, veszekszünk. Semmiben nem értünk egyet. Szinte nincs nap, hogy ne kérdezném meg magamtól: mit keres ő itt? Mi dolgunk egymással? Ha egy éve olyan „szépen” elváltunk, akkor minek csúszunk mégis vissza ide? Kinek jó ez? A gyermekünk profitál abból, hogy

egy lakáson belül „megkapja” az édesanyját és az édesapját is. De sajnos nem csak a nyugalmas, türelmes szülőket. Elég sok konfliktusnak is tanúja. Kiválogatom az újszülöttnak való ruhákat a kislányom kinőtt ruhái közül. Nagy móka ez neki is! Aztán kimossuk, kiterítjük együtt. Örvend a kis ruhácskák láttán, hogy ezeket egyszer ő viselte, most meg kistesó fogja. Jó elmerülni az örömeiben, s vele lebegni a gondtalanságában.

Számba veszem, hogy mire van még szükség a baba születéséig. Interneten rendelem meg, amit csak lehet. Erre elég sok időt szánok. Közben az egyházközség soros ügyeit is rendezem. A könyvelés anyagát kérem el a pénztárostól, akivel félúton találkozom, az utcán. Épp egy olyan család háza előtt találkozunk, akik erre az időszakra költöztek haza iskoláskorú gyerekeikkel. A lányom nagyon örül, hogy egy kislánnyal találkozik, együtt játszanak. Látszik rajtuk, mennyire hiányzott már a játszótárs mindkettejüknek, szinte észre sem vesznek minket, felnőtteket. Az apuka arról mesél, hogy milyen rég nem töltött ilyen sok időt a szülőfalujában, s csak most látja igazán, hogy mennyire megváltozott itt minden. Szomorú a faluvégre hordott szemét, a sok éhenkórász kóbor kutya, az öntörvényű falubeliek miatt. Órákon keresztül beszélgetünk a kapu előtt. Sok súlyos téma merül fel, közösségünk problémái, amelyek a vírus előtt is megvoltak, s amik a vesztegzár után is kísértenek majd... mert generációváltásra, értékváltásra van szükség ahhoz, hogy változni tudjanak. Első alkalommal van krízisintervenció óránk Kingával ezen a csütörtökön, jól esik „találkozni” a csoport tagjaival!

Pénteken délelőtt kismamatornázom, majd a kertben forgolódunk a lányommal, virág- és zöldségmagokat ültetünk. Nagy élmény ez neki mindig! Sokat kérdez, s elraktározza a kis fejcskéjében az új információkat. Közben egyházközségi ügyeket intézek interneten, telefonon. Nagyot sétálunk estefeled, a lányom délutáni alvását követően. Ez már rituálé ebben az időszakban. Minden alkalommal kitöltöm hűségeken a kijáráshoz szükséges formanyomtatványt is. Bár nem sokszor látunk itt rendőröket...

Igyekszünk minden nap valami finomságot készíteni a kislányommal, amivel őt is bevonom (darázsfszék, madártej, muffin, puding, palacsinta, stb.) a főzésbe. Tetszik neki, hogy közreműködhet. Megörökíjtjük

ezeket az alkalmakat, s elküldjük a nagyiknak is a képeket. Legalább így legyenek jelen a mindennapjainkban.

A párommal napok óta alig beszélünk egymáshoz. Társas magány. Ezt elég sűrűn megéljük. Nincs is kedvem hozzá szólni. Sokszor érzem, hogy jobb lenne nélküle, hogy gyűlölöm. Folyton elégedetlenkedik, szid valakit vagy valamit, káromkodik, kiabál, hisztizik. Nem bírom ezt a sok negatívizmust, alpáriságot, inkább elzárkózom tőle, amíg bírok. Amikor meg engem is sérteget, bánt, provokál, kiakadok. Kiabálok, csörömpölök. Rendszerint pár tányér, pohár bánja meg... Ezt nem csak a karantén, az itthonlét hozta. Tudom jól. S nem is ez a benti időszak oldja meg. Mi kellene valamiképp megoldjuk, csak azt sem tudjuk melyik felét kellene megfogni a problémának. Vannak pillanatok, amik derűsek, szépek, meghittek. De azok rendszerint csak pillanatok. Például a vasárnap délutáni sütögetés az udvaron. Az idilli volt. Mintha teljesen más emberek forogtak volna akkor a tűz, a megterített asztal körül, nem mi, akik máskor egy kanál vízben is meg tudnánk fojtani egymást. Rácsodálkozom a végleteinkre, s próbálom megérteni, kik vagyunk, miért történik ez velünk?!

Vasárnap ismét facebookon lépek be a templomból. Istentiszteletet tartok, sokan csatlakoznak ezúttal is. Feltöltődöm. A templom békéje eltölt, erőt ad. Utána a párom hisztije fogad otthon, valami mulasztása miatt kel ki magából. Amikor arra kérem, hogy hallgasson el, nem bírom ezt elviselni, a káromkodás úgysem oldja meg az elbaltázott dolgokat, akkor szembe vágja velem, hogy az ima is csak annyit ér, mint a káromkodás... Néha az az érzésem, hogy magával a megtestesült Ördöggel, Főprovokátorral élek egy fedél alatt. Bár nem hiszek a létezésében... Mégis itt van, s nagyon aktív. Naponta többször próbára tesz, mint embert, nőt, anyát, lelkész... belefáradtam. Nagyon nem így képzeltem el a második várandósságomat. S még jobban elcsüggeszt, amikor arra gondolok, hogy ebből sok mindent érez a magzatom is. Kevés emberrel tudok erről beszélni, de szerencsés vagyok, hogy akikkel igen, azok tudják, hogy miről beszélek, hogy érzek.

Április 20–26.

Hétfőn főzéssel telik a délelőtt, a hétvégi feszültség átnyúlik ebbe a napba is. A hűtő oldalára a párom felírja órákhoz kötve, hogy milyen programot kellene a lányunkkal betartassak: evés, pihenés, játék, stb. Ezért is folyton piszkál, hogy szerintem nem jól végzem az anyai teendőimet sem, mindig meg van csúszva a program. Ő semmiben nem vesz részt, naphosszat ül a pizsamájában a monitor előtt, ha van munkája, ha nincs, de amikor csak teheti az anyjának, barátainknak is kifogásolja, ahogy a lányunk napirendjét alakítom. Kiborít, hogy folyton védekező állásban kell lennem, miközben tudom, hogy mennyi szerepet kell kézben tartanom az életemben, s én vagyok az, aki a lányunk idejének 85 százalékát lemenedzselem, aktív jelenléttel. Közben meg a második gyermekünk megszülése is közeleg... Tudom, hogy igazából saját magával van baja ilyenkor, s úgy próbál hárítani, hogy engem támad, aláz, szid. Keserűség önt el: felnő valaha ez az ember az életkorához?! Miért engedem, hogy az életemet mérgezze? Délután beállít hozzánk a pénztáros egy számlával, amikor a kislányomat altatom. Ezen megint kiakad a párom, hogy mit képzelsz ez az ember, hogy bejön az udvarunkra, s bekopog, belép a házba. Úgy érzem, ennél feszültebb, elmérgesedetebb már nem is lehetne a hangulat. Az esti séta oldja fel a feszültségemet. Jó, hogy ilyenkor senkivel sem találkozunk, s kiszellőzhet a fejem..

Ezen a héten minden délelőtt kismamatornázom. Nagyon jól esik, átmozgatja minden porcikámat. Addig is csak magunkra koncentrálok. Mivel anyukám születnapja van szerdán, próbálok meglepetésekkel előrukkolni neki. Megrendelek egy egyedi, kézzel készített táskát Esztányéktól, amire rég vágyik, s a lányommal születnapra meglepetést készítünk neki. Késve, és bonyodalmasan jut el hozzá a táska, de végül nagy az öröm! Ez engem is felvidít, bár tudom, hogy a méregdrága táska helyett most szívesebben adtam volna neki egy ölelést, pusztát a gyermekem rajza mellé. Hetek óta nem találkoztam velük személyesen, hiányoznak már!

A kislányommal sokat kertészkedünk ezen a héten is. Segít megmetszeni a hibiszkusz bokrot, gyomlálunk, virágokat ültetünk, a veteményesben rendezkedünk. Virágkoszorút fonok neki. Olyan, akár egy

tavasztündér! Vele minden jó, örömteli. Ő az én kis gyógyszerem. Minden gondra. Úgy belemerülök a kerti meditációmba, hogy megfeledkezem a Kingával való óráról, s csak este esik le a mulasztásom. Nagyon sajnálom, hogy lemaradtam Enikő bemutatójáról! Tudom, hogy nagyszerű volt. Másrészt azért sajnálom, mert jövő hétre nekem kell bemutatni, s nem tudom, hogy milyen formája kell ennek legyen.

Részt veszek az egyházi nagy, zoomos beszélgetésen. Rendszerint 2-3 órára nyúlik egy ilyen. A temetések a fő téma. Örülök, hogy eddig még megúsztam, s nem volt rá precedens a gyülekezetünkben. Nehéz megértetni az emberekkel, hogy 8 főnél többen nem vehetnek részt a formájában is teljesen megváltozott gyászszertartáson. Belegondolni is rossz, hogy mit érezhetnek a gyászukban amúgy is magukra maradó családtagok most.

A párom érezhetően besokkolt az itthonlétből, ezen a héten többször is elment valamilyen mondvacsinált ok miatt valamelyik közeli városba. Irigylem, hogy neki szabad, hogy csak úgy beülhet most is az autóba, s mehet, ahova kedve van. Az én autóm hetek óta meg sem moccan. Én a könyvekkel, olvasmányaimmal utazom minden nap. Ezen a héten fejeztem be Gordon Neufeld és Máté Gábor *A család ereje* című könyvét. Sok új információt kaptam ettől az írástól, jegyzeteltem hűségesen. A szülő gyermek kapcsolat erejéről, a kötődés fontosságáról tanít.

Pénteken ellátogatunk a kislányommal barátainkhoz a faluban, akiktől kölcsönkaptam a fenti könyvet. Hetek óta nem láttuk egymást. A lányaink között pont egy év korkülönbség van. Pillanatok alatt elmerülnek egymás jelenlétében, élvezik a találkozás lehetőségét. Az udvar megtelik étellel. Nekünk is feltöltő az együttlét. Kibeszéljük, hogy hogyan éljük meg a mindennapokat most. Ők jóval lazábban veszik, mert hárman vannak, egészségesek, nincs velük idős ember, babát sem várnak... Hálásak a nyert időért, elodázott munkákat tudnak otthon elvégezni. Jól láthatóan ők profitálnak az itthonlétből.

A hétvége rossz hangulatban telik a párommal, megint megfogalmazzuk, hogy nincs, amiről mi beszéljünk egymással... válogatatlan szavak röpködnek a levegőben. Pár tényér megint eltörik. Magasfeszültség van. Szombat délelőtt online órám van. A párom és a

kislányunk elmegy biciklit vásárolni a lányunknak. Búcsúzáskor próbál közeledni a párom, de érzem, hogy annyira sértődött vagyok, annyira fáj, hogy megint túl messzire ment el a szívatásomban, provokálásomban, hogy nincs erőm elfogadni a békülési szándékát. Ez az ember hülyére vesz, s én nem tudom kezelni a játékait... Nincs időm magamba vonulni, s miérteket keresni, mert kezdődik az óra, ami jól el is húzódik. Ők már hazaérnek, s én még a monitor előtt ülök. Ebédfőzésre sem volt még időm. Semmihez nincs erőm. Elgondolkodom, hogy minek is gyúrok én most erre az egyetemre, elkeseredem, hogy nem tudom okosabban, meghittebben megélni a várandósságomat. Nehéz ilyen lélekkel készülni a vasárnapi szolgálatra...

Vasárnap reggel meseolvasással, játékkal indul a nap. Jól esik feloldódni a pajkosságban, aztán összeszedem magam, hogy felmenjek a templomba, a szolgálat elvégzésére. Nem sokat aludtam éjszaka, így ki tudtam gondolni, hogy miről beszéljek, de hulla vagyok. Egy ismerősöm megkérdezi délután, hogy mi baj van?! Jól vagyok? Kiérezte a szolgálatomból, hogy nem vagyok rózsás kedvemben. Hálás vagyok az őszinteségéért, s azért, hogy rá mert kérdezni. Nem bánom, hogy nem tudtam s nem akartam véka alá rejteni a sebzettségemet. Bár ez így szakmailag megkérdőjelezhető viszonyulás. Most nem érdekel. Kezdem terhesnek érezni a vasárnapi bejelentkezéseket, más alternatíván gondolkodom. A várandósságom miatt egyre türelmetlenebb vagyok, egyre kevesebbet tudok aludni.

Április 27–Május 3.

Úgy telik el 5 nap, hogy nem szólunk egymáshoz a párommal. Borzasztó napok. Azzal ellensúlyozom, hogy mindennek is nekifogok: főzök, sütök, takarítok, sikálok, a baba cuccait mosom, ágyneműt cserélek, szellőztetek, a lányommal játszom, mesét olvasok, sétálunk, játszótérre zúgunk a faluban, virágot szedünk, kertet pucolok, stb. Közben *Viktor Frankl ...mégis mondj igent az életre!* könyvét olvasom. A sors iróniája, hogy logoterápiából pont most kell ezt olvasni. Sok kérdésemre kapok választ, de ettől még nem leszek boldogabb, nem könnyebb kezelni a párkapcsolati krízist.

Zavar, hogy a környezetünk rendben tartásával egyedül maradok, hogy vannak férfias munkák, amiket nem képes meglátni ő, s nem is érdekli. Elvan a pizsamájában a monitor előtt... Én közben nekifogok olyan munkáknak is, amiknek az állapotomban nem is szabadna, aztán addig kínlódom, amíg meglesz. Nem tudok most más segítséget hívni, azzal támadásnak tenném ki magunkat, ha erre járna a rendőr. Kutyaszorítóban érzem magam megint. A koronavírus okozta világkrízis el sem jut hozzánk ilyenén, másfajta belső kríziseink vannak...

Szerdán ismét egyházi zoomos beszélgetésre kerül sor, amikor kiderül, hogy voltak olyan temetések az egyházunkban, ahol nem tartották be a max. 8 fős jelenlétet. Elég nagy a feszültség emiatt a lelkészek között...

Igyekszem készülni hétközben a krízisintervenció bemutatómra, aminek témája nagyon aktuális nálam: *Kistestvér érkezik- családi krízis*. Minél jobban elmélyülök a témában, annál jobban látom, hogy 10 perc kevés erre. Gondolkodom, hogy a tárgyiasabb, tudományosabb végét ragadjam meg, vagy a nagyon személyes érintettségemről szóljak. Úgy érzem, épp elég alkalommal beszéltem magamról, a nyavalyáimról ennek a csapatnak, nincs most hangulatom a nagyon személyes hangvételhez. Próbálom úgy előkészíteni a témámat, hogy majd csak néhány simítással le is tudjam adni, hiszen rövidesen szülök, s a kisbaba mellett nem lesz időm ilyesmivel foglalkozni.

A csütörtöki óra nagyon sűrű, hamar lejár. Mire észhez kapok, már el is köszöntünk egymástól. Jó volt hallani a többieket. Utólag úgy érzem, több személyességet vihettem volna a bemutatómba. Délután még ezen órlódom.

Május 1-én csodaszép idő van. Hallgatom a rádióban a megkérdezett embereket, hogy ki mit tervez erre a napra, miben más idén, mint szabadabb időben. Én semmilyen hátrányát nem érzem annak, hogy nem megyünk sehova. Pont így jó, itthon. A faluban megjelenik néhány csapat májálisozó, akik azért bosszantóak, mert a zenéjük egész hétvégén dübörög abban a falurészben, ahol tanyáznak. A szomszédok csendben bosszankodnak. A falusi ember már csak ilyen: inkább beletörődik, ritkán konfrontálódik. Délután nagyot sétálunk a barátainkkal a falu fölötti pihenőig. 7 hete nem

voltam ilyen távol a lakásunktól. Jól esik onnan, kintről a határról végigpásztázni a völgyben pihegő, zöldellő, virágzó fákkal körülölelt falut. Hálás vagyok, hogy itt élek, hogy ilyen egyszerű s nagyszerű itt a lét! A vírus mintha csak a hírekben létezne... tőlem valahol nagyon távol.

Szombat délelőtt ismét online óra, logoterápia. Nagyon tetszik a téma. Szerettem a feladott könyvet. Délután a beszolgálással kapcsolatos intézkedésekről beszélek az esperessel. Korábban a püspökség gazdasági tanácsadója is keresett. Próbáljuk kitalálni, hogy jelen körülmények között mikor lenne optimális a szabadságom, s az egyházközség átadása. Abban maradunk, hogy május második felében újra egyeztetünk, június 1-től pedig beszolgálást kér a gyülekezetünk.

Vasárnap anyák napja és a névnapom. Sokféle verzió felmerült a lelkészekkel való zoomos beszélgetés során is arról, hogy miképpen lehet alternatív anyáknap-i köszöntést kieszközölni ebben a helyzetben. Sok vacillálás után arra jutok, hogy bonyolult lenne most megkeresni a gyerekeket, s összevágni egy anyagot a produkcióikból. Ezt most nem erőltetem. Sem időm, sem kedvem nincs hozzá. A találékonyságukra bízom, hogy hogyan köszöntik odahaza az anyukákat. Én a szokásos élő közvetítés során lépek be az egyházközség facebook oldalán, a templomból. Hazaérve a kislányom egy csokor általa szedett virággal vár, s már a kerten keresztül nyújtózik felém, hogy köszöntsön. Egyszerű és nagyszerű ez az ünnep így. Boldog vagyok, hogy ilyen szép lelkű gyermekem van! Békében telik ez a nap, s csak kicsit fáj, hogy a párom még egy szál virággal sem köszönt, csak egy vállveregetéssel bagatellizálja el a nap üzenetét. Sajnálom, hogy ennyire nem tud kommunikálni, ennyire nem tud mit kezdeni az ünnepekkel. De ezen én nem tudok segíteni... meg se hallgat. Ő kellene már valahogy lépjen egyet maga felé. Délután barátaimmal, kollegáimmal beszélek. Sokan köszöntenek névnapom alkalmával is. Mi is felhívjuk a nagyikat, dédiket. A kislányom nagyon lelkes, örül, ha örömet okozhat. Úgy érzem, mintha egy saját bolygón élnénk, ahonnan csak a számítógép és telefon segítségével tudunk kapcsolatot teremteni a mieinkkel. Kezd nyomasztani ez a távolságtartás.

Május 4–10.

Hétfő délután időpontom van a nőgyógyászomnál, ez az első nap, hogy rendel. Kilencedik hete, hogy nem voltam ki a faluból, így most nagyon furcsa beülni az autóba, s elvezetni a városig. Egyedül megyek, kesztyű és maszk van nálam. Az odaút során úgy érzem magam, mintha egy idegen tájon járnék: az elmúlt hetekben kivirult a természet, s én nem voltam tanúja a változásnak... A vizsgálat során kiderül, hogy farral van a baba. Az orvosom nem sokat biztat, közli, hogy ha nem fordul be egy hét alatt, beutal a kórházba, hogy szem előtt legyünk, amennyiben beindul a szülés. Ez a hír kissé elkésérít. A gyógyszertárból kiveszem a felírt gyógyszert, s közben kémlelem a várost, azt a néhány embert, akik ebben a késő délutáni órában itt-ott megjelennek. Minden kirakat tele van ragasztva információkkal, hogy milyen óvintézkedések betartásával lehet oda bemenni... erőt vesz rajtam valami szorongás. Alig várom, hogy hazaérjek! Hazafele találkozom 10 másodpercre az esperessel és a feleségével, a könyvelés anyagát adom oda nekik. Gyorsan történik az egész. Mindenki óvatos.

Kedden megkeresek pár ismerőst, akik tanácsot adnak, hogy a faros gyermek esetében mit lehet tenni, hogy befordulásra serkentsük. Elkéseredtem, s kétségbeesve kutatom a lehetőségeimet: tornázom, bizonyos pózban alszom, próbálok „egyezkedni” a babámmal. Közben egyházközségi teendőket is intézek (leltár, papírmunkák), számítva arra, hogy bármikor beindulhat a szülés. Mindegyre leellenőrzöm a csomagomat, s számba veszem, hogy mi kell még, ha indulni kell.

Szerda reggel romapásztoráció óránk van: az első és egyetlen a félévben. Kár, hogy egy másfél órás beszélgetésben összecsapjuk ezt a fontos témát. Délután ismét egyházi zoomos beszélgetés van, ezúttal az Egyház anyagi helyzetéről számol be a gazdasági szakember. Elégké kétségbeejtők a mutatók. Nehéz esztendő elébe nézünk... Most örülök, hogy pár napon, héten belül kiszállhatok kicsit ebből a ringből. Közben felhívom a lelkésznőt is, aki be fog szolgálni a szabadságom ideje alatt, s próbálunk egyeztetni a teendőkről. Egyfelől öröm, hogy kicsit felszabadulok, másfelől aggódom, hogy az eddig végzett gyülekezeti munkámra vajon milyen hatással lesz majd, hogy most kilépek egy időre. Ildikó, a helyettesítőm hozzám hasonló

kaliberű, valamivel idősebb lelkésznő, aki az egyik szomszédos kisfaluban szolgál már több mint 15 éve. Bízom benne, s abban, hogy jó lesz ez így mindenkinek!

Csütörtökön Kingával van óránk, a mai krízis témák is izgalmasak. Szeretem ezeket a „találkozásokat”! A nap többi részét házimunka tölti ki.

Péntek délelőtt nálunk van a lányom kis barátnője, AnnaLéna. Övé az egyetlen család, akivel érintkezünk a pandémia idején, mert látjuk, hogy fontos ez a lányoknak, s mi szülők is van, amiről beszélgezzünk. Hasonló beállítottságú, értékvilágú emberek vagyunk. Darázsfészket sütök délután, s ebből viszünk át nekik is. A párom bevásárló körútra ment ismét, s megint azzal tér haza, hogy alig lát embert a városban, aki szakszerűen, maszkkal, kesztyűvel vásárol.

Szombat reggel lelkigondozói etika óránk van. Nehezen tudunk kapcsolódni, folyton megszakad a beszélgetés. Ez a héten a harmadik órám, már terhesnek érzem. A téma sem foglalkoztat, alig várom, hogy lejárjon. Két gyülekezeti tagommal beszélgetek arról, hogy hogyan látják a faluban a hangulatot. Egyikük a Caritas alkalmazottja, másikuk a pénztárosom. Sok emberrel tartják a kapcsolatot, így sok mindent megtudok tőlük. Viszonylag béke, nyugalom van a faluban. Az emberek nem pánikolnak, de már kezdenek tudatosabbak lenni a szabályok betartását illetően. Már csak azért is, mert lassan növekszik a Hargita megyei megbetegedések, pozitív teszteredmények száma is. Ma körüli nőszövetségi találkozónk lett volna a szomszédos faluban. Nagyszerű előadókat tudtam meghívni, s hónapokkal ezelőtt olyan szépnek terveztem ezt a napot. Nem fáj, hogy elmarad, már természetessé vált a sok lemondás. Esküvőbe is hivatalosak lettünk volna ma. Épp minap beszélgettünk a vőlegénnyel. Viszonylag optimista volt, pedig nem lehetett könnyű megemésztetni, hogy a nagynak tervezett nap eltörlődött seperc alatt. Hortenziáék története jut eszembe, meg a KaranTörténetek... Mennyiféle lemondás sűrűsödik ezekbe a hetekbe!

A vasárnapunk nyugodt, békés. Hálás vagyok érte. Sütünk az udvaron, kiköltözünk a kempingfelszereléssel. A kislányunk nagyon élvezi. Répasütit készítek, csemegézünk, pihenünk. Az élő istentiszteleti bejelentkezés is jól sikerült, bár megint azt érzem, valami rövidebb, másabb

formát kellene keresnem az üzeneteim közvetítésére. A csatlakozók mindenképp hálásak! Ez jól esik.

Május 11–17.

Hétfő reggel a párom elmegy az anyukája után Sepsiszentgyörgyre. Múlt héten arra kért a nőgyógyászom, hogy ma csomaggal az autóban menjek a vizsgálatra, mert beutal az udvarhelyi kórházba. Nekem semmi kedvem ehhez, hiszen elméletileg van még 2 hetem a kiírt dátumig. Próbálok alternatívákat kitalálni, s eldöntöm, hogy nem fogok csomagot vinni magammal, nem vagyok hajlandó befeküdni. Ki tudja hány hétig tartana el? S az udvarhelyi a megyei koronavíruskezelő központ. Most is vannak betegek ott. Eszem ágában sincs oda menni. Túl nagy a rizikó: Isten ments, hogy elkapjam, s a születendő gyermekemet emiatt elvegyék tőlem, amíg tünetmentes nem leszek. Hihetetlen mennyi plusz stresszfaktorral kell most számolni a szülést illetően! Napközben a kislányommal vagyok, köszöntjük a születésnapos barátainkat, én olvasok, délutánra megérkezik a párom és az anyukája. I. néni lesz velünk, amíg szülők, s utána is, hogy besegítsen a házimunkába, a lányunk felügyeletébe. A konzultáció során kiderül, hogy hiába minden próbálkozásom: a kisbaba nem fordult be, ugyanolyan pózban van. Nincs más út: császár lesz belőle. Szinte elsirom magam. Nehéz ezt megemészteni. Közlöm, hogy Csíkszeredában szeretnék szülni, s nem Udvarhelyen, megbeszélem egy ottani ismerős nőgyógyásszal, s ő bizonyára segít ebben. Az orvosom belemegy, mert ő már nyugdíjas, s amúgy sem műthetne meg ő. Csak a magánpraxisában dolgozik. A párom is velem van ezúttal, próbál empátikus lenni, de pár rám mordulása elég ahhoz, hogy megint elzárkózzam tőle. Hazafele azon veszekszünk, hogy mi legyen a kislányunk neve. Ő semmiképp nem akarja azt, amit én. Napokig ez lesz még a téma...

Kedden főzök, kertészkedek, sütök. Próbálom magam végezni, amit lehet, s finoman bevezetni I. nénit a szokásainkba, házirendünkbe. Eléggé párhuzamos szegény még mindennel: 2 hónapig ki sem tette a lábát a tömbházlakásából. Akklimatizálódnia kell nálunk: az udvar, kert, napsütés, csend, tiszta levegő most még egy kicsit sokk is neki. Arról mesél, hogy az

utóbbi napokban naponta sírógörcs érte utol, mert a négy fal között, egyedül eltöltött hetek miatt már depressziós lett. Az is krízis, ha az ember végre szabad lehet sok önként vállalt bezártság után. Mennyien szenvednek ettől!

Szerdán az udvaron teszünk-veszünk, a karantén ideje alatt először (s utoljára!) kenyeret sütünk, mert elszámoltuk magunkat, és elfogyott. Nem tértünk át a kovászos kenyérre, mint oly sokan, ez idő alatt. Van, amire még a karantén bent töltött ideje sem volt elegendő! :) A kislányunk és a barátnője délelőtt és délután is találkozik. Napról napra szabadabban vesszük a kijárási tilalom előírásait: minden alkalommal kitöltjük a kijárást igazoló iratot, de a két hónap alatt egyszer sem igazolt senki.

Csütörtökön ismét egyházi zoomos beszélgetésre kerül sor, a másnaptól beígért lazításokról beszélgetünk. Még semmi konkrétumot nem lehet tudni, de mindenki előtt bűvös dátumként lebeg a május 15., amikortól végre enyhülnek kicsit a szabályok, s talán az istentiszteletekre vonatkozóan is lesz némi előrelépés. Szó esik a végzős diákok helyzetéről, hogy szegények mennyi olyan élményt kell most böjtöljenek, ami más generációk számára oly maradandó és meghatározó volt mindig (ballagás, éneklés a tanároknak, ballagási buli, ünnep a családdal, barátokkal). Felvetődik annak lehetősége, hogy az egyházak szervezzenek számukra valamiféle búcsú alkalmat. Mindenki nagyon lelkes: hosszú hetek után talán tényleg ki lehet szabadulni igazoltan, s több mindent is visszakaphatunk a korábbi életünkből, amit hiányoltunk eddig. Krízisintervenció óránk van Kingával, mire lejár, már vár az ebéd és a palacsinta. Jól esik, hogy van még egy nő a háznál, s már oszlik a feladatom, felelősségem...

Pénteken meleg, szép idő van: minden ünnepel! Végre hivatalosan is kimondják: néhány szabály, tilalom oldódik, szabadabb kezet kapunk, de pont emiatt nő a személyes felelősség is: még körültekintőbben kell élni a szabadsággal, mint ahogy eddig az önként vállalt házfogságunkban tettük. A gondnokom presbitergyűlés tartását javasolja, sikerül meggyőzőnöm, hogy még ne szaladjunk ennyire előre, nem kell azonnal nekiszabadulni az új helyzetnek. Én egyébként most, szülés előtt nem szívesen tárgyalok, gyűlésezek 13 emberrel. Ha nem is beteg senki, ha nincs is tünet, nem kockáztathatok. Próbálják megoldani nélkülem a soron levő dolgokat,

amúgy is rövidesen szabadságra megyek. Nekik kell boldogulni a fontos kérdésekben.

Szombaton a párom kalákázni megy egy barátja telkére, amit kitakarítanak a haverokkal. Kissé furcsállom, hogy most ő is ennyire kiszabadul, s némi félelem van bennem, mert a közel tucatnyi fiatal az elmúlt hetekben látványosan figyelmen kívül hagyta a szabályokat: szabadon mozogtak, csoportosan bicikliztek, találkoztak egymással, másokkal, interneten is nyomot hagyva erről. Bár a párom - elmondása szerint - igyekszik köztük is távolságtartó lenni, rosszul esik, hogy ismerve az esetleges megbetegedés súlyát jelen helyzetünkben, mégis elment... Próbálom megérteni, hogy hiányzott már neki is a társaság, az együttlóság, a beszélgetések.

A vasárnap ismét nyugodt, csendes. Délelőtt megtartom a – remélhetőleg – utolsó facebookos istentiszteletet. Nem túl jó a jel, szakadozik a közvetítés, már akkor, ott többen jelzik ezt felém. Sajnos, nincs mit tennem. Dolgom végeztével hazamegyek, s meggyőzőm a családot, hogy jöjjenek vissza velem a templomkerti temetőbe, a dédszüleim sírját elrendezni. Együtt szorgoskodunk a sírok körül. Szép idő van, sok-sok illatos virág, pajkos mókusok, csicsergő madarak vesznek körül. Olyan idilli minden! Az udvaron sütünk délután, s kiköltözünk a kempingszékekkel, hosszasan beszélgetünk. Nem bánám, ha minden vasárnap ilyen hangulatú lenne!

Május 18–24.

Hosszú hetek után ezen a hétfőn találkoztam először a szüleimmel, akik meglátogattak minket. Palántákat hoztak, s a zöldséges kert rendbetételében segítettek. Kissé félszegek voltunk, ahogy igyekeztünk betartani a távolságot: kint maradtunk csak, a kertben, udvaron. De így is tudtunk örülni egymásnak! Nehéz szívvel pakolok, s ellenőrzöm többször a bőröndömet, papírjaimat este. Másnap reggel megyek a másik orvoshoz... Már most összeszorul a szívem, hogy a lányomat nem fogom látni napokig.

Kedd reggelre hívott a nőgyógyász ismerősöm a csíkszeredai kórházhoz, hogy megvizsgáljon, s ha szükség beutaljon. Elég hamar megy a dolog. Hamar kiderül, hogy most sincs befordulva a kisbabám, s a doki azt javasolja, minél hamarabb legyünk túl a beavatkozáson, mert meszes már a méhlepény, s a magzatvíz is besűrűsödött. A párom kísért el. A kórház parkjában hosszasan búcsúzkodunk, beszélgetünk, aztán átöltözöm, s bevonulok a kórházba. Kezdődnek a kivizsgálások, kezelések. Estefele közli velem egy nővér, hogy másnap esedékes a császármetszés: ne egyek semmit már, s éjszaka vizet se igyak. Nem tudni még, hogy mikor kerülök sorra. Éber vagyok éjszaka: próbálom elképzelni, hogy másnap este milyen lesz majd, hiszen addigra már láthatom a még hasamban fickándozó kislányomat. Imádkozom, vele beszélgetek. Hangolódnék, de annyira idegen előttem a rám váró procedura, hogy görcsbe szorul tőle a gyomrom.

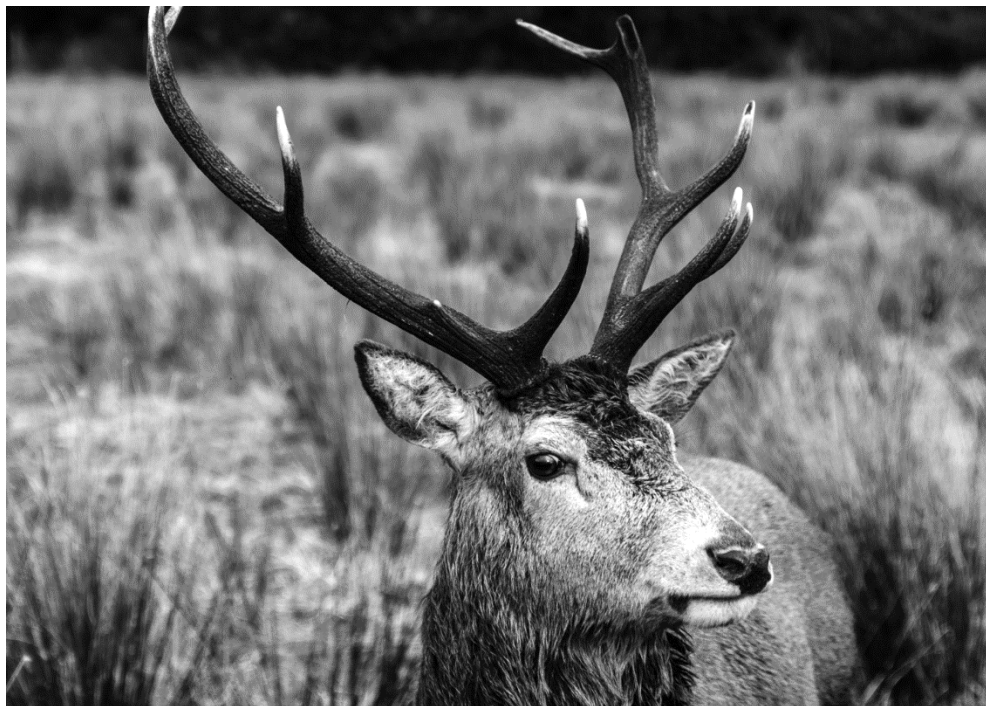
Kora reggel vérvétel, antibiotikumos injekció. Megérkezik az altatóorvos, kezdődik a beavatkozás. Maszkban van mindenki. Én is. Addig, amíg hányingerem nem lesz a gerincembe kapott spinális injekciótól. Egy darab hús vagyok a műtőasztalon, akiből alig fél óra alatt kiveszik a gyermekét, akár egy csomagot. Csupa kedvesség, figyelem vesz körül, de így is nehezen élem meg ezt lelkileg. A letargiám elillan, amint meghallom a kislányom hangját, s meglátom őt. A mellkasomon piheg, amíg összevarrnak. Megszületett a csoda! Végtelen öröm ez, amit minden számomra kedves emberrel igyekszek megosztani, amíg tart a zsibbasztó hatása... Csak a fejem mozoghat jobbra-balra: így gyönyörködöm benne!

Az elkövetkező napok sok mélységet tartogatnak: nehéz megküzdenem a testem sajgásaival, fájdalmával. Nem tudok mit kezdeni a tehetetlenséggel, s alig tudok erőt venni magamon, hogy felálljak, pár lépést megtegyek. Többször kiborulok. A szobatársaim próbálnak segíteni, biztatnak. Ők valamivel hamarabb estek túl a műtéten, és állapotuk biztató számomra is, de rendkívül távolinak tűnik. Mindennap kicsit erősebb vagyok, de csak a fájdalomcsillapítókkal tudok létezni. Ez elszomorít: talán soha nem kaptam ennyi gyógyszert, injekciót, mint ez alatt a hét alatt.

Hétfőig tart bent az orvos, a pandémia miatt nem fogadhatunk látogatókat, csak a kapus hozhat csomagot.

Május 25–28.:

Egy pihentető, idilli éjszaka után szabadulunk a kórházból hétfőn. Ketten maradtunk a kórteremben utolsó éjszakára, így volt alkalmunk egymásra hangolódni, pihenni. Minden rendben nála, s én is jó úton haladok a gyógyulás felé. Nagyon várjuk az újratalálkozást a családdal! A nagylányunknak ajándékot veszünk, mintha a húga vinné neki. Így örömtelibb számára a nagy találkozás. Kezdődik az új családi felállás tanulása. Izgalmas ez az út, sok meglepetést tartogat még, de mind örömmámorban úszunk, hálásak vagyunk az egészségért, hogy mindenféle nehézség nélkül jutottunk át a kórházi procedúrán. Mindenki békés, s valami isteni nyugalom vesz körül. Szép ez az indulás! Ha nem lenne a pandémia, akkor is itthon lennénk 6 hétig. Így most még jól is jön, hogy kitart pár szabály a koronavírusra vonatkozóan. Mi ebből csak profitálunk már!

Moldvai (Czégér) Diana Ecaterina

Furcsa számomra naplót vezetni. Tartok attól, hogy nehéz lesz számomra rendszeresen írni, félek, hogy nem fog kialakulni ez a rutin az életemben. Utoljára talán 19 évesen vezettem naplót egy szerelmi csalódás következtében. Most azonban ez más helyzet. Remélem a legelején, hogy unalmas lesz a jegyzetem, és nem lesz majd lehetőségem írni szenvedésről, szomorúságról. Mindig úgy gondoltam, hogy csak az vezet naplót, akinek lelki gondjai vannak, akinek, nincs, akivel elbeszélgesse a problémáit, vagy nehezen tud kommunikálni.

Március 22.

Kavalkád volt az érzelmeimben egész nap. Nehéz időszak. A házban mindenki feszült. A gyerekeknek már 10. napjuk amióta bezárták az iskolákat. A 17 éves lányomnak már nagyon hiányzik a baráti köre, az iskolai, városi élete. A 11 éves fiam már nem is tudja, hova tegye magát az energia-gyülemlésében.

A férjem csomagját készítettem, holnaptól új munkahelye lesz. Ő is nagyon feszült, ingerült. Biztosan fél az újonnan kialakult helyzettől, de nem beszél róla, talán nem akarja növelni az aggodalmamat. Ő csak hétvégeken fog hazajárni, remélem nem lesz olyan kijárási tilalom, hogy hetekig ne jöhessen haza Kolozsvárról. Azonban azt sem szeretném, ha itthon maradna, és nem lenne munkahelye.

Mindenki elvonult, lefeküdt. Hajnalban kell kelnem, hogy a csomagot befejezzem. Csend van, de senki sem alszik. Mindegyikünket emésztik a gondolatok, a félelem.

Március 23.

Hajnali ébredés volt. A férjem 5 óra 40 perckor kilépett az ajtón. Visszabújtam a paplan alá, de a szemem már nem tudtam lehunyni. Elárasztott a gondolatok sokadalma, elmélkedtem a helyzetünkön, gyötrődtem, tervezgettem a hét napjaira a tennivalókat, imádkoztam. Türelmetlen voltam. Szerettem volna, ha gyorsabban telik az idő, vártam, hogy telefonáljon a férjem és jelentse, hogy minden rendben van vele.

A gyerekeknek elég sok feladatuk lett egyből, az online oktatás során, így az lefoglalt és kifárasztott. Most döbbenek rá, hogy egész délután nem volt időm magammal foglalkozni, elmélkedni, pihenni. Számomra ez a helyzet nagyon furcsa. Valamilyen módon meg kell szoknom. Nehéz így beosztani az időt, hogy magam számára is legyen egy kis csendes idő. Egyszerűen csak szeretném, ha jutna nekem is 1-2 óra csend, amikor magammal lehetek.

Március 24.

Nem tündérálom falun, házba zárva élni. Itt még mindig nem érzik az emberek a pandémia súlyosságát. Mindenki úgy tesz, mintha semmi sem változott volna, mintha csak egy álhír volna a vírus. A gyerekek nem értik, miért nem mehetnek ki, miért nem mehetnek nagymamához, hiszen itt nem jár a vírus. Itt laknak a nagyszülők közel hozzánk, körülbelül 10 percnyi séta alatt ott lehetnének. A férjem szülei már idősek és az egészségi állapotuk is sérült. Most már csak én járok hozzájuk, hogy beosszam egy hétre a gyógyszereiket és a bevásárolt szükséges termékeket. A 79 éves beteg tata nem érti, hogy ha már még iskolába sem kell menni, miért nem mehetnek le a gyerekek látogatóba? Azt már nem tekintik magyarázatnak részemről, hogy őket akarjuk kímélni és megvédeni a betegségtől.

A kialakult helyzet miatt most már hátrálnak a halál gondolatától, mert félnek, hogyha ebben az időszakban halnak meg, nem vehetnek részt a temetésükön a szeretteik, a gyerekeik, unokáik. No meg az is gond, hogy elmaradnának helyi hagyományok.

Fárasztó nap volt a mai is. Sokat kellett magyaráznom, érvelnem mindennel kapcsolatban. Úgy érzem, hogy betokosodik az eszem, hogy fogdába vagyok. Olyan fogda ez, ahol én szerkesztem meg a szabályokat, de egy megadott törvénykeretben.

Március 25.

Ma egy kicsit nyugodtabb napunk volt. Kevesebb volt a házi feladat, talán könnyebb is.

Azt hiszem, kezdünk beleszokni a helyzetbe. A gyerekek vidámabbak voltak. Egyből segítőkészek lettek a házi munkában. Jobban, lazábban pergett minden. Igaz, volt némi sikerélményük, érkeztek a munkájuk gyümölcsei is. Talán ezért is, én is higgadtabb, vidámabb voltam. Meglepetésemre, már nem voltam feszült és ingerült, ha vitatkoztak, marakodtak. Hagytam őket. Minden más volt, még a házi feladatok is más keretet öltöttek. A lányom segítséget kért egy házi feladat megoldásában. Éppen egy kedvenc dalának a szövegét kellett irodalmi szempontból elemeznie, és két-három dal közül nem tudta melyiket válassza. Kovalszky dalok voltak, amire bátran kimerem jelteni: nem a stílusom. Meglepetésemre felfigyelhettem, hogy valójában egészen sok mondanivalójuk van azoknak a szövegeknek. Sőt, olyant is találtunk, amelyik nagyon jól beillik a jelenlegi szituációba. Jó volt vele elbeszélgetni a mostani krízishelyzetben a dalszövegből kifürkészett gondolatok alapján.

Március 26.

Telített napunk volt ma is. Egy kicsit később ébredtem, mint ahogy szoktam. A délelőtt újra házi feladatokkal, online órákkal telt el. Délutánra egy kis szekrénytakarítást szerveztem. Jót szórakoztunk a gyerekekkel ruharendezés közben. Ha már álarcosan járunk, akkor úgy gondolták jól jönne egy házi maszkabál. Beöltöztek mindenféle ruhába, bohóckodtak, szerepeltek, stb. Nagyon jól éreztük magunkat. Eldöntöttük, hogy máskor is

ezt a módszert fogjuk alkalmazni a szekrények kitakarítására, mert így sokkal mulatságosabb.

Örülök, hogy a mai nap folyamán semmi kellemetlen eseményben nem volt részünk!

Március 27.

A házi feladatok szempontjából lazább nap volt a mai, azonban annál több feszültség volt. Talán pont, azért mert nem volt, ami lefoglalja és kifárasztja őket. Nehéz a gyerekeket, egy 50 négyzetméteres lakásban, úgy lefoglalni, hogy senkinek ne kelljen bosszankodnia. Lassacskán már mintha mindent unnának. Már azt érzem egyszer-egyszer, hogy túl sokat vagyunk együtt, néha irritál, amikor nézeteltérés van köztük. „Szerencsémre”, el kellett utaznom a férjem után, így a 35 km-t levezetve kicsit kikapcsolódtam, magammal lehettem.

Érzem, hogy egyre nehezebb és megterhelőbb lesz az elkövetkezendő időszak, de merem remélni, hogy ez egy megpróbáltatás, amelyen gyorsan túl leszünk.

Március 29.

Olyan két nap volt, hogy nemhogy elgondolkodni nem volt időm semmin, hanem még utolérni magam a házi tennivalóimban sem.

Most kissé lecsendült a világ. Vajon az éjszakán túl, meddig fog tartani a csend, a nyugalom? Olyan ez, mint a vihar előtti csend. Alig kis idő telt el a rendeletektől, az iskolaszünetről (ittthoni iskolából) és mégis már olyan sokat változtatott az életünkön. Igaz ugyan, hogy a levegő szennyeződése csökkent, de a lelkünk talán szennyesebb lett. Megtelt félelemmel, bizonytalansággal, belső harcokkal.

Március 30.

Ma elgondolkodtató, ijesztő hír érkezett (persze a világhálón keresztül). A szomszéd faluban egy buszvezető vírusos. Pfú, nahát, ez a hír rémisztő. A buszvezető egyik munkatársa idevalósi, óvodásomnak nagytatája, meg a beteg falujában is laknak óvodásaim. Nem gondoltam volna, hogy ennyire közel jöhet hozzánk a vírus, jobban mondván reméltem, hogy nem fogunk találkozni vele csak a médiában. Az elmúlt napokban még úgy gondoltam, hogy szinte lehetetlen, hogy ideérkezzen a vírus, és főleg nem ennyire az elején. A hír kicsit megijesztett mindenkit. Sokan úgy vélték, hogy a vírus valójában nem is olyan veszélyes, mint ahogy azt a médiában mondják. Nos, van mitől félni. Már-már egyre jobban örvendek, hogy a férjem nem ingázik naponta a munkába és ez által nincs annyira kitéve a fertőzés veszélyének. Hálás vagyok most még a rosszért is.

Április 1.

„Április bolondis...” - ezzel a kicsúfoló mondókéval kezdtük volna a mai napot az óvodában. De valójában kezdhettük itthon is, hiszen érvényes ebben a különleges időszakban.

Itt a faluban ma piacnap lett volna. Normális körülmények között, ma valami szépet, egy új abroszt, egy új ruhacikket vásároltunk volna húsvétra. A piac zárva volt. A csend uralkodott a piactéren. De hát új ruhára sem lesz egyhamar senkinek sem szüksége. Ez már kész spórolás. Kedvelem a pandémiának ezt az oldalát. Mire új cucc kell, már nyár lesz, és akkor sem fogunk vásárolni, mert már kívánni fogjuk felvenni a régi szép ruháinkat a szekrényeinkből.

Lassan a gyerekek számára is megkezdődik a hivatalos vakáció, a szünet, ami azt jelenti, hogy nem lesz házi feladatuk. Néha az az érzésem, hogy sokkal több így a dolguk, mint amikor iskolába járnak. Ez a munkaszünetünk egyben aggaszt is, hiszen nem vagyok meggyőződve, hogy ettől könnyebb lesz az elkövetkezendő időszak. Attól félek, hogy nehezebb lesz, mert nem lesz kötött elfoglaltságuk.

Április 2.

Ma sokat rágódtam egy rendeleten. Házban ülni? – vagy – Otthon ülni?

Ha a vírus ennyire gyorsan és könnyen terjed, akkor hiába ülünk otthon és ácsorgunk a kerítésnél, hogy lássuk, ki megy fel és alá az úton. Ha pedig a házban ülünk állandóan, akkor ez más betegségeket vonhat maga után. Pár hét elteltével gyengülhet az immunrendszer, az izmok és ízületek rá fognak szenvedni. Nem mindenkinek van lehetősége vagy kellő ismerete a benti testmozgásra. Ha pedig ki lehet menni a házból, akkor talán kellemesebb volna mindenki számára egy olyan rendelet, amely megszabná a szórakozó helyek bezárását, a kesztyű és maszk kötelező viselését és az egyének közti távolságtartást

Lehet, tévedek, de azt vettem észre, hogy még a kutatók sincsenek mindennel tisztában, és csak kerülgetik a dolgokat, mint macska a forró kását. Akkor talán helyesebbnek látom azt a felfogást, hogy bízzuk az Úrra a sorsunkat, Ő biztos nem fog kísérletezni rajtunk.

Április 3.

Nehéz nap volt a mai. A megszokott házimunkákban, sokat segítettek a gyerekek, de mégis nagyon elfáradtam, nagyon lehangolt voltam. Este be kellett mennem Szamosújvárra a férjem után. Miközben készültem, vártam, hogy jelezze, mikor induljak. Felhívott és egyben közölte, hogy felmondták a szolgálatát, jobban mondva kirúgták. A konkrét okokat már csak úton hazafelé beszéltük meg. Nehéz időket élünk. Ő volt utoljára alkalmazva, ezért ő lett az első, akiről lemondtak az építkezési vállalkozók. Lehet, jobb is ez így. Majd csak megélünk valahogy. Legalább, ha itthon van, kevésbé van kitéve a fertőzés veszélyének. Aggaszt azonban a gondolat, hogy mi lesz, ha mégis bajban leszünk?

Remélem, minden jó lesz!

Április 4.

Reggel gyorsan elvégeztem a tennivalóimat, és úgy döntöttem, hogy félreteszem minden szomorúságomat, és déltől kimentünk a hátsó udvarra sütkérezni. Szoktuk ezt máskor is hétvégén, ha mind itthon vagyunk, és jó idő van. Gondoltam, ez fel fogja oldani egy kicsit a feszült állapotunkat. Jót szórakoztunk, legalábbis a gyerekek. Mi, a felnőttek csak színleltük a jókedvet, még mindig fojtogatjuk magunkba az élet nehézségeit. Nem tehettem meg, hogy ne gondoljak arra, hogy mi lesz, ha a férjem nem talál munkahelyet. De egyáltalán jó döntés volna, ha újra elmenne dolgozni és kitenné magát és minket a fertőzésveszélyének? Egyelőre csak bolyong bennem a sok-sok válasz nélküli kérdés, ami egyre jobban elbizonytalanít.

Április 5.

Virágvasárnap. A mai nap számomra inkább a szomorúságról, a panaszról, a megbánásról, az együttérzésről szólt.

Ma éppen két confirmáción kellett volna részt vennünk, de a zord idők miatt ez nem volt megvalósítható. Szomorú volt, hogy nem mehettünk a templomba, éppen ezért megpróbáltunk itthon elcsendesedni, és meghallgattuk online az Úr üzenetét. Mindenki elvont és szomorú hangulatban volt. Olyan nyomasztó ez a csend, a szomorúság, mintha szellemként lebegne a házban a félelem, a bizonytalanság, az elégedetlenség. Gyakran csak azért imádkozom, hogy az Úr könyörüljön rajtunk, és őrizzen meg mindannyiunkat.

Április 6.

Apró léptekben készülődünk az ünnepre. Sajnos, azt veszem észre, hogy a félelem, a bizonytalanság az Úrhoz fordított ugyan, de az ünnepre való készülődés még mindig inkább csak fizikailag, háztartásilag erélyesebb.

Mintha már megszoktam volna ezt a kényszerállapotot, és nem tűnik olyan nehéznek, mint az elején. A félelem megmaradt, de sápadtabb.

Azonban félek, hogy még messze van, amikor lejár ez az egész. Háború idején tudták, hogy békekötés után lecsendesedik a helyzet, újraláthatják és megölelhetik szeretteiket. De most vajon kivel kössünk békét? Mikor lesz vége ennek a háborgó időszaknak? És milyen lesz az, hogy mindig félni fogunk megölelni kedves ismerőseinket, rokonainkat, mert félni fogunk, hogy valamelyikünk vírushordozó lehet?

Április 7.

Leggyakrabban ilyenkor csak kérdéseket írnék. Nem is tudom, kinek lennének intézve. Az Úrnak, magamnak, valamilyen hatóságnak, de bárkinek, aki válaszolni tudna.

Mikor lesz már vége? Mikor áll már vissza a régi életem? Egyáltalán lesz-e még olyan, amilyen volt? Vajon ezután mindig félni fogunk? Felelősebbek, tudatosabbak leszünk? Stb.

Néha úgy érzem, megfutamodnék. Már nagyon tehernek érzek olyan tevékenységeket, amelyeket máskor szívesen végeztem el. Arról azonban meggyőződésemm van, hogy amikor ez a helyzet lejár, a világ lakosságának nagy része traumatizált lesz, ami olyan súlyos következményekkel fog járni mint például az, hogy az emberek nem lesznek képesek egymást kezelni.

Április 8.

A megadott helyzetben, eldöntöttük, hogy megdolgozunk egy kertet. (Mi idő és munkaerő hiányában nem foglalkoztunk mezőgazdasággal). Az a fajta munka a mai napra öröm volt, igazi kikapcsolódás. A természet csendje nyugtató hatással volt ránk, a tavaszi szellő mintha feloldotta volna a képzeletbeli bilincseinket és szabaddá tett. Nem kaptunk információkat a médiából, nem beszéltünk senkivel, jó ideig teljesen megfeledkeztünk a vírusról. Azonban a rendőrautó többszöri körözése, eszükbe juttatta, hogy kijárási tilalom van.

Április 9.

Ma a fő munkánk a zöldségeskert beültetése, bevetése volt. A félelem, a biztonságérzet hiánya kezd eluralkodni rajtunk egyre jobban.

Hagymaültetés közben sok gondolat, sok kérdés futott át az eszemben: vajon meg fog-e teremni, amit elvetettem? Kedvező lesz-e az időjárás? Vajon megéljük, hogy elfogyaszthassuk a termést? Mi lesz, ha nem élem túl a járványt? UPSZ!!! Na, itt leálltam és megpróbáltam inkább visszatéríteni a gondolataimat a jelenbe. Van mit tennem még, nem gyengíthet meg a haláltól való félelem.

Április 10.

Ma a férjem születésnapja volt, ugyanakkor nagypéntek.

A gyászérzet mellett, a szomorúság uralkodott a házban. Hiába volt böjtös, de ünnepi ebéd a születnapos tiszteletére, hiába volt a sok jókívánság, mert nem tudtunk derűsek lenni. A munkanélküliség, a tétlenség érzete rágja a lelkét, ezért gyakran ingerlékeny, ideges, türelmetlen, ilyenkor mindegyikünk feszült. Bármennyire is szeretnék rajta segíteni, tehetetlennek érzem magam. Egyedül csak annyit tehetek, hogy bátorítom néha, és időt, helyet adok neki reflektálni. Ha ez a kiváltságos helyzet lejár, akkor biztos minden rendbe fog jönni.

Április 11.

Munka közben, mert ugye amíg várjuk, hogy megsüljön a kalács, van egy kis időnk, elgondolkodtam az egyéb tennivalóimon. Többek között azon gondolkodtam, hogy vajon jó módon vezetem-e a naplót? Igazából kinek jó az, ha én leírom röviden, ami aznap történt. Vajon minden nap el kellene más-más témákon merengennem? Vajon az gond, hogy estére olyan fáradt vagyok, hogy néha eszembe sem jut, hogy írni is kellene? Baj az, ha örvendek a villanyoltásnak és a csendnek? Egész nap mindenki külön-külön azt igényli, hogy vele foglalkozzak (férj, gyerekek). Gyakran megesik, hogy

nincs időm felhívni a külföldön élő anyukámat, a távol lakó egyetlen testvéremet.

Április 12.

Húsvét! Jézus feltámadása.

Nehéz ráhangolódni az ünnepre itthon. Hiányzik a templom, az istentisztelet, stb. A médiában közvetítettek élő adásban istentiszteleteket, azonban ez összehasonlíthatatlan az igazival. A templomban zavartalanul magába tud fordulni az ember és másképp figyelünk az igére, de itthon ez számomra lehetetlen volt. Belegondoltam, hogy mennyire furák tudunk lenni mi, emberek. Nem jártunk rendszeresen, minden vasárnap a templomba, gyakran az ünnepnapot csak munkaszünettel tiszteltük, azonban most mégis hiányoljuk a templombamenés lehetőségét. Az a tény, hogy itthon vettük az úrvacsorát, számomra egy kis lelkifurdalást váltott ki, mintha csak a szimbolikummal maradtam volna, és ez nem váltotta ki bennem az úrvacsora igazi lényegét.

Április 13.

A locsolás hagyományát kellett volna ma gyakorolnii. Hát ez nálunk meg is volt. Nagyon aranyos volt a kisfiam. Kilépett az ajtón, bekopogott, elmondta a kis locsolóversét, és korán reggel meglocsolt minket. Ez által elérte a célját: piros tojást reggelizhetett.

Azonban vártam, hogy a kis óvodásaim, meg régebbi tanítványaim bekopogjanak. Megszokásból elég sok tojást festettünk, ezért délután piros tojásos partit szerveztünk. Játékkal szőttük: csak úgy lehetett megenni a tojást, ha előtte egy viccet, vagy valami vicceset mondunk, ami a család többi tagját megnevetteti.

Vidám délután volt, ami elterelte a figyelmünket a mindennapi nehézségekről, küzdelmeinkről.

Április 14.

Lejárt az ünnep, és bár feltöltődve kellene éreznem magam, lelkiekben-testiekben mégis, egy nagy űrt érzek. Holnaptól minden kezdődik újból. Rutinná vált az állandó főzés és egyéb házi munkák, a délig lefoglaló online iskola. Kezd feszülni a húr. A férjem és a serdülő lányom egyre ingerültebbek, valamilyen szinten magukba zárkóztak, keveset beszélnek. Érzem, hogy nemsokára kitörnek. Talán nekik a legnehezebb elviselni a kialakult helyzetet. Kérem az Úr segítségét, hogy elég türelmem legyen, hogy rajtuk segíthessek, hogy nekik megkönnyítsem ezt az időszakot, mert ki tudja, meddig fog tartani még. Sajnos, már az is nyomasztó kezd lenni, hogy a pénzügyi helyzetünk teljesen átalakult, újra kell szerveznem a családi kasszát, ami egyben azt is jelenti, hogy sok mindenről, amivel pillanatnyi örömet tudtam volna nekik szerezni, le kell mondani.

Április 15.

A mai fő gondolatom éppen a déli harangszó hallatán áskálódott be az elmémbe. Elgondolkodtam azon, hogy mennyire érdekes, hogy itt a faluban a szükségállapot beállta óta nem volt egy haláleset sem. Érdekesnek tűnt számomra, hogy senki sem halt meg. Jó tudni, hogy itt amikor valakit temetnek, a fél falu lakossága jelen szokott lenni, és a temetés után lakodalom méretű temetési torba megy a gyászoló nép, ami esetenként jóval meghaladja a 250-300 személyt. Ebben az időszakban a harangot nem kellett megkondítani egyetlen halottért sem. Érdekesnek és pozitívnak tartom, hogy a pánik és a félelem nem váltott ki a falu idős lakossága sorában semmi olyat, ami leállítaná az élet fonalát. Pandémia előtt havonta 1-2 református és 1-2 ortodox halott volt a faluban. Meggyőződésem, hogy Isten könyörülete ez.

Április 16.

Minden héten csütörtökön szoktam a nagyszülőknek a heti gyógyszeradagot beosztani, és közben kellemesen elbeszélgetünk. Ez történt ma is. Azonban ma különösen a halál gondolata foglalkoztatta őket. Nos, én úgy gondolom, hogy fölösleges, vagy nem fontos a halálról beszélni, mert az mindenkinél előbb utóbb be fog következni, de addig végezze csak szépen mindenki a tennivalóját, tervezgesse szépen az életét, nem a halálát. Bátorító, vicces formában próbáltam elmagyarázni, hogy most nem kell olyasmire gondolni, amit úgysem tudhatunk, mikor fog bekövetkezni. Volt még néhány szólásom, amit később megbántam, mert talán kissé gúnyosnak is tűnhetett, de szerencsémre nem vették rossz néven a megjegyzéseimet, sőt ők is humorosan kezelték továbbiakban a helyzetet. Tudom, hogy nem volt szép részemről, de hasznos volt.

Április 17.

Eléggé hétköznapi, monoton életem van a pandémián kívül is. Ami színesíti, ami kivezet a rutinosságból és csak az én időm, az akkor van, amikor elmegyek az egyetemre. Ez hiányzik nagyon nekem. Ennek tükrében ma egy nagyon jó napom volt. Egész nap online órák voltak. Ez feltöltött lelkileg, kikapcsolt a hétköznapi rutinból, de ugyanakkor egy elgondolkodtató kérdést vetett el bennem: Mi az, amitől félek tulajdonképpen?

Keresni fogom rá a választ és amint rádöbbenek, leírom.

Többek között rádöbbsentem, hogy már annyira megszoktam ezt a szükségállapotot, hogy most már ez a normális életmód számomra. Komolyan gondolok arra, hogy ez után a naplójegyzetbe is csak akkor fogok írni, amikor valami különös, kiváló eseményben vagy érzésben lesz részem.

Április 19.

A félelemmel kapcsolatos gondolat sokat foglalkoztatott a napokban. A „Mitől félek?” kérdéssel kapcsolatban tisztáztam magammal néhány

fogalmat. A bezártságtól már nem félek, hiszen megszoktam, és már jól is telik, talán kissé elkényelmesedtem. A vírus fogalmával is megbarátkoztam. Olyan ez számomra, mint a nem várt vendég, aki, ha mégis megérkezik, meglehet, hogy el sem megy.

Április 20.

Nagyon várom, hogy lejárjon a szükségállapot. Már nem félek, nincs annyi harag és szomorúság bennem, mint az elején, ezért józan ésszel próbálom magam számára a félelemmel kapcsolatos dolgokat tisztázni.

Valamikor lejár az egész! Bízom benne! De vajon, hogyan fog lejárni? A vírus, a veszély továbbra is maradni fog egy ideig köztünk.

Majd akkor, talán az lesz a legnehezebb, hogy a már megszokott szükségállapotból, mindenki direkt a régi életét fogja akarni visszakapni, ami, amint látszik, nem lesz már soha talán. Meglehet, hogy akkor lesz mindenkinek a legnagyobb szüksége segítségre ahhoz, hogy feltalálja magát, kiismerje magát az újonnan kialakult helyzetben.

Április 22.

Mától újra megkezdődött az itthoni iskola. Hihetetlen sok időt igényel az, hogy megtaláljam az óvodásaim számára az optimális megoldásokat, lehetőségeket. A saját gyerekeim is sokkal nehezebben és időigényesebben teljesítik a feladataikat. Az, amit az iskolában 50 perc alatt leírtak, itthon 2-3 órát is igényel. Mintha veszítenének az önállóságukból. Koncentrálni is nehezebben tudnak. Félek, hogy nem sok ismerettel maradnak abból, amit ebben az időszakban tanultak. Hálás vagyok, hogy az ismereteimnek köszönhetően sokat segíthetek nekik, azonban nem hiszem, hogy pótolhattam minden tanárt számukra.

Április 24.

Vannak napok, amikor erőmtől megfosztva érzem magam. Vannak napok, amikor lelkileg, idegileg, fizikailag kifáradok, és vannak napok, amikor eluralkodik rajtam a kényelem, az ellustulásra való hajlam. A mai napon inkább csak kifáradtnak éreztem magam, bizonyára több nap terhe sújtott le rám.

Alig kezdtük újra, de máris borzasztóan fárasztónak tűnik az itthoni online iskola. Az időbeosztás és az eszközök megosztása miatt kimerítő. Állandóan szerveznem és terveznem kell a nap minden percét, minden mozzanatát és, hogy még jobb legyen, szinte mindenre írásbeli beszámolót is kell írnom. Érzem, hogy ezt így sokáig nem fogom már bírni, ezért azon gondolkodom, hogy megpróbálom fontossági sorrendbe helyezni a tennivalóimat, és csak azzal fogok foglalkozni, ami nagyon fontos, vagy kihagyhatatlan.

Április 30.

Eltelt néhány nap, olyan napok, amelyek csak normális hétköznapi eseményekkel voltak tele. Időközben volt egy haláleset a faluban. Egy 79 éves, református, beteg bácsi hunyt el. Talán tiszta véletlen volt, hogy annyi ideig nem halt meg senki.

Furcsa temetés lesz ez a falusi emberek számára. Itt, mindenki mindenkit ismer, sokan szokták elkísérni utolsó útjukra a halottakat. Vajon most hogyan fog ez lezajlani? Mennyire fogják tudni betartani az emberek a rendelkezéseket, korlátozásokat, és mennyire lesznek képesek bizonyos rítusok, szokások kihagyására? Milyenné válik a gyászoló család számára a gyász, ha nem lehetett együtt a nagycsalád? Milyen bánatok, frusztrációk fognak uralkodni rajtuk, mert egy másféle végső búcsúzásban volt részük?

Ezekre a kérdésekre, bizonyára az idő elteltével fogok válaszokat kapni.

Összegzés

Hálás vagyok, hogy megtanultunk másképp is élni, meg tudtunk élni elszigetelve a világtól, megküzdöttünk egy ideiglenes munkanélküliséggel, megtanultunk a világhálón keresztül tanulni és tanítani. Hálás vagyok, azért is, hogy részem lehetett ilyen kiváló időszakot túlélni. Örvendek, hogy eléggé kitartó voltam, bátoríthattam a családomat és gyakran saját magamat bizonyos krízishelyzetekben, nehéz pillanatokban, fontos döntésekben, súrlódásokban.

Olyannyira természetesnek tűnik most ez az életmód, hogy attól tartok, nehéz lesz majd újból beleszokni egy más rendszerbe. De amint megfigyelhettük és megtapasztalhattuk, nagyon ügyesen be tudunk illeszkedni különböző helyzetekbe. Több mint valószínű, a félelem még egy jó ideig megmarad bennem. A pandémia időszaka életre szóló bélyeg lesz.

Kovács Zsuzsa

Vírusnapló

03.21.

A március nálunk a születésnapok hónapja. Ma például az enyém van. Számadással telt el a nap egy jelentős része. Mi történt velem ebben az évben? Hol tartok most? Most mindannyian együtt vagyunk, lehet van 6 éve, hogy nem itthon ért utol a születésnapom. Ezért különösen hálás vagyok, mert sokszor fájt és vádoltam magam, hogy elhagytam azokat, akik fontosak nekem. Próbáltam ezt kiküszöbölni, de mégis beférkőznek néha a fejembe a vádló gondolatok. Ilyenkor szeretek olyan dolgokkal foglalkozni, ami valahogyan az élettel fonódik össze. Megnyestem a gyümölcsfákat, új csemetéket ültettem, amit rítus-szerűen megteszek most már, életformáló alkalmakkor. Apámtól tanultam, aki mindenik nagy műtété utáni felépülését azzal kezdte (amikor már tudott járni), hogy főzött valami finomat, és elültetett 5-10 csemetét. Így lettek 20 éves diófáink, 15 és 12 éves fenyőfáink, 8 éves nyírfák, somfák, szilva-, meggy- és almafák. Olyan körtéfánk is van, aminek az ágacskáját a vásárhelyi kórház előtti egyik pad mellől hozta haza. Az sem volt biztos, hogy megél, és azt se tudtuk, hogy mi lesz belőle. Abban az évben termett először, amikor apukám meghalt. Szóval, a faültetés része az életet ünneplő rítusaimnak és olyan régen vágytam már a betonfalak közül az életbe. Félelmetes ez a járvány, sokat imádkozom az orvosoknak erőért és a betegeknek gyógyulásért, de nekem most még egyelőre olyan dolgokat tesz lehetővé, amik egyébként nem lennének elérhetőek Kolozsváron. (családot, erdőt, nyugalmat) A teológus szemléletet lépcsőzetesen bontom majd ki a vírussal kapcsolatban. Annyit tudok, hogy néma nem maradhatok, de azzal sem tudok azonosulni, amit az

ismerős lelkipásztorok tesznek. A mostani járvány nem csapás, nem ítélet, nem büntetés, hanem egy terhelt helyzet, amelyben ugyanúgy helyet találhat magának a bizakodó ember, mint ahogy az aggódó is. Keresem, hogy melyek azok a hitfogalmak, amelyek most új tartalmat hoznak, azokat a fogalmakat vagy igéket, amelyekre most a leginkább szüksége van a világnak. Vigasztalásra van szükség, bátorításra is és az Isten gondviselését és szabadítását is hirdetni kell.

03.24.

Eldöntöttem még a legelején ennek a járványnak, hogy nem ülök bele nyakig az önsajnálattól a kétségbeesésig tartó nagyon mély örvénybe. Ehelyett csupa olyan dologhoz kötöm a naplórásomat, de legfőképpen a hangulatomat, amire jól esik emlékezni, gondolni vagy aminek éppen akkor vagyok a részese. Ma például a nagyapám 82. születésnapja van, ami önmagában is csoda, mert a gyönyörűm már 5 éve súlyos szívelégtelenségtől szenved, és a papírforma szerint már nem is kellene szuszognia. A vírussal kapcsolatban természetesen most kicsivel jobban aggódom érte, nem megyek be hozzá, ami nagyon nehéz nekem. Sikerült az utóbbi években ránevelnem arra, hogy mesélje el nekem az élete nagy történeteit. Ezeket a történeteket kell most mellőznöm, nem tudom megölelni, megsimogatni a kicsi kobakját, fogjam a nagy kezét. Nagyokat sóhajtok most, mert azt hiszem, hogy így nem szeretem őket, nem törődöm velük, magukra hagyom. Erős érzés ez, azt hiszem, hogy a legjobban a lelkiismeret-furdalás írja le. Ők se hagytak magamra, amikor én voltam beteg.

Ma bejelentették, hogy 65 év felett tilos kijárni. Ennek örülök, mert féltettem őket. A másik nagyapám mindenfelé mászkál, megvannak az ismerősei, akikkel leáll beszélgetni, megvannak a kultikus helyek, ahová bejár vásárolni, és nem nagyon zavarja az, hogy most járvány van. De most már nem mehet sehová és biztonságban lesz. Ez mondjuk rám plusz terhet ró, mert három háztartást kell ellátnom, de ezzel inkább megbirkózom, minthogy azon agyaljak, vajon honnan szedtek össze valami csúfságot.

A teológus énem ma áhítatot írt a nőszövetség imádságos könyvébe, az 51. zsoltár alapján. *Vidámíts meg újra szabadításoddal, támogass, hogy lelkem*

készséges legyen. – ez volt a központi igevers. A szabadításról beszélni ilyenkor sokkal nehezebb, mert nem lehet kliséket mondani. Ki mondja, hogy nem lehet? Ez egy belső hang, valószínű a saját igényem, hogy ne felszínes álbölcsességeket szórjak szét a világba, hanem olyan üzenetet fogalmazzak meg, ami sokkal mélyebben van, de mindenkit érint. Arról tesz tanúságot ez az imádság, hogy az élet nem a sikerektől, vagy a saját valóságnak hitt teremtető erőnk illúziójától lesz teljes, hanem a mindent újjá formáló, megerősítő, megszabadító Isten jelenlététől. A hozzáfűzött rövid imádságomban ez áll: Uram, kérlek tedd készségessé lelkemet a te szabadító erőddel! Segíts, hogy az embereket törekeny valójukban tudjam meglátni, hogy bele tudjak érezni mások helyzetébe, igazán megismerjem a körülöttem élőket, hogy tudjam, mire van szükségük. Nekem is tört már ketté az életem, tudom, mennyire nehéz a mélységbe esni, milyen nehéz onnan kijönni, vagy hozzád kiáltani. De hiszem, hogy te újjá formálsz engem, valódivá, érzővé, törődővé, megértővé, s így rajtam keresztül is átszűrődnek mennyei erődnek sugarai, amellyel másokat is a megerősödésbe vezetsz. Ez az igazi szabadítás.

Dávid arra kéri az Urat, hogy ha már megszabadította, akkor adjon erőt, hogy tehessen valamit ő is. Ez egy transzformatív cselekvéssé lesz, ami azt jelenti, hogy a saját és az isteni cselekvés egyszerre formálja az embert és a környezetét. Magyarul: A cselekvésben lesz készségessé a szív, az Isten szabadító és az ebből fakadó hitvalló emberi cselekvésben. Ez a vírusos kontextusban azt jelentheti, hogy a lamentáció helyett/mellett érdemes tenni az életért és a mások életéért.

03.25.

Ez a nap nagyon furcsa volt. Tegnap délután bejelentették a kijárási tilalmat, ezért a nagyszüleimmel beszéltem, hogy kinek mire van szüksége, úgyhogy kora reggel beszerzőkörútra indultam. Az az érzésem, hogy a nagyszüleim nem veszik komolyan a helyzetet, pedig elmagyaráztam nekik alaposan, hogy mit lehet tenni, mikor mehetnek ki, nyomtattam nekik lapokat, kitöltöttem őket előre, csak hogy ne mérgeződjenek ezen is. Anyám

szülei pedig elkezdtek raktározni, gyógyszerekből leginkább. De furcsállják, hogy csak a kapuig megyek, hogy nem ölelem meg őket. Az gondolják, hogy túlreagálok. Ez lehet, hogy zavar, mert nekik akarok jót, és már sokszor éreztették.

De miért furcsa a nap?

Nyomott volt a hangulatom, pedig lendületesen indultam neki korán reggel a napnak. Megtettem a beszerző körutát a nagyszüleim számára, főztem ebédet a kicsi önkéntes karanténosaimnak (a testvérem sokat profitál ebből az itthonlétből), megsétáltattam és elláttam a kutyáimat. Miután gondoskodtam mindenkiről, elkedvtelenedtem. Már napok óta figyelem, hogy érzelmi leszek, de nem tűnt fel eddig, hogy ennyire szétesőben vagyok. Valami nem kerek, csak épp nem tudom, hogy mi. Nem érzem bezárva magam, időm is van, és mégis zavar magamban valami. Nem tudtam semmilyen szellemi munkát végezni, fájt a fejem, csak bambulni tudtam.

03.26.

Három napja a vírusnapló hatására elindítottam egy facebooknaplót is, ahol humoros élettörténeteken keresztül üzenek az ismerőseimnek. Rengeteg lelkipásztor oszt meg videókat, bibliaórákat, live-olnak, áhítatot tartanak a facebookon, s a vírus egyik gyakorlati haszna, hogy a tömeges bejelentkezésekből felfedeztem, hogy mi az egyik gyengesége a szolgálatunknak. Végtelenül monotonok, unalmasak a videók, sokszor kaptam magam rajta, hogy továbbgörgettem és ez nincs jól. A legvisszaütköztetőbb számomra ez az évek hosszú során kimunkált papos hang volt egy-egy videóban. Nagyon tanulságos, ami most történik az online papsággal. Én is szerettem volna biztatni, erősíteni az ismerőseimet, de nem így. Végiggondoltam, hogy milyen előnyös tulajdonságaim vannak, amelyeket hasznosíthatok most. Igehirdetésből mások részéről már volt elég, de személyességből kevés, úgyhogy úgy döntöttem, hogy olyan saját történetek szűrőjén keresztül fogok naponta jelentkezni, amelyekhez mások is tudnak kapcsolódni. Mindenki volt gyerek, mindenkinek voltak nagyszülei, úgyhogy ilyen kapcsolópontok mentén próbálok az ismerőseim

feltételezett (itt-ott ismert) aznapi hangulatát kifejezni. Gondolkoztam rajta, hogy esetleg elbagatellizálom a helyzetet, ennek fenn is áll az esélye, de a személyes visszajelzések azt jelzik, hogy a történeteim adnak némi többletet a napnak és az embereknek. Mostanság nem nagyon van, amit megmosolyogni, sok az aggodalom, ezért humorosra próbálom írni ezeket a szövegeket.

Eddig sok bosszúságot tudott okozni, hogy a nagyszüleim és a mi házunk között csak egy kertnyi távolság van. Például ha szünidőben mamámnál "nyaraltam", anyám könnyen hazahívhatott, hogy menjek bevásárolni, vagy vigyázzak a tesómra. Az öregeim (és a teljes baráti körük) mindig tudták, hogy mikor jövök haza, ki van nálam, milyen zenét hallgatok, és hány óráig ég a villany a szobámban. A fürdőszoba ablakából tökéletesen lehetett zoomolni. Így az életem egy nyitott könyv volt egy adott korosztály és szomszédság számára.

Most azért mégiscsak jól jön, hogy átordibálhatok a kerten nagymamámnak, hogy maradjon ügyesen otthon, de azért alkalomadtán kiáltson vissza, hogy mit főztek ebédre.

Ez a független felnőttiség manapság már csak ilyen.

Erre az időszakra az a feladatom, hogy naplót vezessek, és figyeljem a környezetemet a megváltozott élethelyzetben. Eltökélt szándékom, hogy a felgyűlőben lévő feszültségek, aggodalmak, konfliktusok színterére rászabadítom a humorérzékemet, hátha segít valamit.

A visszatérő kérdés: Milyen érzelmeket vált ma ki belőlem a vírus közelsége/terjedése vagy a bezártság?

A bezártságról most is egy emlék jut eszembe. Két éves lehettem, amikor mamámtól kaptam egy nálam másfélszer nagyobb hajasbábát, aminek elméletileg nekem nagyon kellett volna örülni. A közönség által várt hatás elmaradt, de olyannyira, hogy helyette ordítva sikítottam valahányszor nekem játszani kellett volna vele. Anyám tudta, hogy a babának vesztett pere van, de illemből próbálkozott, hogy bár lássa nagyanyám, hogy foglalkozom az ajándékával. A baba nem akart felszívódni, pedig eldugtam én mindenhová, ahová felértem, ezért kevésbé

nőies, viszont annál eredményesebb megoldást kerestem. Kilestem egy zavartalan pillanatot, kirángattam tőből a kezeit és a lábait és olyan mélyre ástam el a homokozóban, amennyire csak bírtam. Azóta is irigylem magamtól azt az eltökéltséget.

Következtetés: Én nem akarok fenyegetőzni, de ha elég sokáig hallom még, hogy Zsuzsikának szólítanak, megtörténhet, hogy drasztikusra fordulnak a dolgok. Én félnék.

03.26.

Ma lenne édesapám 51. születésnapja, ezért a mostani víruskritikámat az ő életbölcsségéből merítem.

Íme a sztori:

Első szesszióm volt a méltán híres Universitatea Petrol-Gaze din Ploiești angol-román szakán, és egyetlen tősgyökeres székelypalántaként nagyon akartam teljesíteni. Sokat tanultam éjjel, rengeteget idegeskedtem, és ezért elkezdett csomókban kihullani a hajam. Miután már minden lehetséges gyógyászaton (ideg, bel-, bőr- stb.) megfordultunk az apámmal, de semmilyen kence vagy csodabogyó nem használt egyszercsak kitört belőlem a sírás:

- Apa, ki fog hullani az összes hajam, mit csináljak?

Apámat leginkább az zavarta, hogy megint sírdogálok (ezt valahogy mindig nagyon nehezen viselte) s kicsit dühösen, de kaján vigyorral az arcán azt mondta:

- Nem baj fiam, teszünk sapkát.

Használt. Elröhögtük magunkat, s azóta ha komolyabb egészségügyi bajom van, már az orvosnak is azt mondom: Nem baj, teszünk sapkát.

Most már csak azt kell kitalálni, hogy hogy fér össze az arany a pamuttal. (Koronás sapka? Sapkás korona? Vajon melyik verzió jobb?)

Utóirat: Boldog születnapot apukám!

03.27.

Nehezen bírtam elviselni a mai napot. Feszült voltam és ingerlékeny, zsörtöltem mindenért. Napok óta gyűl a frusztráltság bennem úgy, hogy észre sem vettem. Csak annyit észleltem, hogy érzelmi évésbe fogtam, de nem tudtam visszaevezeni, hogy pontosan mióta. Beszűkültnék érzem a teret magam körül, nem találom a helyem. Volt néhány gyenge próbálkozásom, hogy belekössek a szeretteim valamilyen megnyilvánulásába, de észrevettem és leállítottam. Teológiai szempontból is figyeltem, hogy az utóbbi irományaimban visszatérő fogalmak között ott van a mélység szó. Gyakran használom, és gondolkodom is egy ideje, hogy mit jelent. A tegnapi jelentésembe nem írtam bele, hogy megviselt az, hogy volt időm az apámra gondolni. Nem tudtam megszámolni, hogy hányszor fogott el a sírás, de egész nap pityeregtem. Gondolom, ebből is nehéz kilábalni és még szükségem van időre. Mindenesetre, ma nem jött össze az alkotás (csak a főzés jött össze), vesződök az áhítat- és naplóírással is, ezért most ennél többre nem telik. Annyit próbáltam változtatni csak, hogy evés helyett ma már tudatosan tornázni kezdtem. Nem tudok sokáig ülni ebben az önbántó állapotban.

04.01.

Ezekkel a bejegyzésekkel két célom van:

1. Megkeresni azokat az erőforrásokat, ahonnan lehet meríteni, hogy védettségünk legyen mindenféle pusztító gondolatokkal és helyzetekkel szemben.

2. Felhasználni ezt a felépített immunitást mások szellemi, lelki és fizikai segítésére.

A céloknak megfelelően a mai történetem apám horgászási habitusát állítja középpontba. Az életünk valahogy soha nem sikeredett csendesre, vagy legalább mérsékelten nyugodtra, így a csendet valahol pótolni kellett. Ezért akaratunk ellenére sokszor találtuk magunkat családotól valamelyik tó partján, ahol nekünk csak annyi dolgunk volt, hogy kivádjuk, amíg apa

kihalássza magát. Kompromisszumra vagy apellátára nem volt lehetőség, ha kitalálta, akkor muszáj volt menni. Az olvasást is végül a szörcei tó partján szerettem meg, mert a napon aszalódásnál már csak az tűnt abban az időben kevésbé unalmasnak. Mondjuk, voltak, akik kivételesen szerettek apámmal halászkörútra menni, de mi valahogy nem voltunk erre vevők. Legtöbbször csak olyankor mentem vele, amikor édesanyám hirtelen óriási készletet érzett egy exklúzív nagytakarítási akcióra, mert hát itt csak a rossz és a rosszabb közül lehetett választani. Egyszer, amikor valami izraeli vendégeket vittünk Szörce kultikus találkozóhelyére, miután kifogatták velem az összes sügért és naphalat a palló alól, úgy döntöttem, hogy bojkottálom az eseményt és elbujdosok a dísznek felállított sátor mögé, de amikor felhúztam a zipzárt, hogy kivegyem a frissen megszeretett Verne könyvem, megláttam, hogy zsidó testvéreink a lehető legzavartalanabban és legruhátlanabban szaunáztak a sátorban. Nekik ugye nem volt elég meleg a közel harminc fok. Leleplezésük okán sem zavartatták magukat, de azért kaptam két dollárt, hogy vegyek magamnak cukorkát. A tizenkét éves fejemmel nem azon kezdtem agyalni, hogy mit láttam, hanem, hogy jól kitoltak velem, mert Szörcsén nincs olyan üzlet, ahol nekem dollárért cukorkát adnak.

Tanulság: 1. Ha csendre vágytok, halásszatok az emlékeitek között.

2. Ha tóparton bezárt sátrat láttok, még ha a tietek is, mielőtt kinyitnátok döfködjétek meg az oldalát, nehogy meglepetés érjen.

3. Ha mégis meglepetés érne, legyen nálatok számlaszám, ahová utalhatnak.

04.02.

A mai tanulságot előre megfogalmazom: A sírás az egyik legjobb módja annak, hogy belső vívódásainkat mások sértegetése és bántása nélkül fejezzük ki. Ezt hívják őszinte énközlésnek, amelynek lényege, hogy kimondjuk, mit érzünk valójában és hol van szükségünk mások támogatására.

Harmadik osztály végén Lázár Ervin *Négyszögletű Kerek Erdőjéből* adtunk elő egy részletet. Mikkamakkát játszottam, de ami ennél is fontosabb, hogy ez volt az első előadás, amire apám önszántából (nesilit de nimeni, ahogy a kínai mondja) eljött. Azóta sok olyan helyen megfordultam, ahol előadás címszó alatt kellett végigsínylődni valami minősítést nehezen megtűrő izét, úgyhogy meg tudom érteni, hogy a többi ilyen opciót miért skippelte vagy sózta rá más családtagra inkább. Ma is látom, ahogy az én szép vágású, szöcskelábú apám görnyedten nyomorog a többi szülővel együtt azokon a leírhatatlanul alacsony és tomporkínzó, kényelmetlen tornatermi padokon, kb. ezer fokban, legalább két órán keresztül. (Ezúton róvóm le tiszteletemet minden évvégi szereplést mosollyal az arcán végiggyötrődő szülő előtt.)

A darab egészen jól ment, de volt egy jelenet, ahol az erdő lakói körben ugrándoztak és táncoltak. A révület hevében megfeledkeztem arról, hogy nekem látni is kéne, hogy merre szökdécselek, de mire ez eszembe jutott volna teli erőből elütöttem azt a nyitott ablakot, amivel próbálták lélegezhetővé tenni az oxigénmentes forró levegőt. Abban a pillanatban két választásom volt: A) röhögök és folytatom a kultikus szökdécselést ezzel is megmentve mindannyiunk becsületét, vagy B)... B) ... B)...

Na, hát engem nem érdekelt a becsület, elkezdtem torkam szakadtából, üvöltve sírni s hiába próbált a tanítónéni visszaterelni az amúgy tökéletesen tovább zajló táncikálásba, én annál jobban sírtam. Folyt a könny, a korom és egyéb váladékok az arcomról, de az apáméről is, aki kínjában elkezdett hangosan röhögni és mindenkinek kezdte mondani, hogy ez az én gyermekem.

Nem is tudtam megvigasztalódni csak akkor, amikor apa bevitt a Zsigafagyiba és kedvemre választhattam olyan és annyi gombóc fagyit, amilyet és ahányat akartam.

Utóirat: A fagyievés nem oldja meg a problémát. Ne kapjatok rá az érzelmi evésre, mert nehezen lehet leszokni. 😊 Főleg a karantén idején vagyunk kitéve a kajahalmozás veszélyeinek. Nem kell két kézzel kanalizni a lisztet, csak azért mert van 4 zsákkal otthon. Gyertek, kíméljük meg együtt

a pénztárcáinkat attól, hogy vacak fogyitabikra vagy edzőtermekre költsük azt, amit wellnessre is költhetnénk.

04.03.

Bevezető: A sírásról azért írtam, mert tegnap kezdtem elgyászolni a Kolozsváron maradt virágaimat, amiket 3 hétre bebiztosítottam, de 2 hónapig biztosan nem bírták volna ki. Ma délelőtt megtudtam, hogy az ifjúsági lelkész végigjárta a szobákat, és megöntözte a karanténos virágokat, ezzel is lélegzetvételhez juttatva dédelgetett növényeinket. Ehhez a lélegzetvételhez kapcsolódik a mai történet.

Egy balatonparti strandon voltunk anyával és egy csoport gyerekkel, akik nagyon szerettek volna a nevelőnénivel csúszdázni. Köztudott, hogy az anyám végtelenül vízfóbiás, úgyhogy ez az akció szerintem kudarcra volt ítélve. De a gyerekek addig kérlelték, amíg kiválasztotta a lehető leglankásabb és legrövidebb csúszdát, amin csak azzal a feltétellel csúszott volna le, ha vele együtt lecsúszok én is és fogom a kezét. Lecsúsztunk, feljöttünk a víz felszínére, de anyámat nem láttuk sehol. Azon kezdtem el gondolkodni, hogy mi a fene szorítja a kezemet a víz alatt, mert időközben elfelejtettem, hogy Baywatch-os főszerepet kaptam a csúszás előtt. Kimondhatom, hogy a vízimentős karrieremet csírában fojtották el a korai szárnybontogató körülmények, amit nyilvánvalóan azóta sem bírtam feldolgozni. Majd a nyolcvanadik születésnapomra szörfdeszkát fogok kérni a dédunokáktól. Jól fog az jönni, ha elolvadnak a gleccserek, de az addigra felszaporodott mélyráncaimat is ki fogja simítani, némi ellenszél segítségével. Na, de jöjjünk vissza a történetbe, mert anyámat a víz alatt hagytuk.

Anyám a becsapódás után haláli nyugalommal leült a medence fenekére, és mint aki elvégezte azt, amire vállalkozott (mert ugye ő lecsúszott, de kikászálódásról nem volt szó) várta a folytatást. Húségesen fogta a kezemet, mint mások szokták a kapaszkodót a buszon, és meg volt róla győződve, hogy ki lesz mentve. Felhasználva utolsó vízimentő tartalékaimat kirángattam anyámat a vízből, aki miután megkönnyebbült,

hogy élete viharos tengeréből mentőövként szedte ki egyenes ági leszármazottja, megpróbált levegőt juttatni megkínzott tüdejébe. Én hősnak éreztem magam, anyámnak pedig elkezdődött egy új élet.

Amúgy a víz alig ért derékon felül.

Következtetés: Ez a bejegyzés a bizalomról szól. Aggódás vagy jajveszékelés helyett érdemes végiggondolni, hogy nekünk mit jelent bízni valakiben vagy valamiben. Van, akinek ez ösztönösen jön, van, aki tanulja. Ma megtanultam, hogy a hiteles lelkész akkor is elérhető kell legyen, amikor azt hisszük, hogy nem lehet számítani rá. Elvégre ki gondolta volna, hogy egy akkora épületben végigjárja mindenik szobát és gondját viseli annak, ami hátramaradt. A történet jelenidejében pedig azt tanultam meg, hogy akihez a legközelebb állsz, az nem kérdőjelezi meg, hogy beszámítható vagy-e, hanem tudattalanul is rád bízta magát.

04.04.

Amióta ezeket a bejegyzéseket írom, megfigyeltem, hogy napról napra viccesebb az élet, pedig eddig sem volt valami hű de komor. Ezért legyen a mai történet központi fogalma a kollektív humor. Kollektív tudásnak nevezünk mindent, amit a családban eltanulunk egymástól, anélkül hogy észrevennénk. Lehet, hogy vannak olyan szokásaink, amelyeket több generáció óta örökít tovább a családjunk. Vészhelyzetekben lehet leginkább megfigyelni, hogy mit tanultunk, hogyan kell túlélni a nehézségeket. Itt meghagyom a lehetőséget, hogy mindenki magára vonatkoztatva gondolja át, hogy milyen örökséget hoz magával.

Nálunk az egyik ilyen örökség a humorérzék. Testvéreimen lehet látni leginkább, hogy ez mennyire ragadós. Kiskorában évekig járt Kézdire egy speciális, készségeket fejlesztő központba, ami az árvaház közvetlen szomszédságában volt. Sok történetünk van onnan, de most csak egyet hoztam. (Ha sokáig tart a karantén, lassan feldolgozom azokat is.) Egy télen hazahozták a gyereket, aki egész este nagyon rügyög valamin. Furdalt a kíváncsiság, hogy mi lehet az, ami ilyen vicces neki, de meg kellett várni, ki kellett fülelni, hogy mit beszél magában, mert ha rákérdezőnk, azért se

mondja el. Vártuk egész este, hogy mikor áll elő a nagy viccel. Miután megkapta a vacsoráját, jellegzetes főúri parancsosztó kézmozdulataival, nemes orrtartással elkezdett mutogatni: Egyébként anya tudjad, hogy ezek a központban mind süketek. Jövő héten szülői értekezlet lesz, de nincs fűtés, szóval az árvaházba kell mennetek. De milyen dolog árvaházban szülői értekezletet tartani... tiszta hülyék.

Miután hangot adott a szívből jövő, egyértelműen megfogalmazott társadalomkritikájának, röhögve visszament a szobájába játszani s időszakosan hangosan fel-felkacagott: szülői értekezlet az árvaházban... hova jutottunk?!

Tanulság: A következő generációk érdekében jó lenne felkutatni, hogy mit másolhatnak le rólunk és milyen megküzdési stratégiákat adunk át nekik, mert észre sem vesszük és már le is lettünk xeroxolva. Nekünk is jobb, ha erőforrásokkal látjuk el, nem pedig béklyókkal. Mert mindent lemásolnak válogatás nélkül, aztán meg fogjuk a fejünket, hogy pont úgy kínlódnak, mint mi. Erre is való az a bizonyos, sokat emlegetett családi nevelés.

Ui. Jani most nagyon örül a karanténnak, épp csak két dolog foglalkoztatja:

1. Erik Eriksonnak voltak-e anyai ágon svéd felmenői?
2. Vajon kell-e declarație-t írjon vagy tesztet csináljon, ha ő a kamionos játékával körbeutazza Európát?

Nem tudom, hogy a két dolog hogyan kapcsolódik össze, de minden megjegyzést, kiegészítést szívesen fogad.

04.05.

Virágvasárnap van, úgyhogy nem engedhetem meg magamnak, hogy ettől függetlenül a bejegyzést. A templom és a gyülekezet átformált, és átformáló terének és erejének hiányában olyan emlék után kutattam, ahol újra átélhetjük ezt a teljesen más valóságot. A mai történet az őszinte vélemény-nyilvánítás, és a bátorító szándékkal kimondott kritika köré épül fel.

Főszereplőnk Jani, a felettébb nyitott és érdeklődő, a burzsoáziát is meghazudtoló magatartású, finoman humorizáló fiatal virtuóz. Janit nagyon érdeklik az ökumenikus kapcsolatok. Különleges érdeklődést tanúsít a katolikus hitvilág és a pápai intézmény iránt, ezért sokszor néz olasz közvetítéseket a Vatikánból, de más nyelvű közvetítések sem riasztják el. Családostól próbálunk a kedvére tenni, segítjük a kapcsolatépítésben, vagy fordítjuk az idegen nyelvű információkat. (Kivéve az olaszt és az angolt, mert ezeket a nyelveket már mind magától érti. Érdemes meghallgatni, ahogy kommentálja a közvetítéseket.) Így történhetett meg, hogy egy ünnepi istentisztelet alkalmával egy katolikus kápolnába mentünk misére. A kápolna kicsinek bizonyult a gyülekezetnek, ezért többen kint maradtak a kápolna előtt, és onnan próbáltak bekapcsolódni. Mikor véget ért a mise, lehetőség volt a beszélgetésre, a belső gondolatok kihangosítására. Testvérem nagy lendülettel kezdett jelentkezni, mert neki azonnal, de most rögtön el kell mondania, hogy mit gondol. Anyám tudta, hogy ebből valami váratlan fordulat fog kibontakozni, úgyhogy megpróbált minél jobban elrejtőzni az emberek mögött. Jani szót kapott és azt mondta: Nagyon szép volt a mise és a prédikáció is, csak kár, hogy az egészből nem hallottam semmit.

Következtetések:

1. Jól fog egy-egy olyan hang, aki ki mer mondani olyasmit, amitől más ódzkodik.
2. Lehet, hogy meg kellett volna fékezni a hangadót, de felszólalásával hosszútávra megoldotta a hangtechnikai problémákat.
3. Virágvasárnap sok lehetőségünk van sok minden kihangosítására és megélésére, amit kár lenne elszalasztani: például az öröm, ujjongás, hála, remény... vagy csak ennyi: Hozsánna!

Ui. Jani mostanában annak ad hangot, hogy nekem hogy kellene jól prédikálni. Röviden ennyi: Ami téged érdekel, az nem biztos, hogy másokat is érdekel. Beszélj arról, ami másoknak fontos.

Nagyon pontosan megfogalmazza a function statement tartalmát, anélkül hogy végigvitt volna 6 évnyi teológiát. Azért van esze a kölyöknek, nem?

04.06.

Előszó: Ma a törődés váratlan kifejezésére esik egy kicsi figyelem. Mindannyian memorizáltunk olyan gesztusokat, megjegyzéseket, amelyekről rögtön érezzük, hogy figyelnek ránk. Nekem is van néhány ilyen emlékem. Nagyhét elején vagyunk, ezért az első húsvéti legációm egy mozzanatára irányítom a reflektor izzóit. Jó, ha a kulisszák mögé is bevilágítunk néha, nem csak úgy szemből látunk mindent. Ígérem, nem lesz nagyon papos.

Egy kimondhatatlan nevű faluban talált az első húsvét, s én próbáltam minél jobban ura lenni a nagyon új és nagyon bizonytalan helyzetnek. Mindenre is figyeltem: a ruhámon nem volt egy mikroszkopikus méretű szösz sem, a hajam minden szála, akarata ellenére be kellett hódoljon a hajlakk erejének. (Taft - délig tartó lendület, s a dél pont jó, mert addigra végzek.) A papírok szépen vízmértékbe rakva, kiszínezve, prédikáció megtanulva, énekek begyakorolva, borítók frissen mosva-vasalva... Szóval minden tökéletesen el volt rendezve, egy dolgot kivéve. Azzal az egy dologgal nem számoltam, hogy a szószékre felvezető lépcsőt borító szőnyeg nem volt - szépen magyarul - lefixálva. Gondolhattam volna, de valahogy nem jutott eszembe leellenőrizni.

Ahogy haladtam nagyba felfelé a lépcsőn, egyre kevesebb hely kezdett lenni a lábaknak, s a felvezető rész inkább hasonlított már egy rámpára, mint lépcsőre. Olyan szépen kifeszült a szőnyeg, hogy könnyedén ki lehetett volna számolni a szöggel szemben fekvő befogót, mert az átfogónk már művészien kialakult. Szóval haladok felfelé, próbálok nem visszabukfencezni, vagy letaposni a palástot. (Aki nem hord receptre felírva palástot, annak elmondom gyorsan, hogy ha elől rálépünk, akkor is végezhetjük orral előreesve bárhol.) Az utolsó előtti lépcsőnél már kezdtem örülni, hogy fel fogok érni minden láthatóan vállalhatatlan tökéletlenkedés nélkül, amikor véletlenül kiléptem a magassarkúmból, ami ágyúkat meghazudtoló ropogással gurult vissza szép komótosan a mélybe. Na, annyi baj legyen, a palást takarásában mezítláb is ki lehet bírni egy órát -

jelenttem ki némi rugalmassággal magamnak. De a széken ülő főgondnok másképp gondolta, felvette a cipőt, és katonás mozdulattal utánam hajította a szószékre úgy, hogy azt hittük leszakad minden. Próbáltam én elbújni, hogy röhögjem ki magam, de a szószéken nincs hová, max. ha leguggolok, de valahogy a bűvárlelkészség nincs nagyon az ínyemre. A gyülekezet viszont másodszor is megmentett, mert hangosan kezdtek kuncogni, ezzel is jelezve, hogy röhöghetek nyugodtan. Vidám ünnep volt, annyi biztos.

Tanulság: 1. A főgondnok azért GONDNOK, hogy a testi és lelki épségedre akkor is vigyázzon, ha te már nem tudsz.

2. A gyülekezet rögtön és mindig együttérez azzal, akire figyel, úgyhogy néha nem baj, ha tökéletlenkedünk.

3. Fiúk, lányok! Ne vegyetek nem kibiztosítható magassarkút, mert ha lerúgjátok, utánatok lesz dobva. Ugyanez érvényes a 'lepcsire' azoknál, akiknél nevelőeszközzé lépnek elő a műanyag lábbelik, mert más már nem használ.

Összegzés

A legtöbb történet az aznapi hangulatomat önti szavakba, ezért nem feltétlenül van logikai összefüggés közöttük. Igyekeztem rendszerezni, valamiféle szakmai segítséget is belelopni, formát adni neki, összeegyeztetni az emléket a tapasztalattal és persze olvasmányosan megírni. Azt vettem észre, hogy ameddig rendszeresen arra törekedtem, hogy egy kevés humort csempésszek a történetekbe, egyre jobban bírtam a napot is. Tartósabb lett a jókedvem tőle. Kialakult egy olvasóközösség az ismerőseimből, akik naponta várták az irományokat. Ez meglepett, mert meg voltam győződve, hogy túl hosszúak a bejegyzések a facebook-pörgéshez képest. Mégis átlagosan negyven ember olvasta. Megfigyeltem, hogy kik: pedagógusok, tanítónénik, régi és mostani tanáraink, vagy akiket csak ismerek – a negyvenből húsz biztosan tanító vagy tanár volt. Teológusok viszont nagyon kevesen voltak, de hát velük nem is számoltam. Gyülekezeti tagok is akadtak innen-onnan, akiknek szimpatikus voltam valamelyik legációban. Az apás történeteimnél viszont apám baráti köre jelentkezett üzenetben,

kommentben, de még telefonon is. Mondtam nekik, hogy gyűjtöm mások emlékeit, és hamar felajánlották, hogy elmesélik, ők hogy emlékeznek rá. A rejtett szándékom az volt, hogy felmérjem, ha könyvet akarnék írni az apámból, kihez tudnék menni történetekért. Öt biztos forrásom már van, akik előre jelezték, hogy várják, hogy megkeressem őket. Szóval ha produktív eredményeket keresünk a vírusnapló kapcsán, ez egy elég nagy eredmény. Örülök, hogy nem megvalósíthatatlan az ötletem. Hogy miért nem folytattam az írást? Egyrészt mert nagyhét következett, és nem akartam humorizálni. Másrészt sokat gondolkodtam, hogy nem lesz-e ez felelőtlen kitarulkozás ismerős és ismeretlen előtt? Nem voltak ezek kompromittáló történetek, s a családtagjaim beleegyezését is kértem a történetek megírásába, de azért mégis elgondolkodtam, hogy a napi egy történetet meddig tudom tartani, anélkül, hogy erőltetett lenne, vagy hogy elárulnám az enyéimet. Lett bennem egy feszültség és abbahagytam, de nem biztos, hogy elszórva nem fogok még megosztani néhány történetet.

Pavelka Attila

Én és a vírus – Önreflektív élményfeldolgozás

Preambulum

A legutóbbi egyetemi óráink 2020. március 6-7-én voltak. A két nap közötti éjjel, mint rendszerint, a kolozsvári Enjoy Hostelben szálltam meg. Szobatársam egy ortodox szerzetes volt, egy Athos hegyi kolostorból, aki Kolozsvárra járt orvosi kezelésre. Amikor bemutatkoztunk egymásnak, eléggé vonakodva fogott kezem velem, és megkérdezte, hogy Olaszország területén jártam-e a közelmúltban. Csak akkor nyugodott meg, miután megmondtam, hogy Maros megyéből jöttem.

A szerzetes egy titkos összeesküvésekről szóló könyvet ajánlott a figyelmembe, amely arról szólt, hogy a világ nagyhatalmai az emberiség kiirtására törekednek. Bolygónk túlnépesedett, és képtelen fenntartani a 7 milliárd lakost. Ahhoz, hogy az emberek jólétben élhessenek a földön, számukat 300.000-re kellene csökkenteni. Egy sci-fi regénybe illő gondolatok voltak ezek, mégis felkeltették figyelmemet, főleg mivel egy szerzetestől hallottam. Az elméletet eléggé érdekesnek találtam ahhoz, hogy a könyvbe belelapozzak. Ekkor a koronavírus még nem volt nálunk annyira elterjedve.

Másnap, 7-én konfliktuskezelés órán megemlítettem ezt az elméletet, de senki sem tulajdonított annak jelentőséget. Órák után, a kolozsvári vonatállomás könyvtárútitó automatájában megpillantottam a szóban forgó könyvet, de már én sem tartottam annyira fontosnak, hogy megvásároljam. Majd legközelebb, amikor Kolozsvárra megyek, és elmúlik a koronavírus okozta vészhelyzet, meg fogom vásárolni – ha még meglesz.

Nem először kezdek naplót írni. Teológiai hallgató koromban, 1998 nyarán másfél hónapot töltöttem egy homoródmonti faluban nyári gyakorlaton. Itteni tartózkodásomról, tevékenységemről, szolgálatomról kellett volna napi rendszerességgel naplót vezetnem, amelyet azonban csak a szolgálat befejezése után írtam meg, tapasztalataimat összesítve. Mindazonáltal a rendeltetésének megfelelt, sőt elismerésben részesültem.

A naplóírást gyakorló segédlelkézségem idején folytattam, amit kötelező volt a negyedévi konzultációk alkalmával bemutatni. Ezt sem végeztem napi rendszerességgel, hanem napokkal később írtam meg az éppen aktuális eseményeket – egyfajta memoárt, emlékiratot a napló helyett.

A tavaly pedig jött az örömnapló – nem kis gondot okozott annak megkeresése, akivel azt megoszthatom. Annál nagyobb buzgalommal jegyeztem le délelőtti és délutáni örömeimet.

Most meg itt a vírus. Ahogy átolvasom a munkafeladatokat felsoroló iratot, úgy tűnik, mintha mindez már a múlté lenne. Percről percre igyekszem követni az ezzel kapcsolatos értesítéseket, tudósításokat. Az első napokban szilárdan meg voltam győződve arról, hogy ezt túl fogom élni. Hiszen annyi mindenben átestem már – autó- és biciklibaleset, agyrázkódás, kar- és lábtörések, égések stb. – egy vírus mit árthat nekem? Azonban, ahogy teltek a napok, egyre erősebb lett bennem a sejtés, hogy ebbe bele fogok dögleni. A tévéből, internetről áradó üzenetek, figyelmeztetések - maradj otthon, ne koslass, moss kezet, vigyázzunk egymásra, együtt sikerül stb. – lassan kezdtek az agyamra menni. Egy ideig buzgón mostam kezeimet, aminek következtében először a tenyerem vált érdekessé, majd a kézfejem bőre repedezett szét. Az okostelefon, tévé és a számítógép képernyőjének állandó fürkészésétől pedig a szemeim mentek tönkre. Egy hónap után a túl hosszúúra nőtt hajam kezdett zavarni. Feltűnt, hogy mennyire megőszültem az utóbbi időben. A kialakult helyzetben nem volt lehetőségem arra, hogy fodrászhoz menjek, a feleségem pedig hallani sem akart arról, hogy nyírógéppel megnyírjon vagy magamat megnyírjam. Lassan belefásultam az országos tisztifőorvos jelentéseinek hallgatásába, a miniszterelnök és államelnök utasításainak mérlegelésébe, a fertőzöttek, gyógyultak,

elhalálozottak számának követésébe. Egy idő után már csak a halottak egyre növekvő számát követtem a tévében – mert csak ez volt releváns.

Nem lepődtem meg akkor, amikor a tévében a *Kockás* című képregény egy 1982-es számát mutatták be, amely tartalmaz egy, a jelenlegi helyzethez hasonló sztorit. Gyermekkoromban nekem is megvolt a képregénynek ez a száma. A történet címe *Egy vírus megszökött*, főhőse Dr. Justice, egy karatézó francia orvos, aki kideríti, hogy az egész Európát sújtó 1977-es influenzajárványt tulajdonképpen egy londoni laboratóriumból „szöktette meg” az intézet igazgatója azért, hogy az intézet által gyártott és eladott ellenanyagokból meggazdagodhasson. A történet szerint Angliában rummal gyógyították ezt a betegséget. Ez az elmélet nem áll messze az itteni helyzettől, hiszen itt azt híresztelik, hogy a szilvapálinka hatékony gyógyszer a koronavírus ellen.

Felkészültünk a krízisállapatra. Bevásároltunk tartós élelmiszert, WC-papírt, élesztőt – ez utóbbiért Sepsiszentgyörgyig mentünk, mert Marosvásárhelyen és környékén egy üzletben sem kaptunk. Sajnos, rám nézve káros következménye lett ennek – mégpedig az, hogy egy általam, házilag sült kenyérbe beletörték a fogaim. Így, míg az első félévben a kezemet kellett kezelnem, az elkövetkezendőkben a fogaimat kell rendbe hoznom. Beszereztük a szilvapálinkát is.

Nem mondom, volt pozitív hozadéka is a karanténnak – az elején, néhány nap alatt felástam a kertet, de a korlátozásokat, szigorításokat kissé eltúlzottnak találtam. Folytattam a napi rutint – felkeltem, kávéfőztem (amiből napról-napra egyre többet fogyasztottam), elraktam az edényeket a mosogatógépből, berámoltam a szennyeseket, elláttam a baromfikat, megpaskoltam a kutyát (ha éjjel ugatott, és nem hagyta aludni a szomszédokat, akkor büntetésképpen, ha pedig csend volt, akkor jutalomként) – ami bizonyos mértékig biztonságérzetet adott. Élvezettel kapcsolódtam be a zoomos és skypeos beszélgetésekbe, örömmel hallgattam kollégáim áhítatait, istentiszteleteit, amelyekből igyekeztem ihletet meríteni. Húsvét után a szemeim felmondták a szolgálatot, ezért ettől kezdve kevesebb időt töltöttem a képernyő előtt. Fontosnak tartottam egy zoomkamera beszerzését is, amit azonban a család többi tagja ellenzett,

mondván, hogy ilyen válságos helyzetben ez nem létfontosságú. Részt vállaltam a Gondviselés Segélyszervezet tevékenységében.

Kérdéssé vált számomra, hogyan fogom a továbbiakban kórházlelkészi munkámat végezni, hiszen eddig is elég nehezen jutottam be egyes osztályokra. A jelen helyzetben, a kórházi karantén miatt pedig számomra lehetetlen a kórházi beteglátogatás.

Iskoláskorú fiaim online oktatása eléggé kimerítő volt - reggel 8-kor felverni az ágyból, amikor még az igazak álmát aludták, de a telefonok már javában csipogtak, rezegtek, az osztálytársak hozzászólásainak, üzeneteinek következtében. Pontosan követni az utasításokat, a feladatokat, az online órák időpontjait - nem könnyű feladat elé állított. Az elején, a messengeren lebonyolított angolórán megkérdeztem, hogy közbe lehet-e szólni, amire a tanár azt válaszolta, hogy persze, sőt, kötelező – ez nem mozi, nem nézni kell. Többet egy szót sem írtam...

A feleségem helyzete is aggasztott, aki ugyan szabadságon volt, de ápolónő lévén, bármely pillanatban behívhatták a kórházba, COVID-os betegeket ápolni. Egészségi állapota is kérdéses volt, ugyanis műtétre várt, az orvosnak azonban az volt a javaslata, hogy csak a jelenlegi, zűrzavaros helyzet lecsendesedése után kerítsenek sort erre a beavatkozásra.

Zárszó

Bakk-Miklósi Kinga-Hézser Gábor

Nem pont, hanem gondolatjel illik most a pandémiához

Mi történt pandémia alatt?

Lehetőségünk volt új utakat keresni, egymásra másképp figyelni. Lehetőségünk volt kétségbeesni, szomorúságot, kilátástalanságot előrevetíteni, például betegséget, anyagi veszteséget.

Nincs vége most sem ennek a különleges periódusnak. Krízist továbbra sem zárunk, ugyanis kétesélyes krízisben volt/van részünk.

Jönnek a kérdések, hogyan tovább?

Bölcs, értelmes döntést nem tudunk hozni sokszor a következő napra vonatkozóan sem, a fenti kérdés is nyitott marad. A lehetséges válasz vagy „értelmen túli” – félelem és szorongás által irányított, eltúlzott, vagy „értelmen aluli” – elvakult, ami nem veszi figyelembe az összes variánst és annak részleteit.

Nos, a kettő között nem lehetséges most megállapítani a határt, mert nincs elég adat ahhoz, hogy valóban mérlegelni lehessen, a vírusról sok rózsaszín vagy koromfekete szólamon kívül máig is alig tudunk valamit. Arról például, hogy mi az, ami valóban a vírus számlájára írandó, és mi az, ami kollaterális kár, ami – látszólag vagy esetleg - ehhez kapcsolódik, de

aminek nem a vírus az oka, máig sem tisztázott. Értelmi döntés itt az értelmetlenség megtestesülése.

És az érzelmi döntés mi lenne? Valószínű, hogy minden döntés végül is érzelmi, a legracionálisabb is, mert mindig van két lehetőség.

Milyen harmadik kategória lehetséges?

Ezt a harmadikat egyszerűen hitnek nevezzük. Hívhatnánk ösztönnek, ami talán egy mély, belső hitre utalna, amely már nem vallási kategóriákban tájékozódik, nem *tényanalizálva* konzekvenciákat keres és mérlegel.

A hit a ráhagyatkozás valakire, valamire, ami – vagy észrevevesszük, vagy sem – de bennünk van és ami több mint mi, az ember. Ez a bennünk élő „több, mint emberi”. Nem tudás és nem érzelem, nem *érzelemtudat* és nem *tudatérzelem*. Valami, aminek ma talán nincs is neve, mert a hit jelentése a mindennapi használatban igen csak kaotizálódott.

A harmadik út tehát rábízni tudni magam valamire, ami bennem és rajtam kívül és „fölöttem” is van. Maradok abban a meggyőződésben, hogy ez a „bennem levő rajtam kívüli” nem akar ártani nekem. Ellenkezőleg, ha hagyom magamra hatni ezt a sokrétűséget (ami végül is nagyon egyszerű) akkor ez kezdhet el irányítani.

Talán ez az, ami a mindennapjainkban megvédi „lábunkat az elbukástól”, hogy „jártomban ne essem el”. Ha visszanezünk, sok ilyen helyzet tűnhet fel az életünkben.

Így indulunk tovább: határozott határozatlansággal és lábadozó bizakodással. Talán a kettő együtt képes az életet, a létet szilárdan hordozni.... A nagyon egyszerű és roppant komplikált létet.

Életízű mindennapokat nekünk!

*

De az én lábam majdnem megcsúszott, kis híján elestem jártomban. Megmentettél engem a haláltól, szememet a könnyhullatástól, lábamat az elbukástól... (Zsolt. 73,2 és 116,8)

ISBN: 978-606-37-1686-7